

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI: MOHÁCSY LAJOS SZÁZADOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, I. KER., BŐSZÖRMÉNYI-UT 21	Megjelenik minden hó 1-en és 15-én	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, felévre 6 pengő	Tarifa: 501-90.	Postatakarékpénztár- csokkszámja: 25.342
--	--	---	--------------------	--

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

A jegyző.

Nemrégiben írtunk ezen a helyen a nem köszönő és a jegyzői irodában dinnyét bicskázó csendőrökről. Elevenre találhatott a szó, mert többen is beírtak hozzánk, hogy bizony ez itt is, ott is előfordul és milyen jó volna, ha az efféle otromba, nagycsizmás csendőr kiveszne lassacskán, de ugyancsak neki-mennek — főleg az öregebbek — a piperkőc csendőrnek is.

Egy öreg alhadnagyunk azonban nem hiszi, hogy az a bizonyos nem köszönés, meg a dinnyebicskázás megtörtént. Hát bizony megtörtént. Semmi értelme, hogy csak azért, hogy írjunk róla, ilyen eseteket kiagyaljunk és mindannyiunk rovására itt kitergessünk.

De azt is írja a mi öreg alhadnagyunk, hogy ha ebben az esetben a mi jegyző-barátunknak igaza is van, azért a jegyzőkben is van hiba. Van közöttük, aki nem nagyon szereti a csendőrt, némelyik pedig igen érezteti, hogy neki diplomája van, ezért nem is nagyon parolázik velünk.

Hiba persze van a jegyzőkben is. Mindenki van, ezt régóta tudjuk. De hogy akadjon jegyző, aki a csendőrt nem szereti, azt már kötve hisszük. A jegyző vállát terheli a falu minden közgondja. Ő felel az államnak az adóért, a községnek a vagyoni helyzetért, ezért és azért és mindenért felfelé és lefelé egyaránt. Rászakad a mai nyomorúság töméntelen terhe, mert tőle kér és vár, sokszor követel minden megszorult ember kernyeret és mindent, aminek híján van. Rajta csattan az ostor innen is, onnan is.

El lehet-e józan ésszel képzelni, hogy a jegyző ebben a szorongatott, nehéz helyzetében ne szeresse — a csendőrt? Hiszen az erőt és biztonságot a talpa alá mégis csak az a tudat adja, hogy azoknak a törvényeknek, amelyeket odákint a végeken ömaga testesít meg minden-mivoltában, szükség esetén a csendőr segítségével szerezhet érvényt. A jegyzőnek nem lehet a csendőrt nem szeretni, nem lehet még közömbös sem a csendőr iránt, különben abban az esetben kelt önmaga iránt ellenszenvet, amelyikre minden pillanatban szüksége lehet.

Itt tehát csak arról lehet szó, hogy a jegyző nem a csendőrt, hanem talán azt az egy csendőrt nem szereti, aki az ő községében állomásozik. Igen, ez igaz lehet, csak hogy itt már nem a jegyző és a csendőr, hanem egy jegyző és egy csendőr személyes ellen-

szenvéről van szó. Lehet ebben mindkettő hibás, de végeredményében és általában mégis azon múlik a dolog, hogyan tud a csendőr a jegyzőhöz alkalmazkodni.

Mert a jegyzőt más szemmel kell nézni, mint az orvost, patikust és a falu más intelligens tényezőjét. A jegyző a falu közéleti vezetője. Közvetlen hatásköréből a csendőrt az élet messze elsodorta s amit az élet kitermel, az ellen nem is lehet senkinek szava, tehát a jegyzőnek sem az ellen, hogy az őrs tőle függetlenül, önállóan végzi a maga szolgálatát. Helyes, végezze, mert jól csinálja, de ez még nem ok és alap arra, hogy ezt a függetlenséget a csendőr apró személyi dolgokban kiélezzze. Emlékezzünk, hogy amikor nálunk is felborult a rend, a jegyzők körül kavargott a legvadabb forgatag. A jegyző tekintélye és a jegyzői állás erejének, biztonságának a foka mutatja meg, hogy valamely községben miként állanak a dolgok. Ezt a tekintélyt és erőt a csendőrnek kell legelső sorban tiszteletben tartania, mert ha a lakosság látja, hogy a csendőr a jegyzővel ujjat húz, a csendőr a jegyzőt önállósága túlzott hangsúlyozásával mellőzi, ettől a példától a falu lakossága nem arra az útra tér, amelyiken haladnia kellene, de ezenfelül arról a segítségről sem célszerű lemondanunk, amit a jegyző hatásköre és szaktudása jelent számunkra.

Hiba tehát, ha a csendőr a jegyzővel szemben az önállóságát fitogtatja, amire különben sincsen semmi szükség. Éppen elég gondja és dolga van a jegyzőnek, semhogy az őrs hatásköréből, függetlenségéből, tekintélyéből csak darabkát is elhalászni próbáljon, amire érdemileg egyébként sem volna lehetősége.

Maradjunk meg tehát annál, hogy első sorban a csendőrnek kell udvariasan alkalmazkodnia a jegyzőhöz, akire ő sokkalta többször szorul, mint fordítva. A jegyző emberfölötti, nehéz és fontos munkát végez, ha tehát segíteni nem tudunk neki, legalább ne nehezítsük a helyzetét és ne szaporítsuk a munkáját, de főképpen: ne romboljuk a tekintélyét, ami egyik főoszlopa egész társadalmi rendünknek. Kizárt dolog, hogy akadjon jegyző, aki ilyen támogatás mellett a csendőrt — ne szeresse.

S hogy némelyik jegyző a diplomás mivoltát különösebben hangsúlyozza, ezek után, de egy magában is érthető. Elvégre a tudás, képzettség mindenekelőtt való, ez pedig nála sokszorosan több, mint a csendőrnél. Ezzel tisztában kell lenni és ehhez alkalmazkodni is kell, mert ha a csendőr ezt másnál nem tartja tiszteletben, ne várja, hogy a nála kisebb képzettségűek viszont neki megadják a kellő tiszteletet.

A csendőr népnevelő szerepe.

Írta: JAKABOS ISTVÁN főhadnagy.

A nemzeteket nemcsak az erejük, hatalmuk, kinccseik, gazdagságuk, hanem a törvénytiszteletük is jellemzi. Ahol a törvényeket tisztelik, ott a rend és közbiztonság szilárd.

A népek törvénytisztelő fokának igen sok a tényezője. Legelsősorban a vérmérséklet, faji tulajdonságok, de igen fontos ezek mellett a nevelés is.

A nevelés a nemzet életében olyan nélkülözhetetlen, mint a növénynek az cső. Amelyik nép szüntelen nevelés nélkül él, az lassan sorvad, elpusztul. A nevelés tehát fejlődést jelent nemcsak az egyes ember, hanem a nép életében is.

A szülő, az iskola a maga eszközeivel embert igyekszik faragni a gyermekből s amikor szárnyára bocsátotta, a nevelés még mindig nem szűnik meg. Az iskola egy életpályát, vagy életpályához alapot ad, de nem ad kitaratást, türelmet, tapasztalatokat a mindennapi élethez. A nevelésnek tehát tovább kell folytatódnia.

A további esziszolást, alakítást már a társadalom adja a maga törvényeivel, szabályaival, jó és rossz ráhatásaival és a társadalmon túl, mint végső nevelő erő, ott áll a törvény keze, melynek egyik erőteljes eszköze a csendőr. A törvény keze lehet szelíd és lehet keményen lesújtó ököl is, de mindenképpen nevelő hatású, mert végső célja mégis: a javítás.

„A csendőr az államhatalom képviselője, a törvényes rend és belső béke támasza, az ország közbiztonságának és nyugalmanak őre, az állam és a nemzet bizalmának letéteményese” — mondja Utasításunk 71. pontja. Ezen

szerepének kétféle módon tud a csendőr megfelelni: megelőző szolgálattal és nyomozó szolgálattal.

A megelőző szolgálat célja — mint tudjuk — az elkövetni szándékolt bűncselekménynek valamilyen úton-módon való megelőzése, megakadályozása. Ennek a megelőzésnek pedig egyik leghálásabb módja a nevelés, jóakarati figyelmeztetés. A megelőző szolgálat tehát alapjában véve nevelés is, míg a nyomozó szolgálat már a megtorlás útján való javítás jegyében folyik.

Azt mondtuk, hogy az ember nevelése az iskolával veszi kezdetét s a büntetőtörvény fejezi be, tehát az állam kezdi és az állam végzi. Lássuk most már az államhatalom képviselőjének, a csendőrnek hol, milyen szerepe lehet, mint nevelőnek a lakonyán kívül.

Utasításunk több helyen is olyan szellemben rendelkezik, hogy e rendelkezéseket betartó csendőr akarva-nemakarva, nevelőhatást fejt ki. Mikor a csendőr a lakományt elhagyja s valahol szolgálatilag megjelenik, már a puszta megjelenése is nevelőhatással van a környezetre. A rosszban sántikálók a csendőr váratlan megjelenésére lemondanak a tervükről.

Az is nevelőtevékenység, amikor a csendőr szolgálatilag fellép, illetőleg szolgálata alatt törvényadta jogaiat él. A csendőr szolgálati jogai a legnagyobb felépéstől a fegyverhasználatig fokozatosan erősödve követik egymást. Legelső szolgálati joga, a figyelmeztetés s az erre vonatkozó rendelkezések utalnak arra, hogy a csendőr öntudatos nevelőként működjék.

Először a jóindulatú óvó, figyelmeztető hangot használja s csak azután következik a kemény, ellentmondást nem tűrő fellépés. A Szut. 306/2. bekezdése is azt mondja, hogy a figyelmeztetés — ha célja csak oktató felvilágosítás, vagy útbaigazítás — nyugodt, jóindulatú

Petneházy kurucái.

Írta: NYÁRY LÁSZLÓ.

A Szentendrei-sziget, meg a budai part között vége-láthatatlan nádasok hajbókoltak a szikrázó nap alatt. De a nádasok között élet volt. Thököly vezér seregének utolsó kurucái bevették oda magukat és bujdokoltak, mint a toportyánok. Nagy volt közöttük az elkeseredettség. A hosszú bujdoklás, a nádasok vésses lehelete be-rozsdásította fringijukat. A vezér, Petneházy Dávid ezredes, elhatározta, hogy véget vet a nyomorúságnak.

— Megindulunk Buda várának. Onnantól csudát tesszünk. Kend mit szól hozzá, Majos kapitány?

Öszhajú, lógó öszhajuszú ember volt Majos kapitány. Amióta ember lett, még ágyban sem hált. Szakadatlan harcban kiedzett, hátor harcok.

— Hát biz inkább megbőni hősiezen, mint emiatt elpusztulni.

Lotharingiai Károly herceg, a császári sereg vezére már régen Budavár alatt állt hadseregével, hogy visszavegye a törököktől a várat, amit 145 éven át tartott megszállva.

A császári seregek mozgolódtak, támadást jeleztek mára. A császárral szövetséges bajor fejedelem ágyúinak dörgése meg-megremegtette a földet. A Naphegy felől a bádeni örgróf huszárai ereszkedtek alá. Az örgróf személyesen is jelen volt, hogy seregével segítsen a pogány törököket kiverni Európából.

A pesti részről a Batthyány-huszárok mentei sárgá-lottak.

A hercegi hadvezér a Svábhegy keleti lejtőjén ültette fel a tanyáját s idegesen figyelte a csapatösszevonásokat, a budavári lötoronyok füstölgését. Utolsó erőlködése volt ez a budai basának s ha másnapig tudja magát tartani, megszabadul az ostromlótól. A nagyvezír rettenetes tömegű seregei már Thököly község alatt állottak. Szembe ment velük Pálffy és Caprara tábornok serege, hátulról Dünchwald lovasai nyugtalanították a budai basa fölmentésére érkező muzulmánokat. Lehetek vagy száz-czren. Nehéz útjuk volt még a budai várig, de már nem hosszú. Annyit nem tudtak belőlük elpusztítani, hogy a legkevesebb is ne legyen elegendő segítség a várban szorultak számára. A herceg elhatározta, hogy még egyszer és utoljára megrohamozzák a bástya falait.

A budai hegyek felől vagy másfél száz, a pesti oldalról vagy harmadfélszáz ágyú, parancsára egyidőben kezdett belőni a várba. Rengeteg katona hevert már a

hangon történjék. És a tapasztalat sokszor azt mutatja, hogy a Szut. eme rendelkezését betartó csendőr igen jó eredménnyel dicsekedhetik, különösen a magyar-lakta vidéken. A magyar ember természetében a virtus, a dac, a lobbanékonyosság az uralkodó vonás. A dacos, lobbanékony, de egyébként józanul gondolkozó falusi embert a higgadt, csendes szó, — egy jóakarató figyelmeztetés többnyire megállítja a bűncselekmény felé vivő úton. Ezzel szemben a rideg, parancsoló hang sokszor ellenkező hatást vált ki. A jóakarató dorgálás nyomán sürgyenkezés lép fel s ez már a javulásra való hajlandóság jele. Vagy vegyük például a Szut. 503/1. bekezdését, ahol a csendőr a fiatakorúakkal szemben való eljárásra vonatkozólag kap rendelkezéseket. Itt is nevelőhatása van a rendelkezéseket betartó csendőrnek, mert a fiatalokorúakkal szembeni tapintatos eljárása azok lelkivilágában hátrányos erkölcsi nyomot nem hagy, azonfelül a csendőr bekapcsolódott a leventeintézménnyel megindult nagy nemzetnevelő munkába is.

A csendőr portyázgatásai alatt községekben, tanyákon, kint a határban, mindenütt, ahol a lakossággal összeakad, oktató, nevelő tevékenységével teljesíti a legjobb és legeredményesebb megelőző szolgálatot, amely tulajdonképpen a főcélunk. Ennek a nevelésnek, jóraltésnek az egyszerű beszélgetésekben is benne kell lenniök és benne is vannak anélkül talán, hogy maga a csendőr is tudatában volna ennek.

Mert nemcsak a szolgálati fellépésével nevel a csendőr, hanem akkor is, ha tanácsot ad ügyesbajos dolgával hozzáforduló magyarnak. A csendőr nemcsak a kakastolhas, villogó-szuronyú törvény embere, hanem a tanyai ember legbiztosabb tanácsadója, mert nagyon sok-

szor csak ő tudja eligazítani a törvények és rendeletek útvesztőjében tévelygő tanyaiakat.

De nemcsak a járőr fellépése, tevékenysége, tanácsadása hagy maradandó nyomot a nép mindennapi életében, hanem a külső megjelenése, a ruházkodása, beszédmódja is a fihu öregje-fiatalja előtt követendő példaképpen lebeg. A fiatal suhancgyerek szeme figyelmesen, aprólékosan járja végig a járőr mindkét tagját s a csendőrök mozgását, szavai mint puha viaszba, úgy vésődnek be az ifjú legény lelkébe. És a legény, ha komolynak, férfiasnak akar mutatkozni, a csendőrtől eltanultakat fogja mutatni.

Mondhatnánk tehát azt is, hogy a legeredményesebb nevelési mód a példaadás. Ha a csendőr külső megjelenése, viselkedése mindig és mindenütt kifogástalan, akkor már öntudatlanul is nevel.

A bevezető sorokban azt írtam, hogy a társadalom is nevel, csak hogy ez a nevelés nem mindig jó irányú, nem mindig helyes. A társadalom különféle rétegeiben más-más az uralkodó hangnem. Ezt a hangnemet abból a rétegből kiemelkedő, kirívó hangadók kezdeményezik. A társadalom, azaz helyesebben egyes társadalmi rétegek nevelési iránya a hangadók jó, vagy rossz irányú befolyásától függ. Szolgálaton kívül az örskörletben megjelenő csendőr is tagja annak a társadalmi rétegnek, amelyben leggyakrabban megfordul s amely az örskörlet lakosságának javából áll. Mivel az emberi természetben nagy az utánpótlási bajlan, a csendőr is sok mindent eltanul a társadalmi érintkezés alatt. Ha jó társaságban mozog, akkor minden, amit tanult, csak javára válik. De a társadalmi érintkezés alkalmával is azon van a hangsúly, hogy a csendőr legyen az ő társaságában az, akiről példát vesznek a többiek, akit szerény, de tekintélyt

völgyekben temetetlenül s ez a látvány nem volt a küldők számára biztató jel.

A lotharingiai herceg az egyre érkező hírek nyomán idegesen tekintgetett Budavár magas tornyára, ahol még mindig ott fénylett a félhold. Már a reggeli irtózatost ostrom alaposan megtizedelte a császári sereget, hogy egyes alvezérek a további támadás beszüntetését és visszavonulást javasoltak a hercegnek.

Ebben a feszült és aggodalmas pillanatban érkezik meg a lovas futár a herceg elé:

— Fenséges uram! A Duna partján, felülről, kurucok jönnek. Nincsenek sokan, rongyosak is, de teljes harci felszereléssel.

A hír legrosszabbkor jött. A vezérek mozgolódni kezdenek, minden szem a hercegre tapad.

— Savoyai herceg úr öfensége csapatai tartalékban állanak. Azonnal induljon felbük. Fel kell koncoltatni a bitang lázadókat.

— Fenséges uram! A kurucok tiszta szándékkal jönnek. Nincs egyéb kívánságuk, minthogy hűsiesen meghalassanak a magyar vár alatt. A horvát huszárok és a brandenburgiak különben is már kézrefogták őket.

A fővezér és kísérete összenéztek, nem értették.

— Vezesd ide a vezérüket! — adta ki a herceg a parancsot.

A Rózsadomb felől ekkor már látszott a kuruc vitézek fekete kacagányos serege. Több száz lovas a had élén haladt. Mögöttük sok, sok, feketére sült, izmosnyakú, mindenre elszánt talpas vitéz. A horvát huszárok parancsnoka elől kalauzolta Petneházy Dávid uramat.

A herceg hátraszegett fejjel ült fakó lován, jobbkezevel kifeszítve tartotta a csillagos buzogányt, úgy várta a kurucokat. Azok pedig jöttek. Jöttek sovány zebéiken a huszárok, elszántan a gyalogosok. Elükön Petneházy ezredes, lefentyűs alpakáján három tollal.

Amikor a herceg elé értek, pillanatra dermedt csend támadt a táborban. Nagy idők! Kurucok és labancok kézfogaányra egymástól. Ők, akik évtizedes harcokban pusztították egymást, szünteien.

A kínos csendet a herceg törte meg. Eliesen, bántóan kérdezte:

— Kik vagytok?

Petneházy ezredes nem vette tudomásul a hangot. Emelt fővel felelt:

— Fenség! Szerencsétlen magyarok vagyunk. Thököly uram szabadságért harcolt csapataiból az utolsók. Becsapott, kismilizett magyarok. Nem volt együnk a szívünk hűségénél, de a török megtörte a nekünk adott hitet, pedig jobban-rosszban kiartottunk mellett. De a váradi basa lefogta a mi vezérünket, Thökölyt. Mi most megjöttünk, hogy a magyarok Istene nevében beszéljünk a pogányon.

Igy panaszlott a sző Petneházy ajkáról. Hát bizony ez szórul szóra így volt.

De Lotharingiai Károlyt nem hatotta meg a magyarok sorsa. Eszébe jutott, mennyi vereséget mértek a kurucok a császári hadseregre, rárvált a kuruc ezredesre.

— Rebéllis, kutya magyarok vagytok! Akasztófat érdemelnétek! Gaztetteiteknek sorozata végtelen, amint a császáruink ellen vétettetek.

keltő megjelenéséért mindenki jószemmel néz, komoly magatartásáért, figyelmességéért mindenki példaképül veszi és önkénytelenül is utánozni igyekszik.

Az elmondottak szerint a csendőr mind szolgálatban, mind szolgálaton kívül nevelői működést fejt ki. Ez persze nem azt jelenti, hogy a csendőrnek minden téren hivatása azokat a nevelési hiányokat pótolni, melyeket talán az iskola, vagy a társadalom rendszerint az egyén hibájából kifolyólag elmulasztott.

A szülőtől kezdve, az iskolán és társadalmon keresztül az államig mindenkinek kötelessége a nevelés. A csendőrnek is kötelessége, mert ez is hatásos eszköz arra, hogy a nyugodt közbiztonsági viszonyokat biztosíthassuk.

Amióta talán a csendőrség fennáll, mindig vita tárgya volt, lehet-e a csendőrnek komoly népnevelési szerepet adni. Egyik felfogás szerint elég a csendőrnek maga a közbiztonsági szolgálat, a másik felfogás viszont olyan széleskörű nevelőbefolyást és szerepkört szeretne a csendőrnek biztosítani, ami a közbiztonsági szolgálat keretein csakugyan messze túlmegy.

Nézetem szerint ebben is a legjobb a középút s ezt nem is szükséges kijelölni, mert a csendőrség ezen az egészséges középúton halad. Miközben nevel, közbiztonsági szolgálatot is teljesít s amikor pedig kifejezetten éles közbiztonsági szolgálati cselekményeket végez, voltképpen akkor is a népnevelés egyik végső tennivalóját végzi. A csendőr népnevelő befolyása tehát igen komoly nevelési tényező, ezzel a feladatával azonban minden csendőrnek tisztában kell lennie. Maga a feladat megvalósítása különben nem kíván tőlünk többet, mint hogy ismerjük pontosan és tartsuk is be pontosan azt, amit az utasításunk előír.

— Fenséges uram! — szólalt meg az ősz kuruc ezredes, — a hazánkért küzdöttünk. A hazánkért. Fenséged sem tett volna másként.

Valami enyhülést bocsott ez a néhány szó. A herceg lejjebb engedte a p ekesen tartott buzogányt. Pár pillanatig gondolkozott.

— Am, jó! Feledni próbáljuk dicstelen multatokat és parolát adunk, hogy a mi császári urunk kegyelmét elnyeritek, ha megbábjátok a falakat. Aztán majd számolunk. — Ezzel felmutatott a füstölő budai várra.

A császári hadsereg főtisztjeinek szeme összevillant a szörnyű föltételre. Az előbbi csendesség ismét halálos lett. De csak egy percig. Petneházy ezredes megfordult a nyeregülésben, fölnézett a csonka falakra és csak annyit mondott:

— Hát, Budavárt éppen mi megvesszük, az szent.

A herceg legszívesebben a Dunába kergette volna a kurucokat, de a várostrom a dögihalálnál is biztosabb volt. Most azonban meglepődött.

— Akkor előre! — szólt és visszavonult a táborba.

Petneházy átvette a zászlótartótól a Máriás lobogót, ami kornosan, cafatokban lógott egy nem arra való rúdon és megcsókolta a s egélyét. Aztán továbbadta Szepessynek. Ő is a szájához emelte a szegélyét, Majos kapitány is. Petneházy csak annyit szólt a sereg felé:

— Édesanyánk, légy irgalmas hozzánk. — Négyezer török ordította utána.

Lotharingiai Károly emberségre ébredt, vagy való-

A kikérdezés technikája.

Irta: vitéz RIDEGH RAJMOND őrnagy.

II. A gyanúsított kikérdezése.

A gyanúsított és tanúk közötti különbség kikérdezés szempontjából az, hogy a tanúnak igazat kell mondania, a gyanúsítottnak pedig nem, sőt, szolgálati utasításunk 432. pontjában, többek között, még azt a jogot is biztosítja a gyanúsítottnak, hogy a feltett kérdésekre nem köteles válaszolni.

A gyanúsított és a kikérdező között is, igazmondás szempontjából, ugyanaz a különbség áll fenn. A kikérdezőnek — ellentétben a gyanúsítottal — szintén igazat kell mondania. További különbség, hogy míg a gyanúsított a nyomozóval folytatott harcában ravaszsághoz, cselhez és egyéb mesterkedésekhez folyamodhatik, ezek az eszközök a kikérdező nyomozó számára tilosak (Szut. 432.).

A Szut. e rendelkezéseivel a BP. szellemének megfelelően a legmesszebbmenően gondoskodik a gyanúsított személyének és érdekeinek védelméről, azonban különösen a gyanúsítottnak a válaszadás elől való elzárkózása sokszor megnehezíti a bűncselekmény felderítését, de meghíúsíthatja magának a kikérdezésnek a Szut. 432. p. első bekezdésében körülírt céljának a megvalósítását is.

A kikérdező kezeinek e megkötöttsége nem könnyű feladattá teszi a gyanúsított kikérdezésének amúgy is nehéz munkáját, ezért a kikérdezőnek arra kell törekednie, hogy azt a hátrányt, amelyet a szigorú jogi szabályoknak lelkiismeretes és pontos megtartása jelent, kiegyenlítsa a gyakorlatból leszűrt és legalkalmasabbnak talált taktikai elvek helyes alkalmazása, valamint a bűn-

ban remélt valami eredményt a rettenhetetlen kuruchadtól, kiadta a rendelkezést:

— Ha a fekete mentések közelednek a várhoz, az összes háttériák (ágyúk) lépjenek működésbe. Egyszerre. A Gellért-oldalból a brandenburgi gróf eseltámadásba fogjon, a Szavoyai herceg úr öfensége is menjen a felszabadítók elé, haljon meg valahány, de a nagyvezír serege egy lépést se jöjjön előbbre...

Petneházy serege ezalatt már a völgyeket járta és a nyugati előváros házai közül feketéltett a színe. Egyrésztük a zsidó városnak (Ó-Buda) húzódtott. Ezzel egy időben a háromfontos háttériák, meg a spanyol tarackok, meg a tüzes csóvákat hajigáló masinák működésbe léptek. A Duna felől a faldöntő kosok döngtették a falakat. Reszketett a föld, remegett a levegő. A váron, a várfalon már nem volt török látható; a vár tetején lobogtak az oltatlan csóvák, valami fenséges színjátékot erőltettek a csillogó őszi napfénnel.

A várat védő Abdurraman basa sem maradt tétlenül. Száz ágyúval felelt az ostromlóknak és percek alatt tűzbe borultak az ősi erdők. A vár két tornya ebben a pillanatban, mint két kártyavár, dőlt össze. A szövetséges hadak katonái is megindultak ebben a vészes órában. Tabán felől a bajor választófejedelem katonái irtózatossal csatordítással próbálták itt, a legkönnyebben megközelíthető várfalakon feljutni... nagy lelkesedés... győzni akarás... Eredménye az lett, hogy alig egynéhány tenekedett meg a bástya fokairól. A füst, a korom, a vér szaga elviselhetetlenné tették a levegőt.

A török kiűzetésére Buda alá vonult nyolcvanezer

ügyi lélektani kutatások eredményeinek célszerű felhasználása által. Erre annál is inkább szükség van, mert a mai erkölcsi és gazdasági viszonyok mindnagyobb mértékben terelik bűnös útra az értelmiséghez tartozó gyengébb erkölcsű embereket. Ha a nyomozó ebből az osztályból származó intelligensebb, szellemileg képzetebb gyanúsítottal folytatott kikérdezésből is győztesként akar kikerülni, nemcsak nagymértékben ügyesnek, körültekintőnek és szívósnak kell lennie, hanem fokozottabb mértékben ismerősnek kell lennie a bűnözők lélektanával is.

Mielőtt a gyanúsított kikérdezésének technikáját közelebbről ismertetnénk, rá akarok mutatni a *leggyakrabban előforduló hibákra*, amelyekbe a kezdő kikérdező nyomozó esni szokott.

A *tülbuzgalom*, a célon való túllövés egyike azoknak a gáncsoknak, amelyek a kikérdező nyomozót a leggyakrabban érik. A nyomozót örökösen az a veszély fenyegeti, hogy azt, akire gyanuja irányul, feltétlenül bűnösnek is tartsa. Miután többnyire így is van, még az elfogulatlanabb, lélektanilag iskolázottabb nyomozó is megvan győződve az előtte álló kikérdezendő személy bűnösségéről és mintegy elvárja, hogy ez a felvétele beigazolást nyerjen. Ebből kifolyólag a nyomozónak többnyire a beismerő vallomás lebeg a szeme előtt mint a kikérdezés egyetlen célja és mint a nyomozás leggyorsabb és legsikeresebb, az eljárást igen megrövidítő eszköze. A beismerő vallomásra annál is inkább törekszik a nyomozó, hogy ezzel kézzelfogható eredményt tudjon felmutatni. Mindezek következtében azonban a nyomozó máris elveszti függetlenségét és tárgyilagosságát. A baj annál nagyobb, mert a nyomozó nincs tudatában bibá-jának s így nem is tud védekezni ellene. Őt a legjobb szándék vezeti, véleménye szerint a leghelyesebb módon

cselekszik, valójában pedig előítélet hatása alatt áll, elfogult.

Az *elfogultság* hibája ellen úgy védekezhetik a legjobban a kikérdező, hogy minden tétlében csak a tiszta igazság által vezérelteti magát. Ezzel az a kötelezettség jár, hogy a bűnösséget és ártatlanságot, a terhelt és mentő adatokat egyaránt és egyforma buzgalommal kell megállapítani és nem szabad előfordulnia annak, hogy a nyomozó vak tülbuzgalmában ne vegye észre vagy mellőzze a mentő vagy azokat az adatokat, amelyek nem vágnak bele elgondolásába. Az a nyomozó pedig, akinek hajlama van arra, hogy különösebb fontolgatás nélkül beismerő vallomásokra pályázik és ezáltal mindenáron sikert tudjon felmutatni, gondoljon arra, hogy egy ártatlannal gyanuba keveredett személy ártatlanságának kiderítése, sőt egy valóban bűnös személy által saját védelmére előadott körülményeknek lelkiismeretes megállapítása van olyan magasztos cél, mint a bűn sikeres megtorlása. Ne végezze tehát a csendőr a kikérdezést egyoldalúan és kíméletlenül, csak a beismerő vallomásra törekedve, hanem legyen mindenképpen elfogulatlan és igazságos. Amikor a gyanúsítottat kikérdezi, tartsa állandóan szeme előtt, hogy

1. a gyanúsított nem feltétlenül bűnös (az élet a gyanúkok véletlen halmozása által már számos esetben végzetes tévedésekre szolgáltatott okot),

2. a gyanúsított nem mindenben bűnös,

3. a kikérdezésnek nem az a célja, hogy a gyanúsítottra a cselekményt mindenáron rábizonyítsuk, hanem, hogy módot nyujtsunk neki ártatlanságának tisztázására is s hogy így a bűncselekményre teljes világosság derítlenség.

Az *elfogultság* hibájába annyival is könnyebb bele-

keresztény katona mind egy szálig küzdött a félhold ellen, mint már annyiszor, most is a sikerre való kilátás legkisebb jele nélkül.

Lotharingiai Károly mind türelmetlenebbül rágta a szája szélét, amikor staféta állt eléje:

— Fenséges uram! A kurucok minden fegyver nélkül indultak neki a falaknak, még pedig ott, ahol leg-erősebb a bástya és meg se közelíthető. Petneházy karddal a kezében rohanta meg a zsidókaput, Szepessy Pál baltával viszi a gyalogosokat a fehérvári kapura.

— A rebellesekért nem kár! — felelt a herceg.

Utolsó erőfeszítés volt ez már mind a két fél részéről. Égett a levegőben, hogy itt ma el kell veszni valamelyiknek. A nap már régen lebukott a csipkés budai hegyek mögött, de Lotharingiai Károly nem fuvatott visszavonulót.

Egy tűzcsóva világánál megvilantak a fehér kuruc tollak, amint fölfelé gomolyogtak a meredek falakon s henteregtek lefelé fekete tömegben.

Az est lassan szállt alá, de az ezüstszürkület hamar-elmúlásra van ítélve és itt-ott már kigyúltak a csillagok.

A herceg homlokát törölgetve, kémélgbeesetten állt a tábor szélén. Ha ezt a támadást elveszíti, elveszett minden. Némi enyhülést Pálffy gróf futárja szerzett, aki jelentette, hogy a nagyvezír seregét délnek nyomták vissza.

Majd hahó zablávól érkezik az új staféta. A herceg megremegett.

— Fenség! A kurucok rongyos zászlaja fenn van a bástyaormon!

— Urak! Bajtársak és Kanierádok! Buda a mienk! — kiáltotta a herceg. — A tartalékba osztott hadak azonnal r hanjanak az ostromlók segítségére.

Ezüstös ragyogás öntötte el a földet, a telihold bá-mészán nézte a gyönyörű harcot.

...Ebben a percben Szepessy Pál a toronybástyán állt már. Kezében az egyetlen Máriás Thököly-zászló. Ott állt a bekötött szemű öreg, véres homlokát letörölte és nagyokat fújt. Halott kuruc testvérek feküdtek a lába előtt, bent a vár alatt, mindenütt. Legalább a fele. Majos kapitány fél bajuszát leégette már és mindenáron a basáért akart beljebb menni. Alig lehetett ott tartani.

A zsidókapu felől Petneházy ezredes már a bástyanégyazögben ühegett néhány kuruca élén. Abdurraman basa holtteste előtte feküdt.

Egyesültek a kuruc vitézek és volt idejük magukat kissé kifújni. Petneházy és Szepessy letekintettek a várból. A bádeni herceg katonái igyekeztek fel azon az úton, amit a kurucok hősiessége vágott és nyitott meg előttük. Utánuk minden rendű katonaság, Európa minden nemzetéből. Így özönlöttek fel, mint a tenger árja.

Petneházy lenézett és keservesen mondta Szepessy-nek:

— Uramfia! Utánunk jöttek a labancok! Mi lesz most velünk?!

*

Ezerhatszáznyolcvanhat szeptember másodikát írták ezen a napon.

esni, mivel a szerepek természete szerint a kikérdező és a gyanúsított mintegy ellenfelekként állnak egymással szemben, sőt, e szerepek természetéből többnyire következik, hogy valóban ellenfélnek is érzik egymást. Erre azonban nemcsak semmi szükség nincsen, hanem ez határozottan árt is az elérendő célnak. Mint már a tanukikérdezésnél is hangsúlyoztuk, a kikérdezés sikerének titka a kikérdező személy helyes magatartásában és bánásmódjában rejlik. Sajnos, éppen a gyanúsítottal szemben hajlamosak a kikérdezők a jóbánásmód szabálya ellen vétetni. Nagyon sok nyomozó hiszi, hogy *kemény bánásmóddal* éri el célját. Ez azonban tévedés és a második leggyakrabban előforduló nagyobb hiba.

Nem kétséges ugyanis a kikérdezés technikájában is jártas emberismerő előtt, hogy jószággal és emberieséggel többet lehet elérni, mint túlzott szigorral. Aki azt akarja, hogy mások a szívüket kitárják, annak mindezek fölött emberieségesen érezni kell tudnia és megértőnek kell lennie az emberi gyarlóságok iránt. Még a legelvetemültebb bűnöző helyzete iránt is lehet megértést mutatni és nem feltétlenül szükséges, hogy vele embertelenül és ridegen bánjunk. A kikérdezőnek a gyanúsított teljes bizalmát kell megnyernie s arra a meggyőződésre kell őt juttatnia a kikérdezés folyamán, hogy jó és igazságos emberrel van dolga. Erre a legalkalmasabb mód a barátságos szó, a jóindulatú és megértő bánásmód. Aki így fogta fel a kikérdező szerepét, az még konok és rosszindulatú gyanúsítottakkal szemben is boldogulni fog. Ezzel szemben a rideg vagy éppen durva bánásmód semmit sem lehet elérni. Az ilyen bánásmód semmi esetre sem eredményezheti azt a célt, amelyet a kikérdezés által elérni kell s csak arra alkalmas, hogy a gyanúsítottat zárkózottá tegye, a gúny pedig áthidalhatatlan szakadékot vág a kikérdező és a gyanúsított közé.

Sok nyomozó, aki abban a hitben él, hogy a szigor a legalkalmasabb eszköz a gyanúsított eredményes kikérdezésére, bizonyára még nem gondolkodott ezeken az igazságokon. Tapasztalat szerint is, a kemény beszédű, szigorú vagy gúnyolódó kikérdezők, módszerükkel alig tudnak eredményt felmutatni.

Ha kivételesen a jó bánásmód sem járna a kívánt eredménnyel, ezzel sem veszítettünk semmit, mert az emberiség még nem a gyengeség, a puhaság jele. Gyengének nem is szabad lennie a nyomozónak, hanem képesnek kell lennie arra, hogy *kező időben érélyes* is legyen s ezáltal éreztesse a gyanúsítottal, hogy nem lehet a fején táncolni. Alkalmilag egy *tréfás* szónak is lehet üdvös hatása, de ezzel csínján kell bánni és nagyon meg kell gondolni, mert a kikérdező tekintélyén könnyen csorbát ejthet, éppen úgy, mint a túlzottan könnyed vagy pajtáskodó bánásmód, amelyet ezért mindenképpen kerülni kell.

Még egy körülmény veszélyeztetheti a kikérdező függetlenségét és pártatlanságát s ez az a benyomás, amelyet a gyanúsított személye benne kelt. A gyanúsított e tekintetben kétféle módon befolyásolhatja a kikérdezőt, aki szintén csak ember. Először is a személye, kellemes vagy kellemetlen arca, öltözete, szokásai, beszédmodora és hangja, védekezésének módja stb. rokonszenves vagy pedig ellenszenvet keltő lehet. A visszatetsző tulajdonságok idegessé, türelmetlenné tehetik a kikérdezőt, a simulékony, előzékeny és szerény modor pedig rokonszenvessé, anélkül, hogy a kikérdező ennek tudatára ébredne. A látszat azonban csalhat és sokan, akik jó emberismerőnek tartják magukat, igen gyakran

tévednek. A legártatlanabb külső fenevadat takarhat és sokszor a mostoha külső alatt a legbecsületesebb lélek lakozik. A *félreismerés* és tévedések veszélyének a kikérdező annál is inkább eshetik áldozatául, mert aránylag csak rövid ideig, a kikérdezés rövid tartama alatt figyelheti meg a gyanúsítottat, ez az idő pedig túlrövid ahhoz, hogy megbízható ítéletet állóthasson magának az illető egyéniségéről. Ettől eltekintve, a kikérdezettek minajdnem kivétel nélkül egészen más magatartást tanúsítanak e rendkívüli alkalommal, mint a mindennapi életben és megszokott környezetükben.

A második körülmény, ami a nyomozót megtévesztheti, a gyanúsított személyén észlelhető *elváltozások*. Ezekkel az elváltozásokkal a kriminal-phaenomenologiai-nek nevezett segédtudomány foglalkozik s lényege abban áll, hogy a gyanúsítottat eltöltheti az ártatlanság vagy a bűntudat érzete, ezenkívül, ha igazat vagy valótlanít mond, még a hazugság, vagy az igazmondás érzete is. Mindezek az érzetek külsőleg is megnyilvánulnak, így: elpirulásban, félénk vagy remegő hanghordozásban stb., stb. A szem a lélek tükré, mondja a közmondás s tagadhatatlan, hogy a gyanúsított belsejében végbemenő lelki folyamatok külsőleg is megnyilvánulnak, a baj csak ott van, hogy ezeknek az elváltozásoknak a legkülönbözőbb okai lehetnek, s így nem feltétlenül megbízható jelei az egyes speciális érzeteknek, vagyis más szóval, az egyes személyek egyéni módon jelezhetik a kedélyhullámzásukat. Az ártatlanul gyanúsított is izgatott lehet a kikérdezés folyamán és rendellenesen viselkedhetik, mert nyugtalanítja az eljárás kimenetele. Ez a nyugtalanság, izgatottság bűntudat látszatát keltheti s elcsúszásban, elpirulásban, vagy más jelekben is kifejezésre juthat. A bűnügyi lélektan nagymesterei, mint például Hellwig is, ezért a legnagyobb óvatosságra intenek e téren azzal, hogy a gyanúsítottat érő behatásoknak a külső hatása az illetőnek lelki alkata, szellemi képességei, önuralma és fegyelmezettsége stb. szerint különböző lehet. Valamely finomlelkű egyéniség már felszeg bizonytalan megjelenésével is gyanút ébreszthet, vagy már annak megsejtésekor, hogy úgy lehet, őt gyanúsítják, igen zavart és gyanús benyomást kelthet, míg egy megrögzött gonosztevő biztos fellépésű lehet s annyira uralhatja magát, hogy a legsúlyosabb bizonyítékok elébetárásakor is a legártatlanabb külsőt tetheti. A külső jelek téves magyarázatait szellemesen állítja pellengére egy francia lélekbuvár: „Ha a gyanúsított nyugtalannak, izgatottnak mutatkozik, akkor ez a kikérdező szerint a bűnösségnek a jele, ha pedig közömbös magaviseletet tanúsít, akkor elvetemült; ha valamely mellékkörülményre nem emlékszik — akkor konokul tagad, ha pedig mindenre részletes felvilágosítást tud adni — akkor ravasz róka, aki gondosan átgondolt terv szerint, ügyesen védekezik.”

A nyomozásban azelőtt előfordult egészen gorbomba eszközöket sikerült már a nyomozás segédeszközeinek tökéletesítésével és fokozottabb kihasználásával, valamint a nyomozás megszervezésével, kiirtani. A fentiekben felsorolt kisebb hibák is mind ritkábban fordulnak elő s oly mértékben fognak eltűnedezni, amilyen mértékben a nyomozás emberei a bűnügyi lélektanban és a kikérdezés technikájában iskolázást és jártasságot nyernek.

Mielőtt a nyomozó a tulajdonképpeni kikérdezéshez hozzáfogna, első dolga, hogy a gyanúsított személyével közelebbről megismerkedjék, azt a természete szerint is megismerje. Az emberek különbözőek. Vanak durva, konok, magasmúveltségű, korlátolt, gúnyoros, okos,

A Szent István-napi ünnepségekről: a Szent Jobb átkísérése a várkapulnából a koronázó templomba.

(Schäffer felvétele.)

ravasz, álnok, félénk, őszinte, tapasztalatlan, erkölcsileg kisiklott stb. gyanúsítottak. Nyilvánvaló, hogy a különféle gyanúsítottakkal nem sablonosan, hanem egyénileg kell foglalkozni. Az egyéni kezelés előfeltétele, hogy a kikérdező ismerje a gyanúsított énjét, lelkiségét és helyesen ítélje meg a jellemét. Másként kell fellépni például már súlyos bűnselekmények miatt többszörösen büntetett cigány gonosztevővel vagy olyan megrögzött bűnözővel szemben, aki féléletét fegyházakban töltötte, mint egy kezdő bűnözővel szemben s másként kell kezelni egy gyengeidegzetű, könnyen összeroppanó, nőies természetű gyanúsítottat, mint valamely erős természetű egyéniséget, akinek kötélidegzete van. Ilyen erős idegzetű, konok bűnöző volt a pesthidegkúti rablógyilkos, aki a nyomozás harmadik napján is még teljesen friss volt, nagyszerűen evett és aludt s akin a bűnbánatnak, a lelkiismeretfurdalásnak nyoma sem látszott. Mikor a zokogó családtagokkal körülvett, felravatalozott áldozatává szembeállították (tetemrehívás), a szemplillája sem rebbent meg.

Elénk kerülhetnek azután erőszakos, hirtelenharagú, mindenre elszánt gyanúsítottak is. Ilyen gyanúsított egy alkalommal kikérdezés közben felkapott az asztalról egy súlyosabb bűnjeltárgyat s azzal a gyanútlan járőrvezetőt fejbevágtta.

Nem közömbös végül a kikérdezés szempontjából az sem, vajjon a gyanúsítottak vannak-e már tapasztalatai e téren, mert nagy különbség van egy életében először kikérdezett kezdő és egy minden hájjal megkent, az alvilági körökben felnőtt hivatásos bűnöző között, ki mint a bírói tárgyalóterem szorgalmas látogatója, mondhatni

törzsvendége, valamint a napisajtó törvénykezési és rendőri rovatainak buzgó olvasója, a legügyesebben védekezhetik s néha több tapasztalattal rendelkezik, a Btk.-t, a BP.-t, a döntvényeket jobban ismerheti, mint sok nyomozó.

A kikérdező személye és — különösen a megrögzött — gonosztevő, várral és ostromló hadvezérrel hasonlítható össze. A vár ostromára készülő vezér is először tüzetesen megvizsgálja a beveendő várat, kítapogatja gyengéit és ennek megfelelően mérlegeli, vajjon rajtaütéssel, csellel vegye-e be a várat, vagy pedig hosszabb megpuhítással előbb rohaméretté tegye-e.

A helyes bánásmód tekintetében minden egyes esetre érvényes szabályokat nem lehet felállítani, a nyomozó emberismerete és tapasztalatai egyrészt, a kikérdezendő egyénisége másrészt határozzák meg a minden egyes konkrét esetben követendő helyes eljárást. Kiváló példát találunk erre a Csendőrségi Lapok 18/1932. számában ismertetett tanulságos nyomozási esetben: „Egy öt év előtti gyilkosság kiderítése.” Az 582. oldal első hasábjában utolsó bekezdésében és második hasábjában elején foglaltak arról tanuskodnak, hogy a nyomozás vezetőjének kiváló érzéke volt egyrészt a kikérdezés helyes időpontjának a megválasztásán, másrészt a gyanúsított egyéni megítélése és ennek megfelelő kikérdezési módja iránt. Minden igaz nyomozó gyönyörűséggel olvassa e rendkívül tanulságos és meggyőző erejű sorokat.

A kikérdezés időpontját illetően szabály az, hogy a gyanúsított kikérdezését lehetőleg utoljára kell hagyni. Elhibázott dolog volna gyanúsítottat mindjárt a nyomozás kezdetén kikérdezni, mielőtt még teljesen felkészül-

tünk volna a kikérdezésre. A gyanúsított ugyanis kezdetben feltétlenül tagadni fog, különösen akkor, ha helyzetét nem látja reménytelennek, ha meg van győződve arról, hogy a tévedéséről egyedül ő tud s egyéb bizonyítékok sem forognak fenn ellene. Oktalanság volna ilyenkor a gyanúsítottat belismerésre felszólítani, amikor még semmi ütkártya sincs a kezünkben. Ilyen készületlen kikérdezés esetén a gyanúsítottat csak még nagyobb biztonságérzet fogná el, mert hamar megérezné, hogy bizonyító anyag nincs ellene a bűncselekmény felderítését az ő vallomásától várják. Az ilyen kudarc a továbbiakban is éreztetné hatását, mert az első kikérdés többnyire döntő befolyással van a gyanúsított további magatartására és így a nyomozás egész további menetére is. Sok esetben ugyanis a gyanúsítottnak többszöri kikérdezése válik szükségessé. De ha az első kikérdezésnél elveszett a tekintélyünk, eltekintve attól, hogy azt igen nehéz visszaszerezni, a gyanúsított fölénybe kerül a kikérdezővel szemben, már pedig ennek sohasem szabad bekövetkeznie.

Az előkészület abból áll, hogy a nyomozó behatóan tanulmányozza a tényállást, kikérdezi a tanukat, kiértékeli a nyomokat s amikor így teljesen otthonos az eset minden részletében, kidolgozza a kikérdezés tervét. Ez a tervkészítés nem mellőzhető. A fegyelmezett férfiagy minden vállalkozása előtt tervet kívácsol, így a nyomozónak is minden nyomozó cselekménye előtt pl. házkutatás, helyszínelés, tanúkikérdezés előtt jól átgondolt tervet kell készítenie.

a) A „meghallgatás” szakja.

Ha a nyomozó a kikérdezésre kellőképpen felkészült s egyébként is elérkezettnek látja az időpontot a gyanúsított kikérdezésére, további fontos szabály, hogy ne a kikérdező legyen az, aki a közléseket megkezdi. Hiba volna, ha a nyomozó mindjárt a fejére olvasná a gyanúsítottnak mindazt, amit róla és a cselekményéről tud. Bár igaz, hogy néha a bizonyítékok felmutatása villámcsapásként hat a gyanúsítottra, mégis nagyon kockázatos kísérletnek kell tartani a ráolvasást, mert legtöbbször nem sikerül. Tapasztalat szerint nem ajánlatos az ütkártyánkat kezdetnél kijátszani, különösen akkor nem, ha nem bővelkedünk bennük. Minél kevesebb a bizonyítékunk, annál inkább kell takarékoskodnunk vele. Ha pl. a gyanúsítottról helyszíni üjlenyomatunk volna, helytelen lenne ezt mindjárt elébetárni, mert kézenfekvő, hogy nem tagadná, hogy a cselekmény előtt vagy után a helyszínen járt, de ha előző kérdéseinkre tagadta volna, hogy a helyszínen valaha is megfordult, ebben az esetben az újnyomoknak egészen más erejük van.

Más okból is tartózkodjunk az időelőtti közlésekkel. Eppen úgy, mint az ellenség a háborúban, a gyanúsított is rögtön észrevenné, hogy hol, milyen fegyverzettel akarunk támadni. A gyanúsított ugyanis kezdetben tájékozatlan. Bizonytalanságában mindenképpen szeretné tudni, hogy mit tudunk róla, milyen bizonyítékaink vannak ellene. Ez a bizonytalanság az ő szemponjtából igen kellemetlen állapot, amelyet ki kell használni. A bizonytalanság azonban csak addig tart, amíg mi titkolódzunk s megszűnik, mihelyt közléseket teszünk. Ekkor rögtön tájékozódik, feltalálja magát és ennek megfelelően villámgyorsan alkalmazkodni is tud.

A hely s eljárás tehát a kikérdezés kezdetén az, hogy inkább a gyanúsítottat bírjuk rá a beszédre. Célunk ezzel az, hogy minél többet tudjunk meg tőle magától. Különösen akkor, ha a bizonyító anyagunk hiányos, vagy

ha egészen hiányzik, kell a kikérdezőnek arra törekednie, hogy a bizonyítékokat és támpontokat a gyanúsított maga szolgáltatassa. A gyanúsított azonban csak akkor lesz közlékeny, ha előzőleg nem riasztottuk el. Ennek elkerülése végett nem is ajánlatos azzal nekirontani, hogy őt gyanúsítjuk, mert ezzel már kezdetben védekező, elhárító állásba kényszerítjük, minden védekezési erejét és képességét ösztönös működésbe hozzuk, óvatosságát felébresztjük, vagy hallgataggá tesszük. Utóbbihoz, mint már említettük, teljes joga van s ebből tudvalevőleg sem ígérettel, biztatással, ámitással stb. nem is szabad ki-mozdítani (Szut. 432. p.) Használjuk ki ezért inkább a nyomozási szakba való kikérdezés és a bírói kihallgatás közötti különbség nyújtotta előnyöket. Míg ugyanis a Bp. a terhelt kihallgatásáról szóló fejezetében előírja, hogy idénéskor az idézőlevélben megjelölendő az idézésre alapul szolgáló bűncselekmény és megjelölendő, hogy a megidézett egyént terhelt, illetőleg vádlott gyanánt fogják kihallgatni, továbbá előírja, hogy a terhelt azonososságának megállapítása után általában meg kell jelölni előtte a terhére rótt bűncselekményt (Bp. 130. és 133. §.), addig a Szut. a gyanúsítottnak a nyomozás szakában való kikérdezése tekintetében nem rendelkezik ily értelemben s így a nyomozó csendőr, ha jónak látja, a gyanúsítottat kezdetben egyszerűen tanuként kérdezheti ki, éppen úgy, mint bármely más tanut. Különbözik már csak azért sem helyes a kikérdezendőt minden esetben már gyanúsítottként kikérdezni, mert a gyanu alaptalan is lehet.

Legrégezebb esetünk tapasztalat szerint az, ha a gyanúsított egyáltalán nem akar beszélni és csökönyösen hallgat. Ilyen esetekre a Szut. előírja, hogy a gyanúsítottat figyelmeztetni kell arra, hogy ez a magatartása az eljárás folytatását egyáltalában nem akadályozza és hogy saját érdekében cselekszik, ha a kérdésekre feleletet ad, különben a védelem eszközeitől fosztja meg magát. Sokan azt ajánlják, hogy a nyomozó hasson rábeszéléssel a gyanúsított lelkiismeretére, önértetére (felszólítás, hogy könnyítsen a lelkiismeretén, utalás katonaváltásra, becsületes szüleire, arra, hogy magyar ember viseli a következő nyelveket stb. stb.). Lehet, hogy ez eredményre vezet, de egy megrögzött bűnözővel szemben, aki egyedül követte el a tettet, minden rábeszélés csak földre hányt borsó lesz. Az ilyen bűnöző ugyanis ismeri a közlékenység veszedelmeit, viszont tudja, hogy cselekményéről egyedül ő tud. Más a helyzet, ha bűntársai voltak. Ebben az esetben a hallgatás taktikája reménytelennek mondható. A külön-külön kikérdezés elve mellett a cinkostársak hűségébe vetett bizalom lassanként megérlelődik s a kétely, a bizalmatlanság mellett jelentkeznek az élet-ösztön s ez megoldja a nyelvért. Nincsen olyan bűnöző, aki egyedül akarná kikanalazni a közönsben főzött levest, aki közömbösen tünne, hogy társai az ő nyakába varrják a főszerepet s így szabadságukat visszanyerjék, ő pedig lakat alá kerüljön. Ezek az érzések és gondolatok meghasonlást idéznek elő a tettestársak között s hatásuk alatt egymás rovására mindent kitálatnak.

Legcélszerűbb a kikérdezést az ú. n. *tapogatózó* kikérdezéssel bevezetni. Ez azzal kezdődik, hogy a többnyire szorongó gyanúsítottat, aki félénken pislog, nagyokat nyel, élettörténetéről, anyagi és személyi viszonyairól folytatott feszelen beszélgetéssel mindenekelőtt megnyugtató törekedünk. Ezzel egyben személyi adatai is tisztázást nyernek. Közben egy szót se ejtsünk a tettről vagy a gyanuról, különben a gyanúsított védőállásba megy és elzárkózik, holott célunk éppen az, hogy ő

maga szolgáltatassa a terhelt adatokat maga ellen — öntudatlanul. Személyi viszonyainak tisztázása után érdeklődünk közvetlenül a bűncselekmény elkövetése előtti időben folytatott életmódjáról és így lassan-lassan térjünk át a tárgyra. Megfelelő tájékoztatás után szólítsuk fel, hogy részletesen és folyékonyan mondja el azt, amit az ügyről tud. Előadását hallgassuk meg türelmesen, ne áruljunk el semmit abból, hogy az általa előadottak milyen benyomást keltenek bennünk. Mutassunk jóindulatot, látszólag higgyünk el mindent és jegyezzük fel előadását. Ha előadása közben olyat mondana, ami nyilvánvalóan valótlan, azt éppen olyan nyugodtan, a csodálkozás legcsekélyebb jele nélkül kell fogadni és feljegyezni. Senmi sem volna helytelenebb, mint ha egy rajtakapott valótlanság miatt azonnal felelősségre vonnók. Ellenkezőleg, minél többet költ a gyanúsított, annál több támadási pontot nyújt nekünk a későbbi időre, annál könnyebb lesz a saját szavaival megfogni.

Jóindulat és hiszékenység mutatása már csak azért is hálás dolog, mert ezáltal a gyanúsított lassanként bátorságra kap. Minden tetteit elfogja a következményektől való félelem s ezért gondosan elkészül a felelősségrevonásra. Kikérdezésének időpontjáig többnyire bőven van ideje arra, hogy gondolatait rendezze, védekezését kieszélje és azt alaposan átgondolja. Így ez a jól átgondolt védekezés többé-kevésbé tökéletes is lesz és valószínűnek is fog látszani. Kezdetben szorongással, bizonytalanul fogja előadni a meséjét, védekezését. Gyengeséggel abban rejlik, hogy *tájékozatlan a felől, hogy mit és mennyit tudunk róla, hiszen sok egyéb is lehet a rováson.* De ha látja a jóindulatot, ha látja hiszékenységenket, szorongása fokozatosan eloszlik, bátorságra kap, sőt lendületbejött jöhet s ilyenkor többet is mondhat, mint amit előzőleg kigondolt és elhatározott. Ezzel pedig máris hibát követett el, mert a rögtönzött részletek, amelyeket tehát nem fontolhatott meg alaposan, nem is lehetnek teljesen összhangban az eredeti mesével. Minél kevésbé zavarjuk, minél meggyőzőbb viselkedést mutatunk, annál inkább fog vállalkozási kedve növekedni. Valójában azonban ezzel öntudatlanul saját maga körül fonja szorosabbra a hálót.

E módszer ellen még erkölcsi szempontból sem lehet kifogást emelni, mert amennyire elítélendő dolog a fenyegetéssel, ígérekkel stb.-vel való kleszközlése a gyanúsított ellen szóló bizonyítékoknak, annyira nem lehet arról a kikérdező, ha a gyanúsított önmagától árulja el magát s a kikérdező csak hallgatásával mozgítja ezt elő.

A gyanúsított előadásáról készítsünk jegyzeteket és közben figyeljük meg előadásának módját és tartalmát. Figyeljük meg pontosan a most még általa irányított gondolatmenetet. Abból, hogy mit emel ki, mit hangsúlyoz, mit akar különösen elhíttetni, miről beszél részletesen és bátran, látni fogjuk, hogy hová céloz, hová akar kilyukadni. Amiről pedig nem beszél szívesen, amin gyorsan átsiklik, amit óvatossággal kerül vagy aminél bizonytalanabbnak érzi magát, ott a baj, ott van a kutya elásva. Hogy valaki ellen védekezik (anélkül, hogy megvádolták volna), az élesszemű nyomozó észreveheti, hogy mi az, ami nyugtalanítja, ami a lelkiismeretét nyomja, de ezzel a gyanúsított egyúttal akaratlanul jelzi is, hogy miről van tudomása. A gyanúsított bűnössége mellett szól, ha olyan ismereteket árul el, amelyeket csak a tettes tudhat.

Ez a *vitanélküli* első része a kikérdezésnek már csak azért is hasznos, mert ennek folyamán a gyanúsí-

tott töltünk nem tudott meg semmit. Befejeztével éppen olyan keveset tud az ellene szóló bizonyítékaikról, szándékainkról, mint kezdetben és éppen olyan bizonytalan-sággal néz elébe a tulajdonképpeni kikérdezésnek, amelyet mi — most már ismeretekben gyarapodva — fogunk bevezetni. Ennél a kikérdezésnél féltékenyben leszünk, mert a gyanúsított nem fogja tudni, hogy mit akarunk az egyes kérdésekkel megtudni, milyen válaszokat adjon, milyen irányban legyen óvatos.

Ezzel a kikérdezés első szaka, amelyet „meghallgatás”-nak lehetne nevezni, lezárul és következik a második része, a „kikérdezés”.

b) A „kikérdezés” szaka.

Ez a tulajdonképpeni kikérdezés azzal kezdődik, hogy a kérdőívünkön előzőleg tervszerű sorrendben feljegyzett kérdéseket feltesszük. E kérdések célja a fényállítás minden részletét a legaprólékosabban megvilágítani és felderíteni, éppen ezért a kérdések sokaságát kell a gyanúsítotthoz intézni, hogy a cselekmény háttere is kellőképpen megvilágítható legyen.

Ezután következhetik a gyanúsított által tett valóságos értékesítése. A gyanúsított azokat a kérdéseket intézzük, amelyek vallomása során merültek fel és amelyeknek célja az ellentmondások tisztázása. Ekkor se gyanúsítsunk még, mert hiszen az ellentmondások, a zavarok és érthetetlen körülmények tisztázása végett még a gyanúsított felvilágosítására vagyunk utalva, nem célszerű tehát elriasztani; lehetséges ezenkívül, hogy a gyanúsított egyes felmerült gyanúkat eloszlatni is képes. A formai meggyanúsításra, hogy t. i. őt tartják tettesnek, még mindig ráérünk.

Ez az időszak a gyanúsított szempontjából a kikérdezés legkényelmetlenebb szaka, mert az ellentmondások a legalkalmasabb támadási pontok a gyanúsított lelki egyensúlyának felborulására. A kérdésekre ugyanis a gyanúsított, miután megfontolásra nincs ideje, rögtönzőni kénytelen, a kellőképpen meg nem fontolt válaszok pedig további veszélyeket hoznak a fejére, mert a válaszok nem lesznek összhangban sem egymással, sem pedig az egészszel, sőt, a korábban előadott mese egyes pontjaival is ellentétesnek fognak. Ekkor fog érvényesülni annak a mondásnak az igazsága, hogy aki hazudik, elveszett ember, mert a hazugságból nincs többé menekvés.

A gyanúsított hazugságai tekintetében azonban van egy figyelemreméltó és kevésbé ismert körülmény, amelyet nem szabad szem elől tévesztetni. Előfordulhat, hogy a gyanúsított valótlanul mond ezen rajtakapjuk. Ebben nem szabad mindenképpen bűnösségének további bizonyítékát látni, mert gyakran előfordul, hogy egy ártatlanul gyanúsított is, elítélésétől való féltelmében, vagy azért, hogy az ellene emelt igaztalan vádat minél erőteljesebben hatálytalanítsa, valótlanul mond. A hazugság sokszor a félelem terméke a ehhez az elhibázott eszköz-höz különösen egyszerű, ártatlan emberek folyamodnak gyakran. Egy közönséges emberölés esetében az a gyanúsított fel, hogy kéjgyilkosság történt. Az ezzel alapítvánul megvádolt gyanúsított erre azt állította, hogy impotens. Igen súlyosodott a helyzete, amikor ismerőse ezt az állítást me cáfolta. Hasonló eredményeznek azok a valótlan állítások, amelyekkel az egyébként ártatlan gyanúsított túlzott igyekezetből alibit akar igazolni, amelyeket azonban a nyomozó megcáfol.

Tekintettel az ilyen esetek gyakoriságára, legyünk óvatosak ama ítéletünkben, hogy t. i. a gyanúsított azzal, hogy valamely vádra tudva hazudott, ezzel közvetve feltétlenül bizonyítékot szolgáltatott a bűnössége mellett.

Itt is — mint minden viselkedésnél, sőt minden adatnál — számoljunk a jelenségek, az adatok többértelműségével. Ezért olyan esetekben, amikor annak gyanúja merül fel, hogy a gyanúsított egy terhére rótt cselekményt csak azért tagad, hogy ezzel magát mentse, de valójában ártatlan is lehet, nyugodtan figyelmeztessük a feltétlen igazmondásra s hívjuk fel a figyelmét arra a veszélyre, amely őt fenyegeti azáltal, hogy egy reá nézve terhelő vagy ellene szóló kö ülményt tagad, ahelyett, hogy azt nyugodtan elismerné. Ha ez a felvilágosítás olyan módon történik, hogy sikerül a gyanúsítottat meggyőzni arról, hogy nem célunk mindenáron a vesztét okozni, hanem legfőbb törekvésünk a való igazság kiderítése, akkor ezt a gyanúsított be is fogja látni.

Amikor a gyanúsított annak tudatára ébred, hogy a hazugságából nincs menekvés, ezzel lassanként megindog áltasa, elveszti fejét és önuralmát s ennek hatása alatt fokozatosan kénytelen lesz részletbeismeréseket tenni. Be fogismerni egyes bűncselekményeket, vagy ha csak egy terbeli, annak egyes részeit. (Matuska is kezdetben — erősen ártatlan színezetben — csak a jüteborgi merényletet ismerte be.)

Igen fontos, hogy ekkor jóindulatú bánásmóddal megkönnyítsük a gyanúsítottnak a megtérést. Semmi sem volna helytelenebb, mint ha a kikerdező fennhéjázva, diadalmaskodva, vagy gúnyorosan fogadná a gyanúsított részbeni beismerését. Ha eddig láthatatlanul szellemi birkózás folyt is közöttük, ez nem történhetett inkvizitori módon, lelkizótúrával vagy megszegényítő módon, hanem csak az emberséges megértés jegyében. A további jóakarattal hatható an egyengethetjük a gyanúsítottnak a teljes beismeréshez vezető útját.

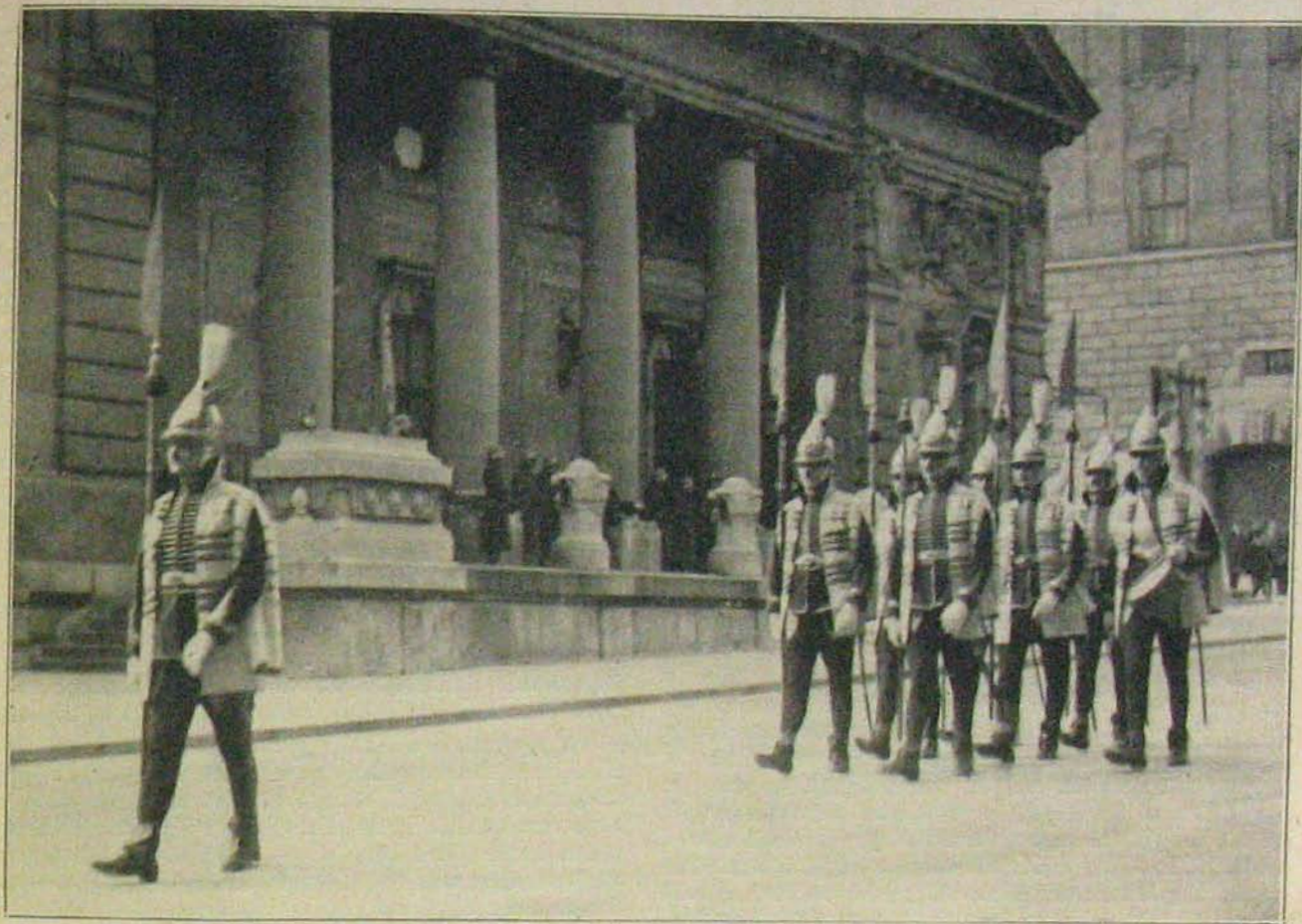
A részleges beismeréstől a teljes beismerésig vezető út azonban még hosszú. Tapasztalat szerint a gyanúsított ez alatt még különböző mentőeszközhöz nyúl. Leggyakrabban az „ismeretlen idegen” meséjével szokott próbálkozni, akit előszeretettel vonultat fel és állít oda tulajdonképpen tettesként. Sokszor viszont a sok ellentmondásba belehabalyodott gyanúsítottnak nem marad más menekvése, mint az, hogy bolondnak tettesse magát, ez az ú. n. „betegségbeneküvés”. További mesterkedés, amely majdnem minden esetben előfordul, a „szépités”. Ehhez akkor folyamodik a gyanúsított, ha már más kiút nincs. Beismeri ugyan azt, amit már nem lehet tagadni, de mentségekkel, más beállításban, nem az igazságnak megfelelően. Ilyenkor olyan költött dolgokkal hozakodik elő, amelyek szerinte akaratán kívül működtek közre, vagy amelyek egyébként alkalmasak arra, hogy tettét enyhébb színben, más megvilágításban tűntetessék fel, pl., hogy a sértett támadta meg őt, ő csak védekezett stb. Egy paptanár gyilkosa is nemrégiben, amikor cselekménye teljesen reábizonyult, váratlanul nemtelen váddal próbálta „szépíteni” a tettét. A megszuult tettes sokszor nemcsak könnyen átlátszó, vagy valószínűtlen, hanem gyakran nevetségesen együgyű, majdnem hihetetlen ürügyeket és mentségeket hoz fel, pl. egy tanító, aki leánytanítványaiával szemben szeméremérintően viselkedett, beismerte ugyan, hogy tanítványait néha megfogta, de azzal védekezett, hogy csak a belytelen testtartásukat akarta kiragadni egy asszony kezéből, előadta, hogy csak arra volt kíváncsi, vajjon az asszony merre segítségért kiáltani és a közönség el merie őt fogni. Egy sorozatos betörésekre vete medett, különben diplomás budapesti lakos, néhány évvel ezelőtt azzal védekezett, hogy lélektani tanulmányokat akart sajátmagán vé-

gezni. Tetterért szállodatolvajok mindig „tévedni” szoktak az ajtóban. Intelligens, műszaki emberek „tudományos kísérletekkel” szoktak takarózni.

Matuska mind a három mentőeszközhöz folyamodott: betegségbe menekült, az ismeretlen idegennel állt elő és szépitett is, ahol csak tehette. Az ellentmondások elebetarasa után pár nap múlva bevallotta, hogy resze volt a merényletekben, de el akarta hitetni, hogy nem ő, hanem egy, valójában nem létező, Bergmann nevű ember volt a közvetlen tettes. Később beismerte a merényleteket, de előadta, hogy vallási alapon kommunista szektát akart alapítani s a merényletekre azért volt szüksége, hogy tekintélyt szerezzen magának, vezérnek elismerjek. A többi kihallgatások során előadta, hogy híres emberré akart lenni, hogy az istenteleneket sikeresen leküzdhesse. Ehhez legalább százmillió embernek kellett volna reáhalogatni, amit a vasúti merénylettekkel remélt elérni. Matuska már az esztrák rendőrségen is kezdte az elmebetegség színlelését, előrehajlott felsőtesttel járt, mereven nézett, titokzatosan beszélt Leó szelleméről, hangoztatta, titokzatosan hangos filmet ír, allegorikus ábrákat rajzolt stb. A vizsgálati fogság alatt három beszédet szerkesztett, egy ogit, egy politikait és egy gazdaságait, amelyeket a fő tárgyaláson akart elmondani. Az Ausztriában megtartott fő tárgyaláson is folytatta a színlelést, táncolva lépked, mereven maga elé bámul, nyelvét a szája balszögletén kilógatja, sir és kiabál. De a lélektan tudósai megállapítják, hogy nem elmebeteg, hanem szimulál, a merényleteket raffineriával eszelte ki, óvatosan hajította végre, álöltözékben és hamis bejelentésekkel dolgozott. Matuska mégis mindvégig szimulálta az elmebetegséget és Leó-szellemmel takarózott. A f. év június havában Budapesten megtartott ítélőtáblai tárgyalás kezdetén Matuska szintén próbált mókázni, de az elnök már kezdettől fogva résen volt, élesen szemmel tartotta s mihelyt Matuska fészkelődni kezdett és hangoskodni akart, hangtalanul bár, de mutatóujjával figyelmeztetően s szűrés tekintetével szinte lenyűgözte, úgy hogy Matuska felhagyott minden mókázási kísérlettel és illedelmesen viselkedett a továbbiak folyamán.

A hazugságaiba belezavarodott gyanúsítottnak pontonként elebetárjuk a terhelő anyagot és a bizonyítékokat. Ezt a legnagyobb nyugalommal tegyük, közömbösseget mutatva aszíránt, vajjon a gyanúsított hajlandó-e a lelküismeretén könnyíteni vagy sem. A beismerővallomást tapasztalat szerint nem annyira az éri el, aki türelmetlenül és mohón a beismerést sürgeti, hanem az, aki érti a módját annak, hogy a bizonyítékokat következetes nyugalommal a gyanúsított elé tárja s ezzel tagadásának a kihatástalanságára rávezeti. A gyanúsítottnak önmagától kell arra a meggyőződésre jutnia, hogy ellenállása kihatástalan, hogy meg kell adnia magát. Ha eddig helyesen bántunk a gyanúsítottal, ez többnyire simán be is következik, a gyanúsított megváltásnak fogja érezni, ha töredelmes vallomást tehet.

Másik jelensége a gyanúsított megtörésének és bűnbánatának az ú. n. „vallomási kényszer” jelentkezése, amelyet a megkönnyebbülés utáni vágy vált ki. Cselekményének befejezéséig a tettes minden figyelmét és törekvését lekötö az az igyekezet, hogy a cselekménye sikerüljön. Ha ez megtörtént, felszabadul a lekötöttségéből és sokszor csak akkor kezd tulajdonképpen ráeszmélni, mit tett. Cselekménye éjjel-nappal foglalkoztatja, borzadás tölti el, megijed önmagától is, el sem hiszi, hogy a borzalmas cselekményt ő követte el és lassanként olyan félelem fogja el, amely a kétségbeesés csúcspontját is el-

Magyar testőrök.

érheti s mindezen gyűrődések hatása alatt a beismerésbe úgyszólván belemenekill.

A jóindulattal elért, önmagából kiinduló beismerővallomást a nyomozó helyes kikérdezésének jutalmaként fogadhatja és ennek örülhet is, mivel az ilyen beismerővallomás az összes bizonyítékok közül mégis csak a legjelesebbnek mondható.

Csak igen ritkán fordul elő az, hogy valóban bűnös gyanúsított, a súlyos bizonyítékok láttára is körömszakadásig tagad, jöllehet maga is belátni kénytelen, hogy további tagadása szinte esztelenségzsamba megy. A lélekűvárok ezt azzal magyarázzák, hogy ilyen egyének-nél a szégyenérzet sokkal erősebb, mint a megbánás érzete. Hellwig erre vonatkozólag azt a figyelemreméltó fel-fogást vallja, hogy a tagadás gyakran tiszteletreméltóbb és erkölcsösebb jellemről tanuskodik, mint sok beismerővallomás. A hívatásos gonosztevő, aki a helyzetét tisztán megítélni képes, felismeri, hogy a tagadása úgy sem válnék előnyére s ezért főleg hasznossági okból beismerővallomást tesz, amelynek azonban vajmi kevés köze van a bűnbánathoz. Ezzel szemben előfordul, hogy éppen tisztességesebb jellemű, de szégyenlős természetű emberek, ha egyszer megbotlottak, gyakran nem találhatnak a beismerővallomáshoz elegendő bátorságot s nem konokság, romlottság, hanem szégyenérzet zárja le a szájukat.

Beismerő vallomás után a gyanúsítottat meg kell dicsérni, de a keelvező kedélyállapotot használjuk fel arra, hogy a tett indító okát, a felelősség fokát, a részesség kérdését is tisztázzuk és a bizonyítékokat is bizto-

A bizonyítékok biztositása két okból fontos. A beismerővallomásnak ugyanis nem kell feltétlenül igaznak lennie. Számtalan esetét ismerjük a hazug önvádaknak és hamis beismerővallomásnak. Ezért a beismerővallomásnak csak akkor tulajdoníthatunk értéket, ha azt egyéb bizonyítékok is alátámasztják. Szükséges továbbá a bizonyítékok biztositása a beismerővallomás későbbi visszavonásának megakadályozására is, ezzel az eshetőséggel mindig számolni kell.

A dicséret jótékony hatása alatt a gyanúsított megkönnyebbült lelkülettel, megnyugodva tekint a bűnhődés elé s e lelkiállapotban készségesen ad felvilágosítást cselekménye minden részletéről, valamint esetleges egyéb bűncselekményeiről. Nem tanácsos a vallomást félbeszakítani, pihenőt közbeiktatni, mert tapasztalat szerint a gyanúsított a nyugalom alatt visszanyeri lelki rugalmasságát, ennek következtében jelentkezhetnek az életosztón és a félelemérzet is s ekkor megbánva eddigi beismerését, a további közlésektől elzárkózhatnak.

Amennyire azonban nem szabad a beismerővallomást minden további nélkül elhinni és elfogadni, annyira helytelen volna vak bizalmatlansággal viselkedni a mindvégig tagadó gyanúsítottal szemben, mert számolni kell azzal is, hogy a gyanúsított valóban ártatlan is lehet. Az élet mindkét végletre már számos példát szolgáltatott.

A vallomások helyes rögzítésének a munkája olyan fontos része a kikérdezés műveletének, hogy ezzel a következő fejezetben kissé részletesebben kell foglalkoznunk.

Bűnügyi apróságok.

Írta: KRMINALISTA.

(Folytatás.)

A szerelemnek tág tér jut a bűncselekmények elkövetésénél, ez köztudomású. Az alább leírt esetet azonban még így is a rendkívüliek közé kell sorolni. Egy idős német házaspár házicseledet fogadott, akit családnak tekintettek és minden tekintetben úgy is bántak vele. Egyidél nem is volt semmi baj. A 20 éves leány szorgalmas munkájával tehermentesítette jötevőit, míg kedélye, fiatalsága pedig derűt borított az öregek házába. A leány azonban egy szép napon rájött, hogy 60 éves gazdjába beleszeretett. Szólni nem mert, ezért érzelmeit levélben ecsetelte, melyet gazdjára íróasztalába csempésztett. A levelet véletlenül az asszony bontotta fel. Rövid eszmecsere a házaspár között, a leány indokolás nélküli azonnali elbocsátását eredményezte. A leány eltávozott a háztól, de néhány óra múlva visszatért azzal, hogy gazdjának a betegségyőző kijelentő ívet alá kell írni. Az öreg gyanútlanul nyúlt a toll után, miközben a leány hátulról leszúrta. Az áldozat néhány pillanat múlva kiszenvedett.

A Zsolna közelében levő Rasova községben 1929. év óta napirenden voltak a gyújtogatások. A csendőrség hosszu ideig hiába nyomozott. A tüzeseteket nem tudta felderíteni, az újabbakat pedig nem tudta meggátolni. A gyújtogatók annyira mentek merészségükben, hogy a felgyújtott házak közelében cédulákat szórtak széjjel, melyen megjelölték azt a házat, melyre a vöröskakas a legközelebb fel fog szállni. A cédulák végül is árulóikká váltak. Egyikük ellen felmerült gyanú és írásszakértői vizsgálat révén hurokra került a banda, melynek tagjai a falu elkeseredett vénleányaiból kerültek ki. Mindig olyan házakat gyújtottak fel, amelyekben fiatal menyasszonyok laktak. Bosszút akartak állani azokon, akikkel szemben a sors kegyesebb volt, mint velük.

1935. év folyamán Bakonytamási községben egy éjjel több szalmakazal leégett. A csendőrség a gyújtogatót egy Király Kálmán nevű többszörösen büntetett előéletű egyén személyében elfogta, aki a gyújtogatásokat beismerte. Király kikérdezésekor előadta, hogy azért gyújtogatót, hogy a csendőrrajort, mely öccsét betöréses lopással gyanúsítja, a nyomozásban megzavarja.

1935-ben Limában, — Peru délamerikai állam fővárosában — a rendőrség nehéz tűzbarc árán három orvost tartóztatott le, akiknek lelkiismeretét több gyilkosság terhelt. Itt az indítókot a tudomány szomj képezte. Az orvosok az agybajokat tanulmányozták és ezért áldozataikon először fejműtéseket hajtottak végre.

*

A kor haladásával a bűnözés is lépést tart és kiaknáz minden olyan eszközt, amelynek jó hasznát veheti. 1933-ban Berlinben módfelett elszaporodtak a gépkocsilopások. Az elkövetés módjának hasonlatosságából, továbbá abból következtetve, hogy az ellopott kocsik kisebb vagyonnal is felér. Végre rajtavesztettek. Kiderült, hogy a banda feje Zürichben tanyázik, a többi tagok Berlinben tartózkodnak. Ha az autólopás megtörtént, rejtjelezett távirat ment Zürichbe, amelyre a banda feje minden elképzelhető hamis okmánnyal, igazolványokkal

felszerelve — melyek a zürichi műhelyben készültek — repülőgépen Berlinbe sietett, Berlinben átvette az autót és a hamis okmányok segítségével azt akadálytalanul kivitte Zürichbe. A távirat és repülőgép segítségével lehetővé vált, hogy a lopott autóval a lopás után gyakran már 12 órán belül túljutott a határon, ahol azután zsákmányát biztonságba helyezhette.

*

A bűnözők nagy leleményességet fejtenek ki abban, hogy a bűnjeleket minél megbízhatóbb helyre rejtse. E téren a kémeken kívül a bódítóméreg-csempészek vezetnek. 1933-ban két láda csiga ment át a francia határon. A küldemény már túl is esett a vámvizsgálaton, midőn a vámhatóság névtelen levelet kapott, hogy a csigaküldeményt részesítse különösebb figyelemben. A küldemény szerencsére még ott volt. Az újabb, beható vámvizsgálat megállapította, hogy a csigaházak kivétel nélkül kokainnal vannak megtöltve. A francia vámosok jó fogást csúáltak. Összesen tíz kg jutott ebből a veszedelmes csempészből kezeik közé.

1934 novemberében a wieni rendőrség lengyel zsidókból álló bódítóméreg-csempészbándát fogott el, amely évek óta nagymennyiségű heroin nevű bódítómérget csempésztett Amerikába. A mérget minden alkalommal zsidó imakönyvekbe rejtve szállították át a határokon.

A nyugati és keleti nagyvárosok hemzsegek a bódítóméreg-árusoktól, akik az anyagot a legkülönbözőbb ravasz helyekre rejtik el. Így találtak már bódítómérget vándormuzsikuskok gitárjában, sánta árus mankójában, virágárus nő rózsái közt, házaló ládájának kettős feneke között. Igen szeretik a bódító-csempészek az anyagot tartalmazó podgyászdarabjaikat vasúti ruhatárakban biztonságba helyezni.

Az osztrák csendőrség néhány évvel ezelőtti szökött fegyencet fogott el, aki az elrejtési művészetben túltett mindenkin. A személymotaóás becsületére válik annak a csendőrnök, aki azt megtartotta. A fegyenc szájából három darab 10 schillinges bankjegy került elő. A fegyenc a bankjegyeket egészen apróra összehajtogatta, staniolpapírba burkolta és azután azokat odvas fogaiba helyezte el úgy, hogy azok az ezüst fogtömések látszatát keltették.

*

A tettes, ha ak mód kínálkozik arra, törekszik, hogy bűncselekményeinek nyomait eltüntesse. Néha megelégszik azzal, hogy az áruló nyomokat megsemmisíti, máskor ezen túlmenőleg beállítja a helyszínt úgy, hogy az egy más esemény képét mutassa és ezáltal a valóban elkövetett cselekményt leplezze. Gyakori eset az, midőn a tettes a helyszínt felgyújtja, hogy ezáltal nyomokat tüntessen el vagy pedig pl. a gyilkosságot tűz által előidézt szerencsétlenségnek tüntesse fel. Még élénken emléksünk a ráckevei közjegyzőgyilkosra, ki cselekménye elkövetése után szintén megkísérelte a helyszínt felgyújtani.

Legújabbban 1934 novemberében, Lovasberény község határában történt egy érdekes eset. Egy asszony a szőlőbogyó pincéjében dolgozott. Munka közben a fal részakadt és agyonnyomta. A helyszín első pillanatától tisztázta, hogy az asszonyt nevelt leányának vadházastársa megfojtotta és azután a hullára rádöntötte a falat, hogy ezáltal baleset látszatát keltve, cselekményét leplezze.

A „nehéz” tanu mindnyájunk előtt jólismert jelenség. Arra a típusra gondolok, melyhez tartozók a mindennapi életben józaneszű, értelmes emberek ugyan, de a hatóság vagy bíróság előtt talán elfogódottságból esztük megáll, mintha valaki agycsavarulataikra göböt kötött volna. Az ilyen tanu nehezen érti a kérdéseket és csökönyösen hajtogatja a magáét. A kikérdezés a félreértések sorozatává válik. Még nehezebb a helyzet olyankor, ha a tanu egyébként sem tartozik azok közé, akik a tudást nagykanállal ették. Hogy az egyébként meglehetősen komor medrek között folyó elbeszéléseim keretében a humornak is szorítsak egy kis helyet, egy idevágó mozzanatot írok le, melyet H. Sturmtól, a „Völkischer Beobachter” című nagy német napilap törvényszéki tudósítójától olvastam. A következő párbeszéd egy bírósági tárgyaláson hangzott el, a tanu, a védő és az elnök között.

Elnök (a tanuboz): Beszélje el, miként történt az egész dolog!

Tanu: Kérdeztem tőle, hogy hívják, mire azt mondta, hogy Biermüllernek hívják.

Védő (a tanuhoz): Így nem mondhatta. Idézzé szösz szerint azt, amit mondott. Nem mondhatta, hogy „Biermüllernek hívják”, hanem, hogy „engem Biermüllernek hívnak!”

Tanu (a védőhöz): Azt alig hihetem, hogy őnt is Biermüllernek hívják.

Védő (a tanuhoz, kétségbeesve): De kérem, az az ember biztosan elsőszemélyben beszélt.

Tanu (határozottan): Szó sincs róla! Én voltam az első személy, akivel beszélt.

Védő (a tanuhoz): Értsen meg, kérem: mi azt szeretnénk megtudni, hogy Biermüller mit mondott. Még pedig egészen pontosan. Biermüller talán csak még sem mondhatta önnek, hogy kettőspont, macskaköröm: „Biermüllernek hívják”, hanem azt kellett mondania, hogy: és most következik, amit mondott. Bizonyára közvetlen beszéddel és nem harmadik személyben beszélt!

Tanu (akiúek nehéz izzadságcseppek gördülnek alá a homlokáról): Harmadik személy egyáltalán nem volt jelen, a macskakörömök pedig Biermüller egy szót sem szölt.

Elnök: Kedves tanu úr, hallgasson csak én rá. A vádlott nem azt mondhatta, hogy „őt így hívják”, hanem azt kellett, hogy mondja, hogy: „Engem Biermüllernek hívnak”. Nemde?

Tanu: Mélyen tisztelt elnök úr, önről egyáltalán nem esett szó.

Lehet, hogy a párbeszéd a valóságban nem is egészen így folyt le. Lehet, hogy az elbeszélő kissé túlozott. Mindenesetre jellemző és azt igazolja, hogy a kikérdező nélkülözhetetlen erényei közül a türelem, sokszor a „birkatürelem” sem hiányozhat.

✱

A tárgyi bizonyítékok előretörését jellemzi Locard francia kriminalista mondása, amelyet egyik művéből idézek: „A laboratóriumok a modern bűnperben a bíróságok tárgyalóterméinek előszobáivá váltak.” A tárgyi bizonyítékok javarésze csak a szakértők vizsgálata, véleménye és következtetései révén válnak értékké, ezekkel nyernek bizonyító erőt. Arra, hogy a laboratóriumok finom műszerelkekkel, továbbá a szakértők speciális tudásukkal milyen hatalmas segítséget nyújthatnak a nyomozásnál, szolgáljon az alábbi eset példaül.

A párizsi városligetben — a Bois de Boulogne-ban

— a körútját járó rendőrszem meggyilkolt férfi bokrok közé rejtett hullájára bukkant. A hulla zsineggel átkötött papírcsomagban volt. A hullán csupán nadrág, ing és cipő volt, de a csomag ezenkívül kabátot, mellényt, gallért és egy szalmakalapot is tartalmazott. A bűnügyi rendőrség a lelet színhelyén szemlét tartott, de ott sem láb-, sem egyéb támpontul szolgáló nyomra nem bukkant. A hullát és a csomagban lévő többi tárgyat beszálították a bűnügyi laboratóriumba, ahol azokat behatóan megvizsgálták. A vizsgálat a következőket eredményezte: A hulla haja tövében sötét, a hajszálak végei felé szürkűlő. A hajhoz tapadó alvadt vérhez piszok tapadt, melynek alkatrészeit a vizsgálat szénporban, homokban és egészen apró, homokszerű kavicsföldben állapította meg, melyek közé kevés fűrészpor, továbbá egy darabka sárga papír vegyült. Az ing vállrészén sötét sávok voltak láthatók, továbbá ugyanitt két parányi, festék-anyagmentes rovarra is bukkantak, melyek a föld alatt tanyáznak, ahová napsugár sohasem hatol be. A hulla, mielőtt a találati helyére cipelték volna, látszólag valami pincében fektühetett.

A mikroszkópi vizsgálat kimutatta, hogy a szénpor anyaga antracit, a homok vastartalmú szilikátnak bizonyult, míg a fűrészpor kétségtelenül tölgy- és vörösfenyőfától származhatott. A papírdarab a vegyi vizsgálatnál szalmacellulózénak bizonyult. A rovarok fajának pontos meghatározása is sikerült. Ezek olyan fajhoz tartoztak, amely csupán barlangokban, sötét pincékben, alagutakban és egyéb sötét földalatti helyiségekben fordul elő.

A hulla ruhadarabjait üvegedényekben mechanikai úton portalanítták. A kiszívott por alkatrészeinként a vizsgálat szén, homokot, fűrészport, egy zöldrösztos anyagú fonaldarabot és egy parányi, egy milliméter hosszú, áttetsző vörös anyagföredéket talált. Ezután a ruhadarabokból darabokat vágtak ki, ezeket desztillált vízben kiáztatták. Zavaros folyadékok kaptak, amelyet azután centrifuga-készülék segítségével leüllepítettek. Az üledéket mikroszkópiailag megvizsgáltatták. A vizsgálat során az üledékben erjedési csírákat fedeztek fel. Ezek a csírák csupán a kabátból és mellényből származó daraboknál voltak kimutathatók, míg az ing és nadrágdarabok vizsgálatánál olyan penészgombákra bukkantak, melyek rendszeren pincék falait szokták borítani.

A vizsgálat összeredményéből arra lehetett következtetni, hogy a holttest nem egy, hanem két különböző pincében is beverhetett. Olyan pincék jöhettek tekintetbe, amelyekben tüzelőanyagot tárolnak, mégpedig egyaránt fekete szén (antracit) és tűzifát (tölgy- és vörösfenyőfát). A kérdéses pincében továbbá fát is kellett, hogy fűrészjeljenek. A pincék egyikének földjét ezenkívül homokban, szalma- és papirosfoszlányoknak kellett borítania. Valamelyik pincében valószínűleg sört vagy bort raktározhattak, mégpedig abban, amelyikben a hullán még a kabát és mellény is rajta volt. Később a hullát, részben levetköztetve, másik, teljesen sötét pincébe hurcolhatták.

Időközben az áldozatot egy Tellier nevű pénzbeszedő

KI TUDTA?

Kőrösi Csoma Sándor (1784—1842), Jerney János (1800—1855), Reguly Antal (1819—1858) és Vámbéri Armin (1832—1913). voltak a magyar őshaza legnevesebb ázsiai kutatói.

személyével azonosították, aki a lelet időpontja előtt nyolc nappal tűnt el. Egyéniségét, viszonyait, múltját kutatva, a nyomozás megállapította, hogy Tellier szenvedélyes lóversenyjátékos volt, aki rossz-hírnevű zügfogadási irodákkal (zug-bookmakerekkel) tartott fenn szoros összeköttetést. A detektívek ezeket most már szoros figyelem alá vették. Kiderült, hogy egyikük alapcélzott földszintes házban lakik. A házkutatás során a pincébe vezető lépcső legalján a falon véryomokat fedeztek fel, amelyekről látszott, hogy igyekeztek azokat eltüntetni. Az egyik véryomba két hajszál tapadt. A véryomokat tartalmazó falrészelt kiemelték és a laboratóriumba szállították. A pince mélyén is találtak freccsenő véryomokat. A háztulajdonos a véryomokra vonatkozólag azt adta elő, hogy a lépcsőn egy macska fiadzott és a vér attól eredhetett. A pince padlóját fűrészpör borította. A pince közepén szénrel telt faláda, néhány üveg bor és egy hordó feküdt. A szenesláda oldalán szintén véryomok voltak. A detektívek a padlót borító pörből mintát vettek. Kérdésekkel sarokbaszorítva, a háztulajdonos beismerte, hogy másik pincéje is van. Ebben a pincében sárga papírfoszlányokkal telt ládákat, továbbá egy vastag deszkát talál ak, amelynek az egyik oldala lakkfestékkel vörösre volt festve. Egyik sarokban a deszkából lefűrészelt és tüzelőnek felaprított fa hevert. A pince padlóját szénrel, faforgáccsal és fűrészpörrel kevert pör borította. A forgácsok némelyikén a vörös lakkfestéket jól ki lehetett venni. A pincét borító pörből természetesen szintén mintát vettek a detektívek.

A laboratóriumi vizsgálat megállapította, hogy a véryomok nem macska, hanem ember vértől származnak. A két hajszál emberhajszálnak bizonyult, melyek töve sötét, végei szürkülők voltak. A szénpor antracitnek, a fűrészpör tölgy- és vörösfenyőfából származónak, a homok vastartalmú szilikátnak bizonyult. A forgácsokhoz tapadó vörös lakkfestéket ultraviolettsugarak megvilágításában vizsgálták, melyben az, a halott testén talált parányi áttetsző vörös anyagtorédekkel teljesen azonos viselkedést tanúsított. A ládákból talált papírfoszlányok anyagát a vizsgálat tiszta szalmacellulózében állapította meg.

A vizsgálat eredménye alapján a bookmakert letartóztatták. Néhány nap múlva újból helyszíni szemlét tartottak a pincében. A pincét borító piszkot és pört átszittalták és egy darabka papírt találtak, melyen a meggyilkolt neve állt, továbbá papírfoszlányokat, melyek összeállítva földalatti vasúti jegynek bizonyultak. A jegy menettérli jegy volt, melyet azonban a visszautazásra nem használtak fel. A jegy kelte egyezett azzal a nappal, amikor a meggyilkoltat utoljára látták, a kiszolgáltató állomás pedig az áldozat lakásának közvetlen közelében feküdt. A bélyegzőn feltüntetett óra is teljesen egybevágott azzal az időponttal, amelyben Tellier naponta lakását elhagyni szokta, hogy hivatalába menjen. Különös volt, hogy abban a pincében, ahol a papírt és az összetépett jegyet találták, véryomok egyáltalán nem látszóttak. Ez a pince egyébként teljesen alkalmatlannak látszott arra, hogy abban egy hulla felfedezés veszélye nélkül egy héten keresztül heverjen. A pince nem is volt teljesen sötét és így a hullát talált különleges rovarok itt nem is tanyázhattak. További kutatás során rejtett, harmadik pincére bukkantak, melynek a bejáratát felhalmozott ládák takarták el. Ez a pince a lépcső alatt feküdt. Egy pillantás ebből a sötét odúba, meggyőzte a detektíveket, hogy a gyilkosság színhelyére lépnek. A mennyezet és falak tele voltak véryomokkal, melyekhez helyenként

hajszálak tapadtak. A falakat penészgombák borították. A hullát találtakkal azonos rovarok futkároztak szerte-szét.

A bakteriológiai vizsgálat kimutatta, hogy az első pincében talált láda deszkafalai tele voltak penészgombával. Ez amellet szölt, hogy az áldozat kabátját és melényét egyideig itt rejtették el. A zöld, rostos fonálról a vizsgálat megállapította, hogy az a bookmaker tulajdonát képező zöld kötényből származik. E bizonyítékok terhe alatt a gyanúsított megtört és a gyilkosság elkövetését beismerte.

A jól kiagyalt védekező intézkedéseket a modern vegyész, mikroszkópus, minerológus, botanikus és entomológus vizsgálatokkal, megállapításaikkal és borotvaéles következtetéseikkel halomra döntötték és a bizonyítékok oly sűrűszemű hálóját szőtték a gyanúsított köré, amelyből az nem tudott kibújni.

Mi csendőrök mindezekhez nem érthetünk, ezt nem is kívánjuk tőlünk. Csupán az irányban kell tájékozva lennünk, hogy a modern szakértők tudásának határa meddig terjed, ami viszont arra kötelez, hogy mindent, ami ebbe a keretbe tartozik, felkutassunk és változatlan állapotban minél előbb kezeikhez juttassuk.

(Folytatjuk.)

Emlékezetes esetek.

I.

Írta: PATAKFALVI JÓZSEF tiszthelyettes (Nyírad).

Cudar-nehez szolgálat volt a csendőrszolgálat Szerbiában, Montenegróban a háború alatt. Sok derék bajtársunk ott maradt. Nem a hegyek és nem az élelmezési nehézségek és nem is az időjárási bajok miatt, hanem, mert sohase tudta a csendőr, hogy melyik szikla mögül lő rá a komitási. Gyerek vagy vénasszony, katonaszökevény vagy vénember, mind komitási volt. Esküdt ellen-ség valahány.

En a harctérről kerültem a montenegrói határ mellett levő budjevói őrsre. Parancsnokom Manojlo Cvetkovics nevű bosnyák csendőr-őrmester volt. Sovány, barázdas arcú, hosszú fekete ember. Kevésszavú, nagyon komoly ember volt, aki nem egyszer megmutogatta a komitási lövések nyomait a testén. Hamar megszerettem ezt a bajtársat; ott, a messze-idegenben jól esett az ő szótlan becslése és hogy minden bajban osztozott velünk. Az első napokban már tudtam, hogy a komitácsik vérdíjat tűztek ki a fejére, meg is mondtam neki, de csak azt felelte rá: tudom!

1918 júliusában egy lovas ember jött őrsünkre azzal, hogy a szomazéd falu egyik házában komitácsik vannak megbujva. Egész őrsünk azonnal odaindult. A községtől már két kilométerre rajvonaltan voltunk és úgy ereszkedtünk le a ház felé. En éppen a ház ajtajával szembe jutottam. Egy otromba kő mellő remek kilövésem volt. Semmi jel sem mutatta, hogy észrevettek bennünket, sikerült tehát az idejutás és így félig nyírt ügyünk van, mert a járőr, aki előre megy, hogy megadásra szólítsa fel a házban levőket, kellően fedezve van a rajvonaltan maradó négy csendőrrel. Éppen tüzeléshez készültem, azaz a töltényeket raktam ki magam elé, mikor a ház ajtaja hirtelen felcsapódott, egy komitácsi ugrott ki rajta, azonnyomban az udvar egy köve mellé térdelt és rám emelte a puskáját. Ha e vakmerőségen,

Nem kell a kínálás...

vagy gyorsaságon csudálkoztam volna, ma nem irtam meg ezt az esetet, mert a komitácsik kiválóan lönek. Nem gondolkodtam és nem csudálkoztam, hanem célbavettem és lőttem, mert ezt tanultam a harctéren is és nem hiába. A komitácsi a melléhez kapott és hátrazuhan. De abbau a percben már ott térdelt a helyén egy másik komitácsi és az már lőtt is, de izgalmaiban nem jól célozhatott, mert gurulatot kapott az arcom előtti sziklán a lövedék és nekem csak a porzás jutott, viszont az én lövésem talált.

Mondhatom, jó érzés volt és tudom ma is, hogy a további eredmény azért következett, mert sikerült két lövésem megnyugtított. A többi bajtársam is löni kezdett, de azok helyzetük miatt az előttem levő udvar köve mellett térdeplőket nem is találhatták. Mert a második komitácsi ordítása után már helyére futott egy harmadik, egy nő, aki cseppet sem volt rosszabb lövő a többinél, de nem volt jobb nálam, mert ezt is eltaláltam.

Mikor új tárat kellett betenni a puskámba, a komitácsik kirohantak a házból, egykettőre fent voltak a ház felett a sziklás hegyoldalon és onnan kezdtek rám és a többire lövöldözni, majd rövid, erős tűzharc után nekünk rohamoztak. Úgy ugráltak a sziklákon, mint más ember a gyepen és úgy jöttek ordítva, mint a veszett kutyák, de hiába volt minden. Mi is tanultunk célozni, nemcsak ők és bár nem volt köztünk nagy távolság, talán 50–60 lépés, mégis, mire szuronyharcra került volna a dolog, már nem voltak csak ketten. De ez a kettő is nekünk támadt és cseppet sem rettent el hatunktól és a kakastöltőt és mondhatom, bátran haltak meg.

II.

Írta: KANTOR ISTVÁN III. törzsőrmester
(Kapos).

Legjobban megmaradt emlékemben első utam az őrsre és az első napok az őrsön. Mondhatom, nagy gonddal és kíváncsisággal indultam el a próbacsendőr iskolából, ezt minden bajtársam természetesnek tartja, hiszen a valóságos csendőri élet az őrsön kezdődik. Úgy hozta a sors, hogy én az iskolától 24 kilométerre fekvő egyik községben őrsre kaptam beosztást. Bizony, jó régen történt s én úgy gyalogosan tettem meg a nagy utat, ami tovább tartott, mint a nagypihenő szokott, de vége lett annak is. Este érkeztem a községbe, amelyik nem volt valami fényes, nem számított az se, hogy lámpának híre sem volt, csak egyik-másik házban. Ezek legnagyobb része szalmával, zsúppal fedett apró épület volt, gyalogjárónak nyoma se, de bizony annál több sár volt a kocsiúton. Úgy gondoltam, hogy mert a csendőr első faluban, a laktanya is olyan lesz, de az első zsindeyes épületen levő tábla nem a címeres tábla volt, hanem ahogy a sötétben kiolvastam, a Hangya szövetkezeté. Haladtam tovább, mert az utcán lélek se járt. Így következett aztán, hogy a nagy kereagelésben végére értem a falunak s már a szőlőhegy oldalán jártam. De szerencsém volt mégis, mert egy cselédemberrel találkoztam, aki kérésemre, hogy vezessen el a csendőrlaktanyához, szívesen állott rendelkezésemre. Csakhamar egy alacsony, fából épült, szalmatetes épület előtt állott meg, mondván: — Itthon van csendőr úr! Úgy éreztem, hogy csúfot tesz

velem, de bőlöntgatván a fejével és erősködve a szavai-
val, el kellett fogadnom, hogy tényleg hazaérkeztem.
Bejutva, annak rendje-módja szerint az őrsparancsnok-
nál jelentkeztem, aki ágyamat kijelölte, hozzátéve, hogy
Isten hozott. Éreztem jól magamat. A bajtársak igen
szívesek voltak, vacsorát ajánlottak, de én úgy el vol-
tam fáradva, hogy nem kívántam enni.

Nagyjából körülnéztem a laktanyában és a követ-
kezőket észleltem: Az ablakokon csomagolópapír-függő-
nyők voltak, függőnytartói pedig ciroszárból készültek.
Az egész „házilag” előállítva. Még nem ismertem e kife-
jezést, egyik öreg bajtársam akkor világosított fel e szó
jelentőségéről. A bőröndös-kamarában egy üres lisztes
láda volt a csendőr-ládák társaságában. A lisztes láda
meglévő lábához az őrs baromfiállománya volt kötözve.
Egy kakas. Mindössze. Amint a gyertya lángja a szemét
érte, éktelen zajba kezdett. A szűk kamrában jó erősen
hallatszott és hiába akartam csitítani, annál inkább
kiabált.

Kértem a velem volt csendőrt, mért van ez a sze-
gény kakas megkötözve. Azt felelte, hogy tyúkjól nincsen,
itt kell tartani, de mert a vályogépület falán, alul, azaz
a bőröndös végében egy hatalmas lyuk van, meg kell
kötni, hogy valami állatféle el ne vigye, mert már a
tyúkok jó részét így kellett elveszteni. Majd szereznek új
tyúkokat.

Nehezen tudtam elaludni és álmodtam. Ritkán jegy-
zem meg az álmomat, de ezt ma is tudom. Egész éjjel
a kakassal viaskodtam. Folyton a szemem felé kapdosott
és kiabált. Sohase bírtam úgy a csőrére ütni, hogy el-
hallgasson. Izzadt voltam, mikor felébredtem.

Aki nem ismeri az akkori állapotokat, nem is hiszi,
hogy megtörténtek azok, amiket mondtam a amit még el
akaro k t mondani. Mindez a háború utáni első esztendő-
ben történt és ma már megérttem, hogyan lehetett
mindaz, ami volt.

Amikor másnap reggel kimentem az udvarra, láttam,
hogy a háztető úgy néz ki, mint egy rossz, csintalan
gyermek feje: kócos, tépett, szanaszét rajta a haj, azaz
a zsup. A vihar jól megtépázta. Őrsparancsnokom pa-
rancsára kimentem a községbe egyik csendőrrel és az
által előző napon vett zsuppot a hátunkon körülbelül
8 fordulóval behordtuk a laktanyába. Aztán fel a tetőre
és én parancsra nekiálltam zsuppolni. Csoda, hogy mit
tud az ember! Sohase csináltam ilyesmit és estére mégis
úgy nézett ki a tető, mint a bálbamenső legény haja. Még
büszke is voltam a munkámra, mert igazán csak az én
munkám volt az, miután a rangidős csendőr abban csak
annyi részt vett, hogy a földről dobálta fel hozzám a
kévéket.

Csak az ezutáni napon volt részem első ízben szolgál-
tatban és pedig őrsparancsnokkal. Ennek során mind-
járt olyat kösöttem, hogy egy kicsit el ment a kedvem
a kakastollas ételtől. Orrvadász-lesen állottunk. A hideg
éjszakában majd megfagytam. És hiába volt a los. Nem
értettem sehogysa az ilyen haszontalan munkát.

Ki sem pihentem magamat, mikor ismét újabb mun-
kát követelt tőlem a közbiztonság. Nevezetesen, közel-
gett a hideg évszak és hogy váratlanul ne érjen bennün-
ket, fáról kellett gondoskodni. A szellemi részt elintézte
az őrsparancsnok az erdőfelügyelővel, nekem és egyik
csendőrnek jutott az ügy komolyabbik fele. Az, hogy a
fát az erdőben kivágjuk és felfűrészeljük. Álló egész nap
dolgoztunk és hazudnánk, ha azt mondanánk, hogy nem
panaszkodtunk egymásnak — a csendőr-élet változatos-
sága miatt. Node annak is vége lett és — ahogy mon-
dani szokták — nem esett le az aranygyűrű az ujjam-

ról. Pedig igazában az is volt, mert az utasítás szerint kel-
lett lenni... sok másnak is, de én az első között sze-
restem be ezt.

Azóta szépek a laktanyák, azóta rendjén megy min-
den, én is tudom, minden bajtárs tudja és ha azt, ami
volt, így megjegyeztem, ez onnan van, mert egészen más-
képpen képzeltem az iskola hosszú hónapjai alatt a
csendőri szolgálat első napjait, egészen másként és meri
a nagy várakozásom teljesen másként teljesült, az
annyira nagyon különös volt, hogy ma is elgondolkozom
rajta sokszor. Ma már persze cseppet sem esik rosszul
az emlékezés, sőt azt mondhatnám, hogy kicsit ma is
büszke vagyok, hogy én, mint idegen ember, azon az első
őrsben annyit dolgoztam a többiek és magam javára.
Mintha már akkor is régen tagja lettem volna a csendőr-
családnak.

III.

Írta: NEMES BALINT törzsrörmester (Szolnok).

Legelső szolgálati utazásom az, amiről sohase fogok
elfeledkezni. Amikor történt, keserűséggel voltam tele,
ma már mosolyogva emlegetem.

Néhsokára tíz éve lesz, hogy próbacsendőr lettem.
A velem felszerelt öt társam közül egy budapesti, a többi
vidéki volt. A gazdasági hivatalban megkaptuk a három
rend ruhát, a két pár csizmát, köpenyt, felhíveműket
és a többi, minden bajtársam által jól ismert felszerelési
és öltözeti cikket. Természetesen a katonaládánk is
velünk volt. A gazdasági hivataltól, mely az ország
északkeleti szélén levő városkában volt, útnakindultunk
a próbacsendőr-iskolába, mely viszont a nyugati határ-
szélen volt. Így következett, hogy Budapesten minden-
képpen át kellett utaznunk. Közülünk csupán egy tamerte,
amint már említettem, Budapestet, de örültünk, hogy
van köztünk ilyen a nem kell nekünk, vidéki ifjoknak az
előttünk óriásnak elképzelt városban tanácstalanul
ténferegni.

A nyugati pályaudvarra este érkeztünk és eléggé
lehangoltan vettük tudomásul, hogy másnap hajnalig kell
várni a vonatunkra. Miután útközben pesti barátunkat
szállítványvezetőnek kirieveztük, a tőle kapott tanácsra
valamennyien behúzódtunk a harmadosztályú váróterem
egyik sarkába, megszálva ott három padot és környékét.
Ha visszagondolok... jó Isten, micsoda boglyát hány-
tunk ott a sok kincstári ruhából, felszerelésből. Már ki-
szemeltük, ki hol fog aludni és ki lesz a szállítvány
éjszakai felügyelője, mikor a portás kéretlenül és várat-
lanul odajött. Nekünk viszont váratlanul mennünk kel-
lett. Semmi eredménye annak, hogy csendőrmivoltunkat
bangoztattuk... Szedelődztünk, miközben szívesen
otthagytunk volna egy-két darabot a csomagunkból. No,
most hová?... A pesti bajtárs azt mondta, hogy közel
rokona lakik a pályaudvar közelében, menjünk oda.
Örömmel fogadtuk perazé a meghívást, csak azt nem
tudtam, vajjon mit fog szólni az ismerős, ha ilyen
mozgó rubaraklárok beállítanak majd hozzá.

Az igazságügyminiszter 1874-ben elrendelte, hogy a
csendőrség a bíróságoktól kísérésre adott fegyvereket és
vizsgálati foglyokat vasúton vagy előfogattal szállítsa. Ha
különböző sürgősség, este fenn nem forog, előfogattal csak
nappal. Minden fogoly napi ellátására nyáron 42, télen 50
krajcár volt illetékes. Ebből 12 krajcár kenyérre, 25 kraj-
cár meleg ebédre, 5 krajcár hálópénzre és télen 8 krajcár
fűtésre és világításra.

De az már pesti ismerősünk baja lesz... Jobb kezemben a katonaláda és a csizmák, bal kezemben az egyik köpenybe csomagolt gyakorló és egyéb öltönyök, meg felszerelések. A többi ugyanúgy. A puská kalimpált a vállamon, kardom verte a bokámat és a díszkalapom nem egyszer kigurult a köpenyborításból, a csizmák is: klapp... klapp... azótak a ládám oldalán. Legelőbb órát gyalogoltunk a tekervényes utcákban, mindenütt persze álmélkodó emberek között. Induláskor még csak hagyján volt, de mire megérkeztünk, már nagyon nehéz lett a batyu. Végre egy hatalmas bérház előtt állottunk, ahol pesti barátunk azt mondta, pakoljunk le a kapu alá, ő felszalad az ismerőshöz, megkérdezni, lesz-e elég hely. Hála Isten! — szusszanlottam és örültem, hogy vége a ténfergésnek. Leültünk a kapu alá. Ma már azt mondom, úgy nézhetünk ki ott mi négyen, mint a vidéki atyafiak, ha feljünek ebbe az irdatlan nagy városba és szalonházni leülnek valahol a járda szélére. Amíg nem jön a rendőr.

Mert hozzánk is megjött. Igaz, előbb a házmester, majd mikor már jó órája vártunk a bajtársra, jött a rendőr is. Ősz volt, azt elfelejtettem eddig mondani, ősz volt és a huzatos kapualjban elég zord idő vett pártfogásba bennünket, nagyreményű fiatalokat. Eppen ezért még diühösebbek voltunk a pesti bajtársra s már-már másfél vettük volna útunkat nélküle, mikor közel két óra várakozás után lejött. Olyan ravasz volt, mikor felment, hogy nem mondta meg, milyen emelet, milyen szám alá megy, így blába volt a rendőr, nem tudtuk a nagy ház ajtájal között hol keressük. No, de lejött és nagy sajnálkozás közepette kijelentette, hogy nincs hely. Mikor kérdőre vontuk, hogy hát ezt előbb is tudta és méri nem mondta, vagy üzente meg előbb, vigyorogva kijelentette, hogy az ismerőse nem engedte le. Hogy az ismerőse él-e még, vagy azonnyomban megöltötte a guta, nem tudom, de ha fog az átok, akkor már nem él.

Pakoltunk és a rendőr tanácsára egy szállodába mentünk. Persze, nem a legközelebbibe, mert arról azt mondta a rendőr, hogy ott nem igen kapunk helyet. Az viszont, amelyiket ajánlotta, elég messze volt. Ismét elindultunk és gyalogoltunk, úgy gondolom, az expedíciók is úgy néznek ki, ahogyan mi... Őszies volt az idő, olykor szemetelt is az eső, fényes, fekete volt az aszfalt és emellett alkos is. Ezt külön is megjegyeztem, mert a sok fényes kirakatot, hálgyet és mozgást bámulva, egyszer úgy elvágódtam, hogy a szemem is szikrárt vetett. Nyilvánvaló, hogy a teméntelen cókniók a kezemben és karomon: ahány, annyifele verődött szót. Az emberek persze ragyogó arccal, szóthúzott szájjal és vigyorgó arccal nézték a menetet... Hagyján lett volna az is de a nagy baj az volt, hogy leszakadt a kardhúvely-táskám és így, az eddig még szabad hónom alja is le lett foglaltva. A többiek lelkiállapotát nem ismerem, azokról nem is szólhatok, csupán a külső állapotokat jegyeztem meg a arról különlegességet mondani nem tudok, csupán annyit, hogy úgy néztek ki, mint én. Mozgó ruhátárok.

Bíjjel egy óra volt, mikor megérkeztünk a szállodába. A portás csak ráfizetés mellett volt hajlandó egy két-

MAGYAR ŐSZ.

Vett már dyát rőt levelekből
bőcs változása járatt Időnek
s a ködberoskadt kert-falvak fölét
tél gondok nehéz árnyai nőnek...

Mi volt tavaszunk? Keserű emlék:
gyors hervadásra kényszerült szírom,
s a nyár tiszédtől maradt-e már, mint
napok múltján vérsz fájdalom?

Eshetett volna másként is talán,
de jó a Mindegy s vagynak szép rabok,
kik sord háttal távoztunk s — tűrünk,
amely a Végső rajunk átrabog...

A Múlt nagysága? Törz dion-játék.
Ma kősz azél is kétségbe kavár,
s új ritmust kezdő lábaink alatt
halált törő az ószontó avár...

Mólya... a vén föld szántás-széiben
új életmagvak ostra ezre él,
s a fők mestelen ág-karjaiban
már benne alazik bimbó és levél.

Mi már elmúltunk... De panaszunkban
fiaink jövő kacsja dalol,
s temetőink a győző új Vészt
megszűlik eg vser... mégis... valahol!

írták RÓZSÁS JOZSEF azasádon.

Ágyns szobát adni a ajánlatába egyhangúan belemertünk. Csak végre fedél alá jussunk. Azt lelünkre költötte, hogy szöges lábbelleinkre ügyeljünk, a vendégek nyugalma úgy kívánja. Persze, hogy megértünk. Azzal nem is lett volna baj, de mikor az enielet korlátai hol a pus-kák, hol a kardok és csizma sarkok üldöztetéstől lettek hangosak, a visszafejtött kacagás kitört belőlünk.

Szobánkban voltunk végre s igyekeztünk az ágyba. Persze, nem rendes fekvésre gondoltunk, hanem az ágyakon keresatbe. Egyőbként nem férünk volna el. A fogasra rákorilt az öt derékszaj a tőlényitáskákkal, a kardok a szurronnyal és — majd elfelejtettem — a puskák is. Nagy megkönnyebbülés volt ez nekünk, de nem a fogasunk. Mert, aminél hamarabb lenge állózetben a fekvőhelyeinken osztozkodtunk volna, a fogas szó- és előzetes figyelmeztetés nélkül lezuhant. Mennydörgésszerű robajjal. Utána mélyéges csend. Aztán ajtók nyitogatása innen is, onnan is, hangok a folyosóról és jármögő, méltatlankodó hang a portás hányából. Nem szaporítottam a szót, hamarosan felszaladtunk az ajtót, gondolom, valami szerelmi tragédiát sejtettek a kíváncsi szomszédok, mert legalább harminc haláléges ember tolongott a portás háta mögött, leave be ránk.

A vége az lett persze, hogy kifizetünk a szobát és pakoltunk megint és elindultunk a pesti ójszakába, id a pályaudvarra. Másnap végre megérkeztünk az iskola Állomáshelyére a egy kocsi felpakolva, annak telejébe telepedtünk. A honvéd-laktanya előtt az öt lezzenen tiszteltet. Ez az egy ember volt, aki elismerto, hogy csend-örök vagyunk. Igaz, hi tudta volna, hogy mi történt velünk, talán elfordult volna tőlünk az is...

*Talán a géppuska egyik ősi formája volt a Kollmann Dávid bécsi császári arzenálban alkalmazott művezetű által 1887-ben szerkesztett ő. n. „orgonadgyú”, vagy mint ő nevezte „halálorgonát”, mely hátultöltő szerkezettel, valamint sok csékely kaliberű csővel ellátva és egykorre 50 lövést lehetett adni belőle. A gyakorlatban ez az elmás lövegyver azonban sohasem került alkalmazásra.

KATONAI ISMERETEK.

Parancsadás harcban.

A vezető akaratát parancssal juttatja kifejezésre. Jó parancsadással megszerezhetjük az alárendeltnek bizalmát s így elérjük a sikert. „Amilyen a parancs, olyan a végrehajtás” igazságot mindenki ismeri. A csapat a parancsból kéri, hogy parancsnokát elszántság vagy csüggedés, határozottság vagy bizonytalanság hatja-e át s eszerint cselekszik. Erős akaratú, határozott egyéniséggel bíró, tekintélyt parancsoló fellépéssel rendelkező vezetők parancsa rendszerint még akkor is sikerre vezet, ha az abban kifejezésre jutó akaratnak fogyatékosságai vannak. A parancs világosan, röviden, de azért minden kételyt kizáróan fejezze ki a vezető szándékát, az alárendeltre háruló feladatot és az erre rendelkezésre álló eszközöket. A parancsadónak arra is gondolnia kell, milyen az egyénisége a végrehajtónak. Amit az egyik odavetett pár szóval megért, azt a másiknak a legrészletesebben meg kell magyarázni.

A parancsnak csak akkor van értéke, ha azzal a meggyőződéssel adjuk ki, hogy végrehajtható; ehhez el kell képzelnünk, hogyan tennék eleget a parancsnak, ha azt mi kapnánk. Még a legsürgősebb esetekben is időt kell szakítani a megfontolásra, mert az elhamarkodott parancs jóvátehetetlen következményekkel járhat.

A gyalogsági harc széttagoltságával rendkívül megnehezíti a parancsadást. s egyes harc helyzetekben, mint például a mélységi övön való átküzdésnél, kemény próbára teszi a parancsnok ügyességét. Ahhoz, hogy a parancsnok egységeit kézben tartbassa, állandóan tájékozva kell lennie azok helyzetéről. Mivel a kézbentartás egyik eszköze a parancs, az egységek helyzetét ismerni kell a parancsnoki raj vagy félraj közegeinek is (elsősorban a jelentőfutóknak), hogy azokhoz a parancsnok parancsait elvihessék. Az összeköttetés harcban az egyes küzdő részek között igen gyorsan megszakadhat, ezért nappal a parancsnok vezetését közegeivel állandóan figyelteti egységeit, sötétben pedig gyakori ellenőrzéssel állapítja meg azok helyét. A jelentőfutó, kürtös, tiszt kiűzőnek tehát minden egység pontos helyét állandóan ismerje.

Harcban jellel, szóban vagy írásban parancsolunk. Hogy ezek közül melyiket mikor alkalmazzuk, arra szabályt adni nem lehet, az függ az egység helyzetétől, az ellenséges tüztől, a parancs tartalmától, a tereptől és a napszaktól.

Igy például a szakaszparancsnok egyszerű parancsokat (tüzelés, beánni, lőszerpótlás, alakzatok) nappal jól áttekinthető terepen, ha rajai 300—400 méteren belül vannak, jellel fogja adni. A jellel való parancsadás lehetősége azonban megszűnik, ha a szakasz erdőben vagy sötétben harcol, ha rajai messze vannak a parancsnoktól stb.

A szóbeli parancs a legegyszerűbb mód, különösen

akkor, ha a parancsot vevőnek személyesen adjuk át. Az írásbeli parancs darab papírra írva, szintén egész rövid legyen. Különösen akkor alkalmazzuk, ha biztosítani akarjuk a parancs pontos, szöszterinti átvételét.

A parancsot a legtöbb esetben jelentőfutó útján továbbítjuk. Hogy az mikor ér a parancsot vevőhöz, a távolságtól és az ellenséges tüztől függ. Sok esetben a jelentőfutó csak rövid szókellések és küszás alkalmazásával jut el rendeltetési helyére. Mint már előbb említettük, ismernie kell már előre annak az egységnek a helyét, ahová küldik, különben erős tűzben a parancs címzettjét sohasem fogja megtalálni. A jelentőfutó útján küldött szóbeli parancs egész rövid legyen, tapasztalat szerint 8—10 szó, különben a parancsot nem tudja eredeti szövegében átadni.

Alkalmazzuk még parancsok továbbítására a jelentőfutó-láncot is. Ezt úgy létesítjük, hogy a jelentőfutókat egymástól bizonyos távolságra helyezzük el s ezek a parancsot stafétaszerűen viszik előre.

Az ellenség erős tüze alatt fekvő területen, ahol már a jelentőfutó sem mozdulhat, a papírlapra felírt parancsot köre csavarva, egyik csatártól a másikhoz dobtatjuk.

A parancs terjedelmét és tartalmát tekintve, más lesz egy harccselekmény megkezdésekor és más harc közben. Mielőtt például a szakasz támadást kezd, a szakaszparancsnoknak ki kell adni a támadási parancsot. Ezt a parancsot úgy kell megfogalmaznia, hogy alárendeltjei mindarról, amit tudniuk kell, tájékozva legyenek, hogy így a szakaszparancsnok szándékainak szellemében cselekedhessenek. Például:

1. Saját és ellenséges helyzet. (Ellenség az 1. századot visszavetelte és azt a magaslatot elfoglalta, egy géppuskája a bokornál, egy másik az erdőszaroknál.)

1. Saját és ellenséges helyzet (Ellenséges az 1. századunk és azt birtokba vesszük. Tőlünk jobbra az 1., balra a 3. szakasz támad.)

3. Parancs a végrehajtásra. (Támadás! Küldök! 1. raj, tőle balra 2. raj! Irány golyószórós raj bal szárnyával a magaslaton lévő zöld folt. 3. raj tartalék 150 méterre az 1. raj mögött. A támadást innen a házcsoportból a géppuskás szakasz támadja.)

4. A parancsnok tartózkodási helye. (En a golyószórós rajnál tartózkodom.)

5. Összeköttetés. (1. raj az 1., 2. raj a 3. szakaszal tartson összeköttetést. Kürtös a századparancsnokot, jelentőfutó a küzdő rajokat, szakaszparancsnok helyettes az ellenséget figyelje.)

6. 1. rajpk. ismételje a parancsot.

7. Végeztem!

Erre a parancsra, mint alapra, épül fel a támadás, miután azt a szakaszparancsnok rendszerint az egész szakasz előtt adja. Harc alatt már csak rövid parancsokra lesz szükség, melyekkel a szakaszparancsnok a harc menetét szabályozza. (Például az egyik raj erős tűzbe jut és megakad.)

Ha titoktartásra van szükség, vagy pedig több feladatot kell megoldani a szakaszban, akkor a rajparancsnokoknak csak annyit parancsolunk, amennyit a saját feladatuk megoldásához tudniuk kell.

A parancsadással kapcsolatban a szakaszparancsnok a következő szabályokat jegyezze még meg:

a) az ellenséggel már érintkezésben lévő rajok parancsnokait elhívni tilos,

b) nebez helyzetben (rohám, ellenséges betörés) legjobb parancs a személyes példaadás,

c) a parancsot ismételtetni kell azzal, akinek adjuk,

d) fontos parancsot egyszerre több úton küldünk.

Danka András tiszthelyettes.

A világháború alatt a brassói csendőrkerület dálnoki őrsén volt őrsparancsnok. Nehéz szolgálatát mindig kifogástalanul teljesítette. A világháború nehéz napjai-

ban megcsapasdott tennivalóit előjárói legteljesebb megelégedésére végezte. Bár többször kérte a harctérre való vezénylest, kérelmét nem teljesítették.

A románok betörésekor őrskörlete harctérre és minden ott szolgáló csendőr rajvonában küzdő csatárrá lett.

Az Imre-féle csendőrezredbe osztották be mint szakasparancsnokot. Részt vett az ezred minden harcában. Keményen megállta helyét mindenütt. Férfiasszánáltsággal küzdött az Erdélybe beözönlő ősi ellenség ellen.

Az ezred feloszlása után az V/39. kombinált zászlóaljhoz osztották be. Ennek a zászlóaljnak kötelékében vett részt 1916 október 2–20-ig a pusztacelinaí, a magyarostetői és az ojtózi—rósmezői vérs ülközetekben.

1916 október 14-én szakaszát a határt megszállva tartó románok ellen vezette rohamra. És bár az ellenség elkeseredetten küzdött, mindent elsőprő rohammal bevette az állásokat s az első volt, aki elérte a magyar-román határt.

Danka András tiszthelyetteset bátor magatartásáért a 2. osztályú ezüst vitézségi érmmel tüntették ki.

Bakos József tiszthelyettes.

A brassói csendőrkerület lorjai őrsén teljesített szolgálatot mint őrsparancsnok. Itt érte az oláh betörés. És bár az ellenség a hátában volt, az előírásoknak megfelelően mindent elkövetett mind a kincstári vagyoni biztosítása, mind a polgári lakosság megmentése érdekében.

Rendben, fegyelmезelten vonult vissza, visszavonulás közben is segítséget nyújtva az arra rászorulóknak.

A sepsiszentgyörgyi szárny területéről összegyűlt csendőrökkel a Köröspatak feletti lövészárokban állást foglaltak. Itt a 2. szakasz parancsnoka lett.

Az állást azonban a túlerővel szemben csak 24 óráig tartották, mert felsőbb parancsra vissza kellett vonulniok.

Kemény csendőr és vitéz katona volt. A legvállalkozóssabb helyzetekben is derekasan megállta helyét. Szakaszával minden feladatra vállalkozott és sikerrel oldotta meg azokat.

Különösen kitüntette magát Kőbalom községben. Egy félszázadnyi legénységét felvezette a tüzoltótornyba s a községbe bevonuló románokat innen támadta meg. Az ellenséget többször tönkrevverte s csak akkor adta fel a tüzoltótornyot, amikor az ellenséges tüzérség azt rommá lőtte. Nagy veszteséget okozott az ellenségnek, szakaszát azonban veszteség nem érte.

Vitézül harcolt minden alkalommal s vakmerő bátorságának sokszor tanujelét adta.

Báránykút község feletti harcokban megsebesült és kórházba került.

Bakos József tiszthelyetteset bátor magatartásáért a 2. osztályú ezüst vitézségi érmmel tüntették ki.

CSENDŐR LEKSZIKON.

79. kérdés. Milyen szabályok érvényesek nagy- és kiaközterületen a nyílt árusítás-üzletekre, egyes álműhelyekre és házműhelyekre vonatkozólag az illető ártörvény tekintetében vasárnap és Szent István-napján?

Válasz. E kérdést legutóbb a 45.288 K. M. 1935. sz. rendelet szabályozta. Ennek értelmében a nagy- és kiaközterületen mindenemű kereskedelmi és ipari árusítás reggel 7 óráig megkezdhető. Azoknak a nagy- és kiaközterületek területén, ahol az árusítás helyi hatállyal kiadott rendelet értelmében az évnek bizonyos szakában reggel 7 óra előtt megkezdhető, az árusítás az illető évszakban az üzletnyitásra megállapított időponttól 8 óráig folytatható. Megengedhető tehát, hogy helyi rendszabályok szerint a nyílt árusítás-üzletek reggel 7 óra előtt kinyitassanak, de 8 órára mindenképp be kell zárni az üzleteket.

Kenyér, pékáru, gyümölcs, tej és tejtermék a kizárólag ezek árusítására berendezett üzletekben reggel 7 óráig, délelőtt 10 óráig, illetőleg azoknak a városoknak és községeknek területén, ahol az árusítás helyi hatállyal kiadott rendelet értelmében az évnek bizonyos szakában reggel 7 óra előtt megkezdhető, az illető évszakban az ázóbanlévő üzletek nyitására megállapított időponttól kezdődőleg három óráig át árusíthatók. A kenyér és pékárukat a sütőiparos vagy ennek alkalmazottja déli 12 óráig házhoz szállíthatja. Ez a rendelkezés tehát csak a pékáruüzletekre, gyümölcs-kereskedésekre és tejárúüzletekre vonatkozik. Ha oly üzletekről van szó, amelyek nem kizárólag ezzel az üzletággal foglalkoznak, ezeknek az előbbi bekezdésben foglalt szabályhoz kell alkalmazkodniuk.

A házműhelyek az ország egész területén az évnek május 15-ével kezdődő és október 15-ével végződő szakában reggel 7 óráig, délelőtt 10 óráig, illetőleg azoknak a városoknak és községeknek területén, ahol az árusítás helyi hatállyal kiadott rendelet értelmében az évnek bizonyos szakában reggel 7 óra előtt megkezdhető, az árusítás az illető évszakban az ázóbanlévő üzletek nyitására megállapított időponttól kezdődőleg három óráig át árusíthatók. A kenyér és pékárukat a sütőiparos vagy ennek alkalmazottja déli 12 óráig házhoz szállíthatja. Ez a rendelkezés tehát csak a pékáruüzletekre, gyümölcs-kereskedésekre és tejárúüzletekre vonatkozik. Ha oly üzletekről van szó, amelyek nem kizárólag ezzel az üzletággal foglalkoznak, ezeknek az előbbi bekezdésben foglalt szabályhoz kell alkalmazkodniuk.

80. kérdés. Milyen szabályok érvényesek a borbélyműhelyek üzleti záródására vonatkozólag hétköznap, vasárnap és Szent István-napján?

Válasz. A borbély- és fodrász-üzleteket hétköznapokon reggel 8 óra előtt kinyitni és este 10 óráig tartatni nem szabad. Szombaton azonban, április 1-től szeptember 30-ig este fél 12 óráig, október 1-től március 31-ig este 21 óráig nyitva tarthatnak.

E rendelkezés megszegése a 3352/M. E. 1917. sz. rendelet alapján eljárással büntetendő kitérés, amelynek elbírálása a közigazgatási hatáskörébe tartozik.

Vasárnap és Szent István-napján a borbélymunkák reggel 8 óráig, déli 12 óráig végezhetők azokban a vidéki helyeken, ahol az e szakmával foglalkozó iparosok többsége üzletnyitási idején a vasárnap délelőtti végzett munka ellenében déli 12 óráig zárva kívánja tartani. A csendőrnek tehát e helyi megállapodás megléte iránt érdeklőnie kell, mielőtt a zárás megtartását ellenőrizné.

Amennyiben a városokban és községekben hétfőn hettvasár vagy Gergely-naptár szerint ünnep van, az üzletek nem délelőtti, hanem déli 12 óráig, de kedd reggeli üzletnyitási idejéig kell zárva tartani.

Azokban a községekben és városokban, ahol országos kirakóvásokat hétfőre vagy hétfőre is, kedden is tartanak, a borbély- és rokonsági üzleteket azon a héten, amelyen országos kirakóvás tartanak, a hétfő délelőtti helyett az országos kirakóvásért közvetlenül követő napon déli 12 óráig kell zárva tartani. Azokban a községekben és városokban pedig, ahol az országos kirakóvásárokat hétfőn tartják, míg kedden hettvasár tartanak, a borbély- és rokonsági üzleteket egész vasárnap zárva tartják, iparosok körében vágó munkát sehol sem végezhetnek, vagyis üzleteiket sem a saját lakásukon, sem az üzlettel lakásán nem árusíthatják ki.

Ha Szent István-napja szombatra vagy hétfőre esik, a két munkaszüneti nap közül az elsőn a borbély- és rokonsági munkákat (mő fodrászat, kézpolás, lábbelipó) reggel 7 óráig, déli 12 óráig szabad végezni. Megjegyzendő azonban, hogy a borbély- és fodrásziparosok csupán a vasárnapokon reggel 7 óráig, déli 12 óráig végzett munka fejében kötelek üzleteiket hétfőn déli 12 óráig, illetve a fent ismertetett körülmények szerint megállapított idő alatt zárva tartani. Szent István-napján délelőtti végzett munka ellenében azonban nem kötelek pótpihenőt tartani.

Színházban, orfeumokban és előadással kapcsolatos mulatóhelyeken az előadásokhoz szükséges fodrászmunka a szükséges keretek között, munkaszüneti napon is végezhető. A fűzőkben végzett fodrászmunkákra a vasárnapi munkaszüneti szabályok éppen úgy kiterjednek, mint az üzletnyitási szabályok vagy bármely végzett fodrászmunkákra.

81. kérdés. A járőr a gyanúsítottat a községhezára megidézi. Az idézésre meg nem jelenő, a községi előjáróság a gyanúsított elővezetése végett kérésre segítséget kér. A járőrnek azonban a gyanúsított elleneségül, mire a járőr a Szut. 312. D. 23. pontja alapján elfogja. Hora kell az elfogottat átadni?

Válasz. Mindenekelőtt meg kell jegyeznünk, hogy a Szut. szabályaként nem azt az esetet feltételezi, amikor a csendőr a gyanúsítottat a községhezára a községi előjáróság útján megidézi. Csak azt szabja meg, nem parancsként, hanem irányítván, hogy lehetőleg a községhezára kérésre ki a járőr a gyanúsítottat. Ez a szabály a azonban a csendőr bejárására van bízva, mert ezérlele körülmény teheti megokoltá, hogy a csendőr a kikérdezést ne a községhezára, hanem ott teljesítse, ahol erre megfelelő alkalom és lehetőség kínálkozik. Minden csendőr tudja, hogy a gyanúsított gyors, meglepő kikérdezésének nagy jelentősége van; ha a csendőr minden esetben arra várná, amíg a községhezára lehet kikérdezni a gyanúsítottat, sok esetben megnehezítené a munkáját, ha nem is tenné egyenesen efedménytelenné. Azt kell tehát mondanunk, hogy csak kivételként szabad arra sornak kerülnie, hogy a gyanúsított a községi előjáróság közvetítésének körülményes ágbogain keresztül jusson a csendőri kikérdezés alá. Ha mégis ezt az utat kell választania a járőrnek, nem szabad zavarba jönnie, miként hajtsa végre az elővezetést. Ezt az elővezetést fogatosítania kell, bármely ellenállást tanúsít is a gyanúsított.

Ha ez az ellenállás csak ü. n. tétlen (passzív) ellenállás, egyszerű engedelmesség, bizonyára megteszi hatását a nyomozórendszabályok alkalmazásának kitérésére helyezésre a legtöbb esetben. Ha ez nem segít, a csendőrnek a gyakorlati élet tapasztalatait kell igénybevennie az elővezető parancs fogatosítására végett, ami annyira természetes, hogy erre a Szut. szabályokat nem is tartalmaz, mert erre minden csendőrnek képesnek kell lennie.

Más az eset, ha az ellenállás tétleges. Itt a csendőrnek valóban a Szut. 312. D. 23. pontja értelmében kell eljárnia, mert a gyanúsított az ellenszegüléssel, a tétleges ellenállással külön bűncselekményt követett el az 1914. XL. t.-c. 4. §-ának 2. bekezdésében meghatározott, hatósági közeg ellen elkövetett erőszak vétéséért. E vétés tárggyában a csendőrnek az elfogás után a nyomozást azonnal meg kell indítania és a gyanúsítottat tényvázlattal, amelybe a nyomozás tárgyává tett másik bűncselekménye is belefoglalható, az illetékes kir. ügyésznek (vizsgálóbírónak, járásbírósnak) kell átadnia.

82. kérdés. A feleség irrával folytatott hoves szótöltés után felkapja kedátját és ezzel a felkiáltással: „Nem akarok veled együtt élni többé!” elrohan a közgy lakásból. A

férj ezután gyorsan a konyhába megy, fejére ölti a már kifalt paradicsommártást és a szobába visszavertve forgópisztolyával a lakás mennyezetére lök. A feleség meghallja a dörmögést, ijedten visszafut, de a lakás ajtaját zárva találja. Lakatost hívát s a közben összeharagult szomszédokkal behatolva a lakásba, meghallja a padlagon fekvő férjét „véről” elborítva s a mellette levő forgópisztolyt. A feleség sájdalmában és megárgódottságában felkapja a férj „holtteste” mellett fekvő forgópisztolyt s föbe lövi magát. A kórházba szállítása után nem sokára meghal. Terheli-e büntetőjogi felelősség a férjet?

Válasz. Bár nem lehet vitás, hogy a feleség öngyilkossága okozatos összefüggésben van a férj rossz tréfájával, büntetőjogi felelősségre a férj nem vonható, mert a magyar Btk. csak azt bünteti, aki valakit öngyilkosságra rábír vagy erre a célra annak tudva eszközöket vagy szereket szolgáltat. Gondatlan emberölésnek sem lehet minősíteni a férj magatartását, mert az előírt eredményt előre nem láthatta, még ha az ostoba tréfa keresztülvitelében a legnagyobb gondosságot tanúsította volna is.

83. kérdés. Mit nevezünk *amerikai párbajnak*?

Válasz. Amerikai párbajon közönségesen a párbajnak azt az alakját értik, amidőn a felek abban egyeznek meg, hogy aki közülök sorshúzás útján fekete golyót húzott, köteles magát bizonyos idő alatt megölni. A Btk. 283. §-ának 2. bekezdése vette büntetőjogi tilalom alá az amerikai párbajt, bár ezt a kifejezést nem használja s azért hivatalos írásban, tehát csendőri jelentésben sem lehet használni. Irodalmilag azonban — rövidség okából — általában elfogadott kifejezés. Az amerikai párbajnak két tette van, a két soroló fél. Mindkettő csak akkor büntetendő, ha az öngyilkosságot a fekete golyót húzó fél megkezdte ugyan, de életben maradt. Ha az öngyilkosság befejeződött, természetesen csak a másik fél büntetendő. Párbajsegédek nem szűkségesek az amerikai párbajnál s ha szerepelnek is, azokat nem mint párbajsegédeket, hanem mint bűnsegédeket, esetleg felbújtókat kell büntetni, mert, mint mondtuk, a törvény ezt a párbajmódot nem tekinti párbajnak. Az elnevezés különben helytelen, mert a párbajnak ez a szívtelen alakja sem Amerikából ered.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

I.

Gyujtogatás kiderítése.

Írta: TAMÁS ANDRÁS ny. alhadnagy
(Tata).

1913. évi július hó 26-án éjjel 22—24 óra között Bérc Mihály* zetelaki lakás fából épült és faszindellyel fedett csürje, a benne levő takarmánnyal és gazdasági eszközökkel együtt 830 korona kárértékben leégett. Biztosítva nem volt.

Mint a zetelaki őr akkori parancsnoka, három csendőrral a helyszínre siettem és ott a tűzoltóság megérkezéséig az oltást irányítottam, majd megkezdtem a nyomozást. Elsőnek Bedő Zsigmondot, sértett közvetlen szomszédját kérdeztem ki, aki a tüzet leghamarább vette észre. Bedő előadta, hogy a tűz belülről ütött ki. Bizalmasan oda nyilatkozott, hogy sértett szenvedélyes pipás és így a tűz minden bizonnyal az ő gondatlanságából keletkezett, annál is inkább, mert fedetlen égő pipával szokott az istállóban és a csürben járni. Bedő ezen gyanúját a többi szomszédok is megerősítették úgyannyira, hogy az oltáshoz megjelentek közül többen olyan megjegyzést tettek, hogy „Bérc elpipázta a csürét.”

A sértett kikérdezése alkalmával beismerte, hogy szenvedélyes pipás, valamint azt is, hogy fedett égő pipával a csürben és az istállóban is járt. azt azonban tagadta, hogy a tűz az ő gondatlanságából keletkezett volna. Előadta továbbá, hogy a tűz keletkezése előtt 20—21 óra között járt a csürben, honnan a teheneinek takarmányt vitt az istállóba, de ekkor nem pipázott, pipája a zsebében volt.

A szomszédok gyanúját természetesen nem tettem minden további nélkül magamévá, ezért a nyomozást abból a feltevésből kiindulva is folytattam, hogy gyujtogatás történt. Bércet és családtagjait ezért arra vonatkozólag is kikérdeztem, hogy nincsen-e olyan haragosuk, akitől a gyujtogatás elkövetése feltehető. Nemleges választ kaptam. A helyszíni szemlénél megtudtam, hogy az elégett csűr hátsó részén egy kis ajtó volt, melyen a csűr mögött levő kertbe szoktak átjárni. Az ajtó egy kis fatolózárral volt zárható, melyet kívülről is ki lehetett nyitni. Ezen körülmény a szándékos gyujtogatásra vonatkozó feltevésemet megerősítette. Másnap 27-én reggel, midőn a tűz teljesen kialudt, az égési maradványokat alaposan átkutattam. Három cserépdarabot találtam, melyek összeillesztve egy literes bögre aljának feleltek meg. A sértettet és családját a cserépdarabokra vonatkozólag kikérdeztem, kik előadták, hogy nem emlékeznek arra, hogy a csürben bármilyen edény lett volna.

A talált cserepeket őrizetbe véve, a koreszmárosokat

Az amerikai rendőröknek bábukon mutatják be a bűnözők fogásait.

* Neveket megváltoztattuk. Szerk.

kérdeztem ki arra nézve, hogy a tűz kiütése napján az esteli órákban kik fordultak meg kocsmájukban, mi mindenet beszélgettek, mikor és milyen állapotban távoztak onnan el. Az éjjeli őrzőt is kikérdeztem, hogy kiket láttak a tűz kiütése előtt a községben járni. A bemondott neveket feljegyeztem. Ezután azt igyekeztem megállapítani, hogy a feljegyzettek közül nem volt-e valamilyen a sértettnek haragosa. Puhatólás közben a véleményem volt községi esküdt oda nyilatkozott, hogy 1912 év december havában, midőn a községbizánál a többség Gacsó Antal zelelaki lakost ökörpáztornak megválasztotta, Bérc a választás ellen hevesen kikelt, mert Gacsót — ki az állatot nagyban bántalmazza — nem tartotta pásztornak valónak. Erre az esetre most már a sértett is visszaemlékezett. Gacsó neve ott szerepelt azon a jegyzeten, melyet a kocsmárosoktól nyert adatok alapján készítettem. Az egyik kocsmáros előadása szerint Gacsó a kocsmából a kérdéses este 21 óra körül jól bepálinkázva távozott el. Most már Gacsó alibijének megvizsgálásához kezdtem. Kikérdeztem Gacsó családját arra nézve, hogy Gacsó 26-án este hány órakor és milyen állapotban érkezett haza. Felelése előadta, hogy miután órájuk nincs, az időpontot nem tudja, de úgy gondolja, hogy 23—24 óra lehetett s férje kissé ittas volt. Lefeküdt, majd másnap korán reggel kiment a havason levő marbákhoz. Az asszony kérdéseimre előadta még, hogy Gacsó 26-án délelőtt jött haza a havasokról élelemért, délután pedig az őrzésért járó kenyeret gyűjtötte össze a gazdáktól. Alútása szerint férje a tűzoltásnál nem volt jelen, mert nagyon álmos volt. Gacsót fenn a havason két bizalmi egyén jelenlétében kikérdeztem, ki beismerte, hogy 26-án a községben járt élelemért, mikoris az egyik kocsmában 3 dl. pálinkát fogyasztott. A kocsmából este 21 óra tájban távozott el, egyenesen lakására ment, hol lefeküdt és másnap korán reggel visszatért a havason levő csordához. Bérc csűrjének leégéséről csak másnap reggel értesült. Ezután kissé széjjelnéztem Gacsó tanyahelyén.

Kunyhója közelében levő hamu, illetve szemétrakást széjjelhánytam, hol kisebb-nagyobb cserépdarabkákat találtam, melyeket a járőrtáskámban levő cserépdarabokkal összehasonlítottam. Midőn ezt Gacsó meglátta, elsápadt és homlokát izzadságs lepte el. Erélyes hangon azt kédeztem tőle, miért gyűjtötte fel Bérc Mihály csűrjét. Gacsó nem is próbált tagadni. Kevés ideig gondolkodott, azután beszélni kezdett. Beisme te, hogy Bérc a pástorrá történt megválasztásából kifolyólag haragudott s ezért elhatározta, hogy Bérc csűrjét fel fogja gyújtani. Az erdőben blükkfa taplót szerzett, azt jól megfőzte, megszáritotta, majd megpuhította. 25-én egy literes cserépbögre felső részét letörte. A megmaradt bögrefenékre egy darab taplót és egy csomag kénes gyufát helyezett és az egészet rongyokba csavarva, tarisznyájába rejtette. A letört cserépdarabokat a kunyhója mellett levő szemétsomóra lökte. (Ezeket találtam én meg a kunyhónál.) 26-án, midőn a kocsmából eltávozott, egyenesen sértett házához ment és ott a csűr hátamögött levő kertbe óvatosan bemászott. Mintegy fél óráig hallgatózott és miután zajt nem hallott, a kert sarkában megbújva, a tarisznyájából a már elkészített gyújtószerkezetet elővette, a taplónak egyik végét meggyújtotta s azt égő végével a bögre fenekébe visszatette. A gyufát a gyufafejekkel lefelé a taplóra helyezte. Az így elkészített gyújtószerkezetet a csűrben levő szalmarakás közé dugta, majd a helyszínről gyorsan eltávozott.

Gacsót elfogva, a székeljudvarhelyi kir. ügyészség-

nek adtuk át. A megtartott törvénytörési tárgyalás alkalmával 3 és fél évi fegyházat kapott.

Több tanulságot merithetünk ebből a nyomozásból. A nyomozó járőr hallgasson meg mindenkít, aki valamit tud, vagy tudni vél, de senki véleménye által ne hagyja magát befolyásoltatni. Itt úgyszólván az egész falusi közvélemény igen kényelmes megoldást ajánlott a nyomozás számára. „Az égő papából kibukott parázs” vagy „eldobott cigaretta vég” a legkényelmesebb magyarázata a tűz keletkezési okainak. Sok gyűjtőgató menekült már emiatt az igazságszolgáltatás elől. Itt másik történet. A járőr a közvélemény által nem hagyta magát attól a kötelességétől eltéríteni, hogy a nyomozást több irányban, több fellevelekből kiindulva hajtsa végre, pedig a sértett szokásai és az a tény, hogy a tűz belülről ütött ki, a közvélemény gyanúját látszott alátámasztani.

A tűz fészkét mindig gondosan át kell kutatni, mert a tűz nem mindig pusztít el mindent nyomtalanul, maradhatnak olyan nyomok, vagy égési maradványok stb., melyek fontos következtetések kiinduló pontjává szolgálhatnak. Figyelemreméltó a ravasz gyújtószerkezet is, melyet a pásttor kiagyalt. Valószínű, hogy erdős vidéken mások is jöhetnek erre a gondolatra.

II.

Betöréses lopás kiderítése.

Írta: CSONTOS IMRE tiszthelyettes
(Jásziskér).

1931 március 13-án 11 órakor a mátrajárási őrsre távirat érkezett, melyet mint őrsparancsnokhelyettes, őrsparancsnokom távollétében én bontottam fel. A távirat tartalma így szólt: „Ma éjszaka a mátraballai fogyasztási szövetkezetet ismeretlen tettes feltörte és az üzletben volt pénzt, italt és dohányneműeket ellopta.” Időközben őrsparancsnokom is előkerült, aki a táviratot olvasva, engem és Galambos próbacsendőrt vezényelt nyomozó szolgálatba.

Mátraballára 14 órakor érkezünk, hol a helyszínen a bíró és másbíró fogadott bennünket. Megejtettük a helyszíni szemlét. Legnagyobb meglepetésemre, a helységben a betörés nyoma nem látszott. Megvizsgáltuk az ajtót, ablakot, falakat, de azokon a legcsekélyebb elváltozás sem mutatott arra, hogy a betörők milyen úton jöttek és távoztak. A betörési nyomok hiánya alapján az a gyanúm támadt, hogy a szövetkezetes csak színlelte a lopást és ezért azonnal kikérdezéséhez fogtam.

A szövetkezetes előadta, hogy reggel 8 órakor az üzlettel átellenben levő istállóból, hol a tehenet etette — a lakása felé tartva, meglepődve látta, hogy az utcáfelőli kocsmaaajtó kissé nyitva van. Határozottan emlékezett, hogy az ajtót este zárórákor becsukta. Az üzletbe lépve szétnézett, hogy nem hiányzik-e valami. A pénzes fiókot kihúzva, észrevette, hogy abból mintegy 25 pengő aprópénz hiányzik. A pénzen kívül a kocsmahelyiségből 5—6 üveg likőr és rum, a bolti helyiségből pedig nagyobb mennyiségű cigaretta hiányzott. Előadta még, hogy este 21 órakor, a záróra időpontjában hét legény volt a kocsmában. Valószínűnek tartja, hogy a lámpa eloltásakor valamelyikük észrevétlenül bentmaradt és azután az éj folyamán végrehajtotta a lopást. A hét legényt a szövetkezetes személyesen ismerte és meg is nevezte őket.

Az utcára nyíló ajtót a szövetkezetes belülről kapcsolással akasztotta be, az udvarfelőli ajtót viszont kívül-

ről kulccsal zárta be. Mindenek a szövetkezetes feltevést valószínűsítették, ezért a nyomozást elsősorban abból kiindulva ejtették meg.

Még aznap megjelentünk a hét legény lakásán, valamennyinél házkutatást tartottunk s alibijüket is megvizsgáltuk. Munkánk eredménytelen maradt. Egyiküknél sem találtunk semmit, alibijüket pedig valamennyien elfogadhatóan tudták igazolni.

Éjjel a községet jártuk és a gyanus egyének lakása közelében lest tartottunk. Eredményt itt se értünk el. Rövid pihenő után, 4 órakor folytattuk a munkát. Puhítottunk idegenek után, akik a községben megfordultak. Egyik ismerősöm közölte velem, hogy a lopás előtt való napon két gyanus kíséresű egyént látott a községben álkodni. Emiatt újból elmentünk a helyszínre, hogy nem találnak-e ott mégis valamilyen nyomot, vagy tárgyat. Amikor a keresmaajtó kivül megvizsgáltam, meglepődve vettem észre, hogy azon a kapocs táján, egymás alatti két furattnak látszó lyuk van. A lyukakat az első helyszíni szemlénél nem vettem észre, azért hírtelen arra gondoltam, hogy bátha az éjjel furta valaki a lyukakat. A szövetkezetes azt a magyarázatot adta az ajtón lévő lyukakra, hogy azok egy keresmai verekezés alkalmával, revolverlövésektől származnak. Ezt a bíró is megerősítette. En nagy véleményem voltam. Alaposan megvizsgáltam a lyukakat és megállapítottam, hogy azok nem revolverlővégek, hanem fűrész friss nyoma. Az ügyvezető is igazat mondott, mert az ajtó más részén a lövés nyomokat is feltaláltam. A behatolás útja és módja most már világos volt előttem. A lyukak úgy helyeződtek el az ajtón, hogy azokon keresztül a tettes egy darab dróttal be-nyúlva, a vaskapcsolót könnyen kiemelhette. A tettesek ki-létére azonban még mindig nem volt támpontunk. Elhatároztam, hogy alaposan utánajárunk annak a két gyanus személynek, akik ismerősöm látott. Puhatolás közben egy másik ismerősömmel beszélgettem, aki az idegeket nem látta, de elmondotta, hogy a fől folyamán egy ízben látta midőn a bíró családja és egy Forró Péter nevű 17 éves legény egy helyről takarmányt loptak. Aki már lopott, az máskor is lophat. Erre gondolva, ezt a kitaláló iránt sem hagytam figyelmen kívül. A község-házára visszatérve, a bírót bizalmasan megkérdeztem családijére vonatkozólag. Egészen megsértődött. Gyanunk teljesen lehetetlen és arra a fuját is rátonná, hogy nem a családja a tettes. Nem hagytam annyiban, hanem ki-kérdeztem, hogy előző éjjel családja hol volt. Erre nem tudott válaszolni, mert a család egyedül szokott aludni az istállóban.

Ezután a község-házára hívtam a családot, Kovály Simont. Ártatlan arccal és biztós fellépéssel állt elénk. Megkérdeztem tőle, hogy hol járt 13-óránálazelőtt éjjelen. Azt felelte, hogy a lányoknál volt látogatóban. Arra a kérdésre, hogy ezt kívül tudja igazolni, Forró Pétert nevezte meg. A kikérdezést megszakítottam és észrevétel nélkül meghagytam a kisbírónak, hogy Forró azzonnal hívja a község-házára. Időközben megkérdeztem Koválytól, hogy pontosan mikor fektült le. Kovály gondolkodás nélkül azt felelte, hogy éppen akkor fektült le a bíró istállójában, amikor a fél 22 óras vonat az állomásra „befutott”. Ekkorra megérkezett Forró is, akit azzonnal kikérdeztem a házra. Forró elmondotta, hogy 13-án este Koválytól tényleg volt a lányoknál, együtt mentek oda és együtt jöttek hazafelé is, mert egy utcában laknak. Arra a kérdésre, hogy pontosan mikor mentek haza, némi gondolkodás után kijelentette, hogy akkor, amikor a fél 22 óras vonat az állomárról kilindult. Ezt azzal bizonyítottam, hogy a község közepén lévő útjáról nem látnak át-

menni, amíg a vonat a községet el nem hagyta. Megkönnyebbülve lélegzettem fel. Sikertől ellentmondást fel-fedeznem. Kovály nem fektühetett le akkor, amikor a vonat az állomásra „befutott”, mert Forró szerint még akkor is az utcán voltak, amikor a vonat az állomárról elindulva, a községet elhagyta. Közben észrevettem, hogy Forró, ki csak 17 éves volt — szívet változtatja, a bűntudatot arra és egész viselkedése elárulta, ezért nem is kérteltem, hanem egyenesen azt kérdeztem, hogy hol a likör meg a pénz. Forró a nem várt kérdéstől annyira meglepődött, hogy talán akarata ellenére kottyantotta ki, hogy nála csak két líveg likör és 5-6 pengő aprópénz van.

További kérdéseimre beismerie, hogy Kovály már régebb idő óta nógatja, hogy valahova törjenek be, 13-án este is felkérte a lakásán és rábeszélte, hogy törjenek be a szövetkezetbe. Közölte vele törvét is. Mutatott egy ábrát, melyen a szövetkezeti keresma ajtaját kifúrja, a lyukon dróttal benyúl, azzal a már előzőleg kikémlelt kapcsot kiemeli és így minden szaj nélkül bejutnak az üzletbe. Ugy is történt, amikor a község utcája elcsendesedett, a szövetkezetbe mentek, ő az utcán figyelt, Kovály pedig rövid idő alatt behatolt az üzletbe és őt is behatja. Oktahent mindketten önállóan zsákmányoltak. Ő két líveg likört és egyik fiókból aprópénzt és egy d. hoz cigarettát vitt magához. Nem tudja, hogy Kovály mit és mennyit lopott. Az ellopott tárgyakat önként előadta.

Ezután Kovályt vettem újból kikérdezés alá, ki a bizonyítékok előbetérása dacára is tagadott. Ezért a jelen volt bizalmi egyénekkel a bíró lakására mentünk, hol alapos házkutatást tartottunk. Két órai kutatás után a jászol alól a szalmából, szembeködbe göngyölve, 20 pengőnyi váltópénzt, 3 líveg likört és cigarettákat kaptunk elő, a konyhában lévő kromenóban pedig egy főlíg rum-mal telte líteres üveget találtunk. Ezután Kovály a család-mény elkövetését beismerie és előadta az elkövetésnél felhasználta és a bíró tulajdonát képező ábrát és a drótot is, melyeket őszetbe vettünk. Az egész kű. Gyűjteménynek adtuk át. Mint 18 óra bűntelen előéletű 2 hónapig fag-házra ítélték. Forró pedig megdergált.

Jellemző, hogy Kovály, amikor a bűntetése kitalálása után velem találkozott, kijelentette, hogy soam egy csap-pet sem használ, őt károsni, hogy családményét rablós-nyítottuk, mert az volt a szándéka, hogy ha első nagyobb lopása sikerül, felesleg Sobri János módjára betyárnak, így pedig magatörzst és a jó útról nem fog télsé le-térni.

Íz az eset is azt bizonyítja, hogy a nyomozásnál egyetlen nyomot sem szabad figyelmen kívül hagyni. Min-nél több fellevezéskől indul ki a nyomozás, annál valószí-nőbb, hogy azok közül az igazat is meghúzzuk. A hely-színül azonos megállapításait azzalal rögzíteni kell. Erre-molgát a helyszínelés, a rajz és a fénykép. A helyszíni-lelészaban nemcsak a pozitív, hanem a negatív megállapí-tásokat is le kell fektetni, tehát pl. hogy az ajtón nem-l-nem sérülés nem fedezhető fel. A letérés szerkesztése alu-pozabb megfigyelésre vezet és így valószínű, hogy a fű-rott lyukak a járőr figyelmeztet nem kerülhették volna el és mánap nem lett volna egy pillanatil sem vitás, hogy a lyukak a helyszíni szemlénél már megvoltak-e vagy pedig azóta keletkeztek. Végül azt tanulhatjuk abból az-esetből, hogy a letérőstárunk bűnbebevezése rendszerint nem terjed ki nikulon részletre és így az ellentétet, a külön-külön, szakszerűen onkított kikérdezés nyomán ki-lítkelnek.

Sokaknak

csak gyönyörködtető látványosság volt a Szent István dicsőségét hirdető ünnepség, a beelőző lélek azonban meghatottság nélkül nem nézhette a nemzetnek önmagához visszatérő térdreborulását és égretekintését, mely ez ünnepségeken, a külsőségekben és a lelkek egybeforradásában egyaránt ép úgy méltóságteljes volt, mint magunkra eszméltető. Imá, dal, ének és győzelmi induló volt ez mindenkor és külsőségeiben most sem a szegénység leple, hanem belső tartalmában a magyar lélek kincses tárháza.

A nemzet visszatér alapítójához minden évben az emlékének szentelt napon, megköszönni létét, előtte imádkozván akár nélkülözések özönével küzd, akár, ha ritkán öröme van. Visszatér, mert államalkotó- és fenntartó bölcsessége megbizonyosította arról, hogy az alapító lánglélek épülete és gerendázata az évszázadok anyagi vihára alatt sem volt ártalmára, hanem oltalmára s ha eljött az ideje, ebből indul és ezzel a hatalom csúcsai felé, imá, dal, győzelmi indulóként zengve ajkáról: Hol vagy István király, Téged magyar kíván!

SZIJ GÉZA
NY. EZREDES.

Az élet őszén járt, mikor most a napokban a szívéhez kapott és meghalt. A győztes halál szeretettel bánt el vele, fájdalmat nem osztott számára. Talán, mert ő se tette életében senkivel. A szív embere volt, derűs, kedves, megnyerő modorú, kiváló bajtárs, híres úr a vendégszeretetről és mint előjáró sem tudta soha kikapcsolni szívét a szavaiból, szíve melegtét tetteiből. Maga mögött tudta harmincéves, eredményekben és a Hadúr részéről is ismételtelen nyilvánított elismerésekben gazdag katonai pályáját, amikor — évtizede mult — nyugalomában helyezték és mert mindig a munkában önmagát megtaláló és csak abban kielégülő férfi volt az ideálja, a nyugállomány évei is örömteljesek voltak számára, megtalálván a tevékenységet és a további eredményeket biztosító munkakört: vezetője volt a nemzeti munkavédelmi hivatal szombathelyi körzetének. Itt is példát adva ifjú és meglett, megmagasodott honfitársainak izzó és törhetetlen, bizakodó hazafiasságával, mikor a szakadatlan munkában azt hirdette, hogy a szerencsétlenségektől tépázott nemzet nem engedheti meg magának azt a fényűzést, hogy fiai a Sorstól váryják a beherült napok újravirradását, hanem feszített izmokkal kell küzdeni egyenként és összesen, mert ez a kötelesség, ez az igazi öröm és egyetlen cél.

Mély megilletődéssel tisztelgünk kihűlt hamvai előtt. Szij ezredes a mi halottunk is, mert a mi kardunkkal szolgálta a Hazát és mert velünk marad emlékeinkben.

Halálát özvegye, három gyermeke, veje, Ágoston István csendőrszázados és előkelő rokonság gyászolja.

Belügyminiszter úr Ónagyméltósága aug. 26-án megtekintette a hévízi csendőrségi gyógyházat, Csiba István ezredes úr, a belügyminisztérium VI. c. osztályának és vitéz Doéry László ezredes úr, a belügyminisztérium VI. b. osztályának vezetői kíséretében. A látottak felett teljes meglepedésének adott kifejezést.

Hadnagyavatás a Ludovika Alakulmány. A Ludovika Akadémia IV. évfolyamát végzett akadémikusainak hadnaggyá avatása augusztus 20-án, Szent István király napján délelőtt folyt le díszes ünnepség keretében. 7 órakor a díszteremben kihirdették a hadnagyi kinevezéseket és kiosztották a Ludovika Akadémia elvégzését tanúsító okleveleket, valamint a ludovikás gyűrűket. Fél 9 órakor háladó istentisztelet volt. Ennek befejeztével az egyes fegyvernemeknél a rangban elsőként végzett új hadnagyok megkapták a nekik odaítélt alapítványi jutalmakat. A nyilvános ünnepség az Akadémia parkjában folyt le, ahol nagyszámú előkelő közönség gyűlt egybe. Jelen voltak: vitéz Módy Zoltán altábornagy, gyalogsági szemlélő, Rumpelles Kornél altábornagy, tűzérési szemlélő, vitéz Nagyssom-bathy Miksa altábornagy, szegedi vegyesdandárparancsnok, dr. Hász István és Soltesz Elemér tábori püspökök, több külföldi katonai attasé, továbbá számos katonai és polgári előkelőség. Fél 11 órakor érkezett meg a Kormányzó Úr Öfőmáltósága képviselőiben vitéz Sipos Árpád altábornagy, a m. kir. honvédség főparancsnokának helyettese, aki kíséretével a kivonult akadémikusai alakulatok, a felavatandó hadnagyok, valamint a tiszt- és tanári kar arcvonala előtt elhaladva, a Himnusz hangjai közben fogadta a kivonult alakulatok díszelgését. Miután a felavatandók a Ludovika-szobor elé vonultak, ahova az Akadémia zászlaját előre hozták, vitéz János Gusztáv tábornok magasszárnyalású beszedben búcsúztatta el az életbe kilépő tanítványait. Ezután következett az eskü, aminek elhangzása után a rangban legidősebb új hadnagy, Jovag Hübner Vilmos tolmácsolta felavatott bajtársai nevében a Legfőbb Hadúr iránt érzett hódoló hűségüket, egyben pedig köszönetet mondott volt parancsnokainak és tanáraiknak. Beszéde végén az ifjú hadnagyok ősi szokás szerint kardot rántottak és a kardpengék csengése közben a ludovikás

jelmondat: „A Hazáért mindhalálig” kiáltásával pecsételték meg fogadalmukat. Az Ünnepséget a kivonult alakulatoknak a ludovikás induló hangjaira végzett díszmenete zárta be.

Ezrednap. A volt 18-as honvédek bajtársai köre az ojtózi csata emlékére Sopronban ezrednapot tartott. Először a Deák-téri hősi emlékmű előtt tartottak emlékülnepeket. A közönség sorában megjelentek Németh Rezső alezredes vezetésével a helyőrségi tisztikara és a bajtársi egyesületek küldöttsége. Az ünnepl beszédet vitész Kisközlai Tolóka Jeno alezredes, a bajtársi kör alcsinöke mondotta. Az emlékmű megkoszorúzása után a közönség a soproni erdőben emelt Ojtózi Sziklához vonult. Itt tábori mise volt, majd Varga Sándor volt őrmester méltatta a tizennyolcasok legszebb fegyvertényét, az ojtózi ütközetet. A szép emlékülnepegy díszmenettel fejeződött be.

Zászlóaljnapp. A salgótarjáni m. kir. „Báthory István” 7. kerékpáros zászlóalj augusztus 25-én fényes külsőségek között ünnepelte zászlóaljnapiját. Bennünket ez az ünnep azért érint közelebbről is, mert ezen a napon a vitész Bagossy István alezredes, a zászlóalj parancsnoka a Báthory-szellem ápolásáért Revizsnyei Reviczky Szigmond századosnak, az ottani gyalogtanácsosnak oktatótisztjének a zászlóalj művészi kivitelű emléklapjait, melyet Báthory István erdélyi fejedelem és Lengyelország királya emlékére alapítottak.

Magyar ünnep a fehéregyházi csatatéren. A minap mult 85 esztendeje annak, hogy Bem tábornok kicsiny honvédseregén egyuapos küzdelem után győzedelmeskedett a bat-szoros orosz túlerő a fehéregyházi síkon. Itt történt el Petőfi Sándor is. Az erdélyi magyarság a csata évfordulóján a segesvári honvédelmeknél mindig kegyelettel áldozott Petőfinak és a szabadságharc hőseinek. Az idén is, mint Erdélyből írják, több ezer főnyi székely Ünneplő közönség jelent meg a fehéregyházi emléknél. Jodél Gábor, a magyar párt udvarbelyi tagozatának elnöke mondott ünnepl beszédet és utána koszorúzták a apró virágcsokrok százait terítették a barbár „hódítók” által megcsoukított obeliszk lábához.

Jutalmazás. A m. kir. belügyminiszter úr a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett értékes tevékenységükért a debreceni VI. kerület állományába tartozó Kun Lajos, Fekete Márton, Vasas György törm-t 50—50 P. és Károly László ttht-st, Fekete Imre I., valamint Szórádi Pál törm-eket 25—25 P pénzzutalomban részesítette.

Dícséret. A debreceni VI. kerület parancsnoka nyílvadásos megadéért Szabó István II. v. törm-t csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat teljesítése körül kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért.

Olasz katonaiskolai növendékek tisztelgő látogatása a magyar miniszterelnöknél. A hat héten át Pécsen tartózkodó olasz katonaiskolai növendékek augusztus 21-én délbén tisztelgő látogatást tettek vitész Jakóai Gömbös Gyula miniszterelnök és honvédelmi miniszter Úr Ó Nagyméltóságánál. A növendékeket vitész Marschalló Kornél tábornok és Pinto főhadnagy vezette. A miniszterelnök Úr Ó Nagyméltósága, aki a küldöttséget a miniszterelnökségi palota Mária Terézia-termében fogadta, Colonna herceg olasz követ. Baldoni követségi titkár, Mattioli őrnagy, olasz katonai attasé, valamint Tóhy László miniszterelnökségi és Antal István igazságügy államtitkár, sajtófőnök jelenlétében barátságosan elbeszélgetett a katonai iskolai növendékekkel. Végül Pinto főhadnagynak átnyújtotta a IV. osztályú magyar érdemkeresztet, arra kérve őt és a katonaiskola növendékeit, hogy a Ducenak és Balstrochi olasz külügy államtitkárnak adják át legszélyesebb üdvözlését. A növendékek mindegyike a fogadás emlékére ezüst cigarettatárcát kapott.

Csendőrségi Közlöny 16. száma. Személyes ügyek: Miniszteri rendeletek. Adományoztatott: A Kormányzó Úr Ó Főméltósága nevében: a „hadirokanti jelvény” a háborús emlékérem szalagjára: Kellner Imre szombathelyi III. kerületbeli ny. thts.-nek és Kecskés József székesfehérvári II. kerületbeli ny. őrm.-nek. Odátételt: a II. osztályú tiszt szolgálati fel: vitész Árány Ferenc, Bánkúzy József és Fonyó László alez.-eknek; a III. osztályú tiszt szolgálati fel: vitész Lőrinczy Dénes, Körösmazel Miklós, Hódosy Pál, Hadusfalvy István, vitész Földy (Freiszberger) József és Porubazky György szds.-oknak. Áthelyeztettek: Jakabos István tthgy., a pécsi IV. kerület gyalog tanácsosztályának oktatótisztje Szekszárdon, hasonló minőségben a szombathelyi III. kerület állományába az őrsparancsnokképző iskolához Szombathelyre: Huszár József tthgy., a pécsi IV. kerület asztárpáncsnok helyettese Kiskunhalason — a makói 2. gyalog tanácsosztályhoz történt tartós vezénylésének megszűntetése mellett — oktatótiszt minőségben ugyanezen kerület gyalog tanácsosztályához Szekszárdra. Állandó nyugállományba helyeztettek: Zobor László, Major János budapesti I. kerületbeli, Mészáros József II., székesfehérvári II. kerületbeli, Fehér János I., Fodor Antal pécsi IV., kerületbeli, Salánki András, Varga Gergely, Márton Máttyás debreceni VI. kerületbeli, Hajdu András miskolci VII. kerületbeli thts.-ek és Komjádi János budapesti I. kerületbeli szv. thts. Várakozási illetményekkel szabadságoltattak: Gyurók Máttyás és Garai János miskolci VII. kerületbeli thts.-ek. Névváltoztatások: Rechner Győző Dávid alez. család névét „Rozdy”-ra, Banz János prbeső, „Hany”-ra, Mikósa Ferenc prbeső, „Meződi”-re, Müller Gyula prbeső, „Árdny”-ra, Reichardt József prbeső, „Romvári”-ra, Szatmari Márk prbeső, „Szász”-ra, Bagyinszki János prbeső, „Bánföldi”-re, Gillet Péter prbeső, „Gallat”-ra, Grász Ádám prbeső, „Garamölgyi”-re, Fetter József prbeső, „Fehérvári”-ra, Kőr József cső, „Kőrösségi”-re, Kácsi József prbeső, „Kárcsu”-ra és Frithmann Imre prbeső, „Fugygyas”-ra változtatva beülgymiszteri engedéllyel. Szabályrendeletek: A csendőrség elhelyezési kimutatásának helyesbítése. Vadászólószerszükséglet beszerzésének szabályozása. Gömbös József thts. 13.554. számú elvesztett személyazonosság igazolványát a pécsi IV., míg néhai Fodor János I. törm. 01.721. számú személyazonosság igazolványát a szegedi V. kerületi parancsnokság érvénytelenítette. Pályázat az Erzsébet Tudományegyetem, Sopron városnál, a pénzügyminisztériumban, Borsod megyében, Debrecen városnál, a Pázmány Péter Tudományegyetemen és a földmívelésügyi minisztériumban levő, több irodatiszti, kezelői, szakfittiszi és egyéb állásra.

Fogolyszöktetés. Sebestyén Mihály szentlőrinci lakos a lakása udvarán augusztus 8-ára virradóra tettenérte Kalányos Sándor (Gubi) kőborcigányt, amint a tyúkóljából tyúkot lopott. A gazda megfogta a cigányt és nagy lármát csapott, mire a lakásból kirohant Sebestyén István is. Most már ketten lefogták és megkötözték a cigányt, aki azonban közben Sebestyén Istvánt a hátán és Sebestyén Mihályt a bal oldalán, valamint bal kezén késsel megzúrtta. Sebestyén Mihály ekkor az őrsre futott és az esetet jelentette. Az őrsről járőr ment ki Sebestyén lakására, az összekötött cigányt átvette és a község házára kísérte, de az a község házán a járőr őrzetéből megazokkott. A nyomozó osztályparancsnokság a szökevényt a Nyomozati Értékesítő útján országosan nyomoztatja.

KÉRJE — KAPJA!

A most megjelenő foto optikai, rádió 144 oldalas árjegyzékkel az alkalmi vételek listájával.

HATSCHKE és FARKAS

SAKÁZLETEI

Budapest, IV, Károly-körút 28, VI, Andrássy-út 31, VII, Rákóczi-út 80

Szabályszerű, jóminőségű csendőrségi sapkák

olcsó áron. Egyenlők, cserkász- és levénfélszer-

elések szűcsárúk gyári áron. 80 éve fennálló

KISS SZIGMOND UTÓDA

sapkák cégnél

SZOLNOK, Gorove-u. 12. T. 578.

ELŐLEGNÉLKÜLI REGISZTERFIZETÉSRE

SEZLONOK TAKAR VAL

EBEDLŐSZÖNYEGEK

Fotelnyak, paplanok vasbitorok, tüdőző-

nyegek, fehérműanyagok, ruházati anyagok,

Budapest, VIII., Boross-utca 74. sz.

A m. kir. csendőrség szolgálati éremgyűjteménye

P 65-161

P 21-161

Lakberendező Vállalat

Igazoltatott egyén öngyilkossága. Augusztus 19-én 21 óra 30 perckor Beregszántán községben, a m. kir. határőrség által jogtalan határátállás miatt igazoltatott **Hackl Adolf**, 30 év körüli cseh állampolgár a szövetségi bolt udvarán észrevétlenül a kútba ugrott és meghalt. A holttesténél talált levelek saját nevére, Prágába voltak címezve. A nyír-egyházi kir. ügyészégre a holttest eltemetését engedélyezte.

Tölténnyeladás közben elszűt a puská. Augusztus 8-án 4-től 5 óráig **Lőrincz Ferenc** tiszthelyettes és **Lakosi Mihály** őrmesterből állott pacsai őrsbéli járőr a pacsai szőlőhegyen orrvadászokra iest tartott. 4 óra 50 perc tájban a járőr tagjai két lövést hallottak és mintegy 600 méter távolságban emberi alakot pillantottak meg. A járőr az orrvadászt, aki a lövések után a dióskál határ felé indult a szőlők leple alatt igyekezett megközelíteni. Lakosi őrmester körülbelül 10 méterre volt az orrvadásztól, mire az észrevette a járőrt, mert az út mellett akácosba ugrott és puskáját lövésre emelve, megállt. Lakosi őrmester rákiáltott, hogy a puskát tegye le és jöjjön elő az akácosból. Mivel felszólításának fogamatja nem volt, újból felszólította az orrvadászt, egyben töltényt adott fel. Feladás közben az ütőszeg ismeretlen okból lecsapódott és a töltény elszűt. A lövedék sentében sem télt kárt. Az orrvadász — **Zárdai István** pacsai lakos, — erre letette a puskáját, s kilépett az akácosból. A járőr szabályszerűen eljárta vele szemben.

Fegyverhasználatok. Augusztus 20-án 22 óra 30 perckor **Taktaszada** községben tartott táncmulatság közben **Tóth József** IV. tőrszörőmester és **Igaz Lajos** csendőrből állott szerencsi őrsbéli járőr a mulatságon kötekedő **Rabócz Ferenc**, 26 éves, taktaszadai napszámos, szokásos büntetést a község utcáján rendreutasította, mire az bottal a járőr felé sujtott, majd a bottal a járőr tagjával felé dobva, elmenekült. A járőr üldözőbe vette és a kocsmában megtalálta a támadót, aki hívás ellenére sem ment ki, hanem befutott a táncterembe. A csendőrök utána mentek és a járőrvezető kijelentette elfogását, miközben **Rabócz** a járőrvezető puskáját megragadta. Igaz csendőr ekkor szuronyt használt és **Rabócz** baloldalt és bal karját megsebesítette. A sérülés 8 nap alatt gyógyul. **Rabóczot** a járőr elfogta. A járőr tagjai nem sérültek meg. — Augusztus 20-án 17 óra tájban, a jászberényi határban lévő **Hajta-tanyai** iskolánál **Szörű Antal** jászberényi lakos a jászberényi őrs egyik szolgálatban álló járőrt megátámadta. **Finta István** tőrszörőmester, járőrvezető a támadó ellen szuronyt használt és

megsebesítette. A sérülés könnyebb természetű. Szörűdot a járőr elfogta. Csendőrt nem sérült meg. — A fegyverhasználatok ügyében kivizsgálás indult.

Beutalások Balatonfüredre. A belügyminiszter úr a folyó évi V. gyógyidőszakra a balatonfüredi csendőrségi gyógyházba a következőket utalta be: A tényleges csendőrtiszt állományból: **Csaba Zoltán** g. ezds. és flá., **Tóth Károly** I. g. szds., **Zambory Árpád** ezds. felesége és özv. **Rónai Odé** ezds. állatorvos édesanyja. Az ellátást élvező csendőrtisztek, tisztviselők és árvaik közül: **Lőrinc Ignác** ny. alez. és felesége, **Zelkó Henrik** ny. alez., **Tasi Dániel** ny. g. alez. a feleségével, özv. **Krausz Antalné** ezds. özvegye, özv. **Engel Ferencné** ezds. özvegye, özv. **Lemhényi Sigmond Lászlóné**, örgy. özvegye, **Gergely Endréné** ny. szds. felesége, **Kovácsy Öskőné**, ny. g. szds. felesége. A m. kir. honvédség tényleges állományú tisztjei közül: **Bádogi Sós Pál** ezds., **Solymosy Jenő** alez. hadbíró, dr. **Halasy Károlyné** 2. o. főorvos-állatorvos neje és vitéz **Csethe Józsefné**, szkr. örgy. felesége. A m. kir. honvédség ellátást élvező tisztjei, özvegyei és árvaik közül: dr. **Tatabírdy Béla** ny. vezértörzsorvos, **László István** ny. ezds. a feleségével, **Zsuzsanna** Veno ny. ezds. és felesége, **Ottódi Sándor** ny. ezds., **Hunfalvy Andor** ny. hadbíró-ezds. a feleségével, **Graf Ferenc** ny. alez., özv. **Beniczek Józsefné**, alállatorvos özvegye, **Behczay Paula** tbk. leánya, özv. **Wolffhofer Emőke**, tbk. özvegye, özv. **Berlin Agostné**, ezds. özvegye, özv. **Kandás Jánosné**, ezds. özvegye. A tényleges csendőrtisztviselői állományból: **Szörű Antal** tthts., **Dénes József** szv. tthts., **Pócs Károly**, Révész János tőrnek és **Villányi Sándorné**, alldgy. felesége. Az ellátást élvező csendőrtisztviselői egyének, özvegyek és árvaik közül: **Albert János** alldgy. a feleségével, **Kallós Imre**, **Veisz József** ny. tthts.-ek, **Bera István**, ny. tthts. felesége, özv. **Nagy Lajosné**, özv. **Klecskó Gottfriedné**, özv. **Argus Valérné**, özv. **Vekerdy Benőné**, özv. **Hatala Mihályné**, tthts.-ek özvegyei, **Farkas Ilkóné**, ny. szv. tthts. felesége és özv. **Gáspár Józsefné**, tőr. özvegye.

Beutalások Házire. A belügyminiszter úr a folyó évi V. gyógyidőszakra a házirei csendőrségi gyógyházba a következőket utalta be: A tényleges csendőrtiszt állományból: **Csaba István** ezds., vitéz **Dóczy László** ezds. és felesége, valamint **Andrea** leánya, **Kürtöly Endre** alez. és felesége, vitéz **Liptay László** örgy., dr. **Nyitrai Ferenc** szds. hadbíró, vitéz dr. **Gyüre László** alldgy. hadbíró és **Szűcs Imréné**, ezds. felesége **Vidorka** leányával. Az ellátást élvező csendőrtisztek, tisztviselők és árvaik közül: dr. **Papp Vilmos** ny. I. oszt. főorvos és felesége, valamint fia, özv. **Bosser Béla** ezds. özvegye. A m. kir. honvédség tényleges állományú tisztjei közül: vitéz **Padon András** alez. és felesége. A m. kir. honvédség ellátást élvező tisztjei, özvegyei és árvaik közül: **Krausz Lajos** ny. tbk. és felesége, **Leóchev Kálmán** ny. ezds., **Molnár Sándor** ny. szds., **Osorba Istvánné**, ny. ezds. felesége, özv. **Perényi Kálmenné**, örgy. özvegye, özv. **Torma Lajosné**, szds. özvegye. A tényleges csendőrtisztviselői állományból: **Eros István**, **Pap Lajos**, **Szava Lajos** alldgy.-ok, **Szabados István**, **Vincze János** II., **Nagy Sándor** I., **Mikola Miklós** és flá. **Sándor** tthts.-ek, **Tóth Ferenc** szv. tthts., **Fehér József** I. szv. tthts. és felesége, **Szabó Miklós** tőr. és felesége, **Dobó Vince** tőr. és felesége, **Samu Ferenc**, **Agoston József** I., **Monori (Hancsik) Pál**, **Takács József** I., **Veres János** tőr.-ek és **Vad Istvánné**, tthts. felesége. Az ellátást élvező csendőrtisztviselői egyének, özvegyek és árvaik közül: **Hetényi Mihály** ny. tthts. és felesége, **Misztai István** ny. tthts. és felesége, **Herczegfalvi Ferenc** ny. tthts. és felesége, **Antal János** ny.

Fehérnemű, kesztyű és az összes divatcikkek nagy választékban. Mindennemű sportcikkek dús raktára

Schmidt Károlynál
Székesfehérvár, Kossuth-u. 5.

A cserkészbolt lakata.

Tel. 397.

NEUBART SÁNDOR
Órák és ékszerész. Oklevéllel kitüntetett órásmester
SZÉKESFEHÉRVÁR, NÁDOR-U. 23.

Órák, ékszerek, ezüst- és alpakka ércszekciók és dísz tárgyak. Ingórák nagy választékban, órá- és ékszerjavítások jótállás mellett. Ha jó és olcsó órára vagy ékszerre van szüksége, úgy kérjen portmentes választékosmagat. Aki rendelésénél a Csendőrségi Lapokra hivatkozik szigorúan szabott árámból 2% engedményt kap.

Négy évtizede vásárolnak
legjobb megalgedésre kiváló

hangszereket
REMÉNYI MIHÁLY

Ötletsege dr. József Ferenc kir. herceg és a m. kir. Zeneművészeti Főiskola szállójánál.
Budapest, VI., Király-utca 58-60. sz. Kérjen árjegyzéket!

A m. kir. csendőrség tagjai bizalommal vásárolhatnak mindennemű csendőrségi felszerelési cikket, fehérneműt, kesztyűt stb.
HALMOS DIVATÁRUHÁZÁBAN
MISKOLC. Korona szálló mellett. Méltányos szabott árak.

thts., Lukács Mihály ny. szv. thts. és felesége, Tóth Pál ny. törm., Rózsa István ny. törm., Somogyi Lajos ny. törm., özv. Wolf Erzsébet ny. thts. özvegye, özv. Kovács Sándorné ny. thts. özvegye, Posch Istvánné, ny. thts. felesége, Berta Józsefné, ny. thts. felesége.

Kérelm., Fegyver Árpád tiszthelyettes (Szombathely, csendőrlaktanya) kéri azokat az 1896. évbeli születési bajtársakat, akik 1915 július 15-én vonultak be a volt cs. és kir. 2. gyalogezredhez, hogy címüket levelezőlapon közöljék vele.

Melléklet. Lapunk mai számához csatoltuk a Gábor egyenruházati- és felszerelési cég (Bpest, VI., Podmaniczky-u. 9.) mellékletét.

Csendőrségi tollforgót árult, köt., javít Várjai (Vlahina) Mihály nyug. szakállast, Budapest, I., Márvány-utca 29. III. em. 8., vagy Dél József nyug. thts., Budapest, VII., Amerikai-út 74. szám, vagy Fekete Imre nyug. törzsmester, Uj-Hatvan, Toldi-utca 2. Árak és munkadíjak: szép, új dísztoll, válogatott tollból 10 P. szolgálati tollforgó nagyság szerint 5—6 P. régi toll átkötése 1 P. pótlással 2 P. beküldött új toll vágása és megkötése pótlás nélkül 3 P. pótlással 3 P 50 fillér. A postaköltséget a megrendelő viseli.

SZEMELVI HIREK.

Szakaszparnocsnoki teendők ellátásával megbízott: A szegedi V. kerület állományában: Horváth István III. thts. Kistéleken.

Örs- (különítmény-) parancsnokká kinevezettek: A budapesti I. kerület állományában: Pernyőss István, Kovács Balázs I., Harmati Adám, Hargitai János, Both András, Finta Kálmán, Sebők András, Magyar József és Pupos Kálmán thts.-ek; a székesfehérvári II. kerület állományában: Németh Pál I. thts., Járfás Aposton, Sári Gusztáv, Cseh János, Csizmadia Gábor és Nemcs József f. v. törm.-ek.

Házasságot kötöttek. A székesfehérvári II. kerületben: Madarász Ferenc thts. Dumics Máriával Balatonellen és Vártes György thts. Gellén Erzsébettel Lovasberény községben; a pécsi IV. kerület állományában: Halmos Gyula törm. Vidasz Anna-Erzsébettel Kispesten, Kovács Pál III. törm. Nyers Annával Dobróközön, Farkas József thts. Czinege Irénnel Alpáron és Kápolnás Károly v. törm. Leitem Teréziával Kiskunhalason; a szegedi V. kerületben: Iványi Gergely thts. Németh Eszterrel Mindszenten; a debreceni VI. kerületben: Rozsnyai György törm. Kurucz Margittal Püspökladányban; a miskolci VII. kerületben: Vincze János I. törm. Szabó Irénnel Poroszlón és Orbán József törm. Nagy Rozáliával Gyöngyösön.

Családi hírek. Született: A budapesti I. kerületben: Bogdár István törm.-nek Zoltán-István nevű fia, Kozma István törm.-nek Márta-Matild nevű leánya; a székesfehérvári II. kerületben: Koppányi Károly thts.-nek László nevű fia; a szombathelyi III. kerületben: Krászbai András thts.-nek András-József nevű fia, Németh József VII. v. törm.-nek József-László nevű fia; a pécsi IV. kerületben: Bányai József f. v. törm.-nek József nevű fia; a debreceni VI. kerületben: Sebőszek János törm.-nek János nevű fia és Tompa Miklós thts.-nek Judit nevű leánya; a miskolci VII. kerületben: Madarász Kálmán törm.-nek Rozália nevű leánya. — Meghalt: Tomlós József pécsi IV. kerületbeli thts.-nek Edít-Mária nevű leánygyermeké.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kéziratos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. A közlemények fogalmazási álciszolósának és ha szükséges, tartalmi módosításának, valamint a törlés és kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közöljük, írja red a kézirat oldalára piros trónus: „Szövegintéi közlését kérem.” A kéziratot kérjük a papírnak csak egyik oldalra, félhasábosan, írógéppel kettős sortávolságra, kézírással pedig jól olvashatóan és nem túlsűrű sorokban írni. Olvashatatlan kézirattal nem foglalkozunk. A kéziratokban semmiféle rövidítést nem szabad használni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megjelölt és válaszbellyel ellátott borítékot mellékel. Kéziratok soráról szerkesztői üzenetben adunk választ. Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének irásbeli nyilatkozatát, hogy a felvételnek a szokásos tiszteletdíj ellenében való közléséhez hozzájárul. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utányomtatni. A nyomdai korrekktúrát mi végessük, korrekktúraevonatot csak kivételes esetben adunk. Szerzőink látnielyomataikat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgatóságától (Budapest, VI., Rózsa-utca 111.) szíveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének árszabása szerint köteles elkészíteni. Minden hosszánk intézett levélre válaszolunk, de csak szerkesztői üzenetben; magánlevelet akkor sem írunk, ha a beküldő válaszbellyel mellékel. Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Nételen levélre nem válaszolunk. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem tesszünk,

Hegedű, Harmónium, Tárogató, Szakszofon, Grammofon, Rádió

és az összes hangszerek legjobbak, csakis itt a magyar gyárban kaphatók
Csendőröknek részleire is!

Mogyoróssy Hangszergyára

Budapest, VIII., Rákóczi-út 71. Árjegyzék ingyen!

Legolcsóbban vásárolhat a csendőr ágyonmű és fehérnemű anyagokat, kész fehérneműt és minden egyéb ruházati cikket, kaki és öltözködési-esszenceteket a legkedvezőbb fizetési feltételek mellett

MÜLLER J. csendőrségi cikkek áruaktárában

Budapest, Dessewffy-u. 40. II. em. 12.

Nb. rendelésüket kéri Barla József, a Müller cég beftagja

Pontos óra = Pontos szolgálat

arany ókaszereket, ezüst dísztárgyakat, ezüst és prúna órákat, évszámzókat megbízható kivitelben a m. kir. csendőrség tagjainak árgendmény mellett szállít

HETÉNYI JÓZSEF ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZ

Miskolc, Hortby Miklós-lér 16. Kedvező fizetési feltételek.

BÜTOR

terülő, modern kivitelben, kényelmes részletekkel, ártólóse kapáló:

KISIPARI TERMÉKEK BÜTORCSARNOKA RT.
Budapest, VII., Dohány-utca 66. sz.

Adóház: VII., Péterffy Sándor-u. 40. Hirdetés: szék

HUSZONEGY — HUSZONKETTŐ — HUSZONHÁROM...

HUSZÁR-PENGE

A LEGESŐ A VILÁGON.

azok tartalma vagy beküldött külte felől senkinek sem adunk felvilágosítást. Jelligül legcélszerűbb kisebb helység nevét vagy útjegyű számot választani. Annak, aki jelét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. Kérdések kérdésekre nem szerkesztői ízenetben, hanem a „Csendőrelésközlő”-rovatban válaszolunk. Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadjuk el, másoktól nem. A csendőrség tényleges és nyugállományú legénység egyéni az előfizetési díj felét fizetik. Előfizetni csak legalább félre lehet. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert felszámolást nem küldünk. A nekünk azant pénzküldeményekkel kérjük: a Csendőrségi Lapok 25.342 számú postafelrakóképzőztári csekk-számlára befizetni. Szerkesztőségi órák naponta 8—14 óráig. Címünk: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Böszörményi-út 21. szám.”

Besztercebánya. Természetes, hogy a kezdet nem hoz mindjárt nagy sikereket, ez azonban nem jelenti azt, hogy ne kezdje el a fényképezést. A képeket nyugodtan küldheti be hozzánk, hátránya sem lehet az esetleg nem jó felvételekből. Tudunk oly bajtársról, aki régóta fényképez, szolgálati helyein megőrököti a maga számára bajtársait, a szép helyeket, utakat, ritkán eseményeket is és bizonyos, hogy idő múltával ezek legkedvesebb emlékei közé fognak tartozni. Csak bátorság tehát. Ma már van mindenütt kedvtelésből foglalkozó fényképező (amatőr), akitől egynebány gyakorlati tanácsot kapni fog. Mi is írni fogunk róla.

Vát. Kérdéseire kimerítő választ talál az 1932. évi Csendőrségi Lapok 456. oldalán a 139-ik 1. kicon válaszában és a folyó évi 1. számú Csendőrségi Lapok 20. oldalán a 3. lexikon-válaszában.

Templom. 1. A szolgálati utasítás szerint (183. p.) saját vallásának istentiszteletén köteles résztvenni, ha szolgálatmentes. Szerintünk nem lehet kifogást emelni az ellen, hogy

az a legénység, melynek vallásfelekezeti temploma nincs az őrsállomáshelyen, otthon a rádió hallgathassa az istentiszteletet. ha már nem lehet esetleg a szomszéd, közrefekvő községben levő templomba mennie. Nyugodt közbiztonsági viszonyok között még ez is megengedhetőnek látszik. Az tény, hogy az istentiszteletnek rádió útján hallgatása nem ugyanaz, mint a személyesen, tehát közvetlen jelenlét útján való részvétel, mégis, ha más megoldás nem lehetséges, bajtársai nem tehetnek kifogást az ellen, ha űn a rádió kezesztől hallgatja vallása istentiszteletét. Ennyire tisztelni kell mindenkinek a másik lelkiismeretességének kielégítésére irányuló kívánságát. Őrsparancsnoka rendezni fogja a kérdést, tegyen neki jelentést. 2. A leszerelt katona gyilkosság miatt a polgári bíróság illetékessége alá tartozik, ha a gyilkosságot a leszerelése után követte el. 3. A fényképet megkaptuk.

Szebb jövő. A rendelkezések szerint 1935 november hóban.

Remény. A biztosítási kötvény n (rendszerint a hát-lapon) rajta vannak a feltételek arra az esetre vonatkoztatva is, ha bizonyos idő után a díjakat nem akarja fizetni. Általánosságban három éven át fizetni kell, azután a befizetett összeget tőkésítik. Nézz meg még egyszer alaposan a feltételeket, hátha kérdésére ott a pontos választ megtalálja. Ha mégse, forduljon közvetlenül a biztosító társasághoz, kérdezze meg, mi az eljárás, ha a harmadik év után a díjakat tovább fizetni nem akarja. Az eddig befizetett díjakból tudomásunk szerint csak 66%-ot kaphat vissza bizonyos feltételek mellett. Megjegyezzük, hogy az ily üzletekkel foglalkozó ügynökök jó beszélő emberek rendszerint, nem kell azonnal eleget tenni ajánlatuknak, bármennyire előnyösnek látszik az előbb meg kell kérdezni olyanokat, akiknek van vagy volt ily biztosításuk és azután aludni rá legalább kettőt. Bizonyos, hogy ily eljárás mellett egészen más elhatározásra jutunk, mint egyébként s nem fog nehezen menni a biztosítási díjak kifizetése.

Takács Bálint ny. csendőr. Nyugdíj kiszámítására nem vállalkozhatunk. Az ottani őrsön bizonyára megvan valamelyik bajtársának a közelmultban Kádár Gyula g. őrnagy úr kiadásában megjelent „Tájékoztató a csendőrségi nyugellátásokról” című könyv, abból pontos adatokat kap kérdéselre. A 20 filléres bélyeget lapunk javára használtuk fel, mert levélben nem adunk választ senkinek, amint a szerkesztői üzenetek rovata elején írt általános tudnivalókból olvashatja.

33.333. Újabb nősülésekor űn a polgári nyugdíjtvörvény rendelkezései alá tartozott, aszerint pedig neje, az űn elhalálása után végkielégítésre tarthat igényt. Annak összege az űn szolgálati idejéhez mérten lesz megállapítva. A fentebb említett könyvből a pontos összeget megállapíthatja. Neje, az űn halála után a mindenkor nyilvántartó gazdasági hivatalhoz teszi meg a bejelentést a halálesetről, az majd gondoskodik a továbbiakról.

Kölcsevár. Az özvegyi nyugdíj folyósítására éppen úgy, mint a nyugállományúak nősülési ügyeire törvényes rendelkezések vannak. Az elutasításba meg kell nyugodnia, mert az e rendelkezéseken alapszik. Hiába volna a képviselő zaklatása, az sem tud segíteni, nem tudhat. A háború alatti vasutas szolgálatát, ha tagja volt a vasutas nyugbérpénztárnak, igazoltatva beszámíthatatja a nyugellátásnál tekintetbe veendő időbe. Ezt a belügyminiszter úrtól (VI. b. oszt.) kell kérnie.

Vérzivatar. Atyját megilleti a Károly csapatkereszt. Kérvenyezze az alispáni hivataltól a főszoigabíró útján.

MINDEN SZÜLŐNEK ELŐNYÖS

HA GYERMEKE

INTERNÁTUSI FELSZERELÉSÉT

KABÁTJÁT, RUHÁJÁT,
FEHÉRNEMÜJÉT

REFORM RUHÁZATI RT.-NÁL VESZI.

VI., VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 5. SZ.

TELEFONSZÁM: 130-96, 132-96

ÁRAJÁNLAT, MINTÁK DÍJMENTESEN
KEDVEZO FIZETÉSI FELTÉTELEK

A vidéki csendőrségi előnyösen ismert szállítója

SÁNDOR REZSŐ

Órásmester, órászerző, Nyíregyháza: Telefon 229.

Előrendő márkás órák 5 évi jóállással, szebbnél-szebb órák, ébrenző és fali órák, a csendőrség részére részlete is. Választó-kol portómentesen küldök. Javítások azakszerűen végeztetnek. Kérem árjegyzék ingyen és bérmentve.

DORNER BÉLA

úrl. és egyen.
ruhászbabóság

SZÉKESEFÉHÉRVÁR / KOSSUTH-Ú. 6.

A II. csendőrségi: vesprémi oszt. parádás hlv. szállítója.

Alapítási év: 1938. — Tel. 237. — Ptp. cs. 26118.

Meghítható kivétel!

Méltányos árak.

KAUFMAN A. ES TARSAI

Budapest, II, Margit-krt.50

csendőrségi nyomtatvány és felszerelési cikkek nagy raktára
Az összes nyomtatványaink árát lezártítottuk!

Minden lapja „A” alakú nyomtatvány díja 10 év 15 fillér
Minden lapja „B” alakú nyomtatvány díja 10 év 30 fillér

Igazolvány kell a kérelemhez, elsősorban katonai igazolvány, ha ez már nem volna, tisztú előjárók nyilatkozata vagy ezek hiányában két volt bajtársas eskü alatti nyilatkozata. A sebesülési érmet is kerheti utólag; a m. kir. honvédelmi miniszter úr 1931. évi április 2-án kelt 2723/eln. 8. 1931. számú rendelete alapján ezt kérni jogosult. Eljárás, mint az előbbinél. Az atyjára vonatkozó katonai iratokat Székesfehérvár város népgondozó kirendeltségénél megkaphatja esetleg.

Kecskébőr. Az ily kesztyűt legjobb, ha kézrehozva mosuk ki langyos, szappanos vízben, melybe egy kevés benzint is öntünk. Óvatosan kell kinyomogatni és kicsavarni, mint általában a mosott holmit, nem szabad. A szárítás ne történjék napos helyen vagy kályha mellett, csak levegős, árnyékos helyen. A kesztyűket felső gombjával egymáshoz gomboljuk és így akasztjuk fel. Ha félig száradt, jól meggyűrjük, a teljes száradásig esetleg kétszer is, hogy jó puha legyen. Száradás után az ujjakat, ha nem volna a kesztyű elég puha, pálcikákkal kitágítjuk. Nem nagyon piszkos kesztyűt benzinnel is tisztíthatunk.

Berettyóújfalu. Hogy bérbeadónak és a bérbevevőnek mi a véleménye, az a csendőrt szolgálatra ellátásában nem befolyásolhatja. A szolgálati utasítás a karhatalmi szolgálatra vonatkozólag megadja az irányítást, ahhoz kell tartania magát. Mi sem mondhatunk mást. A leírt ügyben egyébként a bérbeadó a helyben levő főszolgabíróhoz vagy járásbíró-sághoz is fordulhatott volna, akiknek azután joguk van a karhatalom kirendelésére.

Bagolyvár. Házborús kitüntetés nem engedhető át önmaguk és nem jogosult annak viselésére. Lehet az önmaguk a birtokában, atyja halála után, amint sok kitüntetés hasonlóan a leszármazottak, rokonok stb. birtokában maradhat, ellentétben egyesekkel, miket a kitüntetett halála után vissza kell az adományozónak (államfő) juttatni. Aki a háborús emlékéremről lemond, az nyilatkozatot állít ki erről. Ha többen vannak, azok együttesen egy nyilatkozatban is lemondhatnak. Az aláírásokat természetesen bitelesítették kell a községi előjáróságon.

55.555. Atyja halotti anyakönyvi kivonatát kísérelje meg beszerezni a budapesti IX. kerületi előjáróságon, mint anyakönyvi hivatalnál.

Reménység. Hogy a próbacsendőrt barátja mit mondott, az nem irányadó. Ahhoz tartsa magát tehát a próbacsendőrt, amit a nősülésre kiadott rendeletnek mondanak. Ezek pedig: 120.221/eln. VI. c. (8/1925. Cs. K.), a 120.372/eln. VI. c. (9/1924. Cs. K.) és a valamennyi csendőralakulatnak kiadott 223.948/VI. c. 1931. rendeletek. Hogy is vehette komolyan barátja szavait ilyen igazán életbevágó ügyben és anélkül, hogy elsősorban őrsparancsnokához fordult volna? Egy 24 éves próbacsendőrt csupán azért, mert hősi halott atyja után vitézi jelzővel díjaztették, nősülési engedélyre ne szánítson véglegesítése után se. Majd eljön annak az ideje, mikor jogosult lehet a kérvényt beadni. Addig legyen türelemmel és semmiesetre ne kezdjen el udvarolni. Az ilyen fiatalos és legtöbbször meggondolatlan magaviseletnek sokszor volt már a vége: szerencsétlenség. Önmagát most hosszú évelig csak egy kötelessége van: tanulni, tanulni és tanulni. Mások között jó csendőrt sohasem lesz. Már pedig, úgy gondoljuk, azért jött a testületbe, hogy itt hivatását minél jobban betöltsse. Aki pedig olyan felvilágosítást adott a próbacsendőrtnek, mint amit megirt nekünk, annak a bajtársaságról igen zavaros felfogása lehet. Éppen azokról a tennivalókról írt egyik

utóbbi számunkban Ligeti alhadnagy, amiket mindenkinek el kell végezni az őrsre került próbacsendőrttel való érintkezésben és az öregebb csendőrök által végzendő nevelésben. Bajtársas algha olvasta el ezeket a sorokat a bizonyosak vagyunk felőle, hogy másféle ilyen sorokat sem.

Miskolc 28. Igaz, hogy a 23/1930. Cs. K.-ben közzétett 79.050/VI. b. 1930. számú belügyminiszteri rendelet az 1912. évi XXXV. t. c. 8. §-a alapján előterjesztett kérelmekhez a bizonyítvány becsatolását nem kívánja. Ezzel a rendelet csak egyszerűsíteni akarta a törvényben kifejezetten nem szabályozott eljárást. Ezt azonban pénzügyi okok miatt nem lehet fenntartani. A családi pótlék kérdésének egységes rendezése a közeljövőben megtörténik a ott e kérdés is rendezve lesz.

Tisztaság. 1. A gazdasági átalány szolgálat célra. 2. A trágárpénzt lehet erre felhasználni.

Gy. A. tiszthelyettes, Székesfehérvár. Az 1935. évi 12. sz. Csendőrségi Lapokban „Károly csapatkereszt” jellege alatt ismertettük a vonatkozó alapszabályokat kivonatolva. Ha Ön harctőren sebesült, igénye van rá. A sebesülését pedig tudja igazolni, amint leveléből olvassuk. Sebesülési éremre is ennél fogva igénye van. Az eljárásra vonatkozó rendelkezéseket megtalálja az 1928. évi 10. számú Csendőrségi Közlönyben a 211.372/VII. c. 1928. számú rendeletben.

Emlékezem. Szolgálati uton kell kérni. Az ügy Intézője a H. M. hadigondozási osztályra.

Öllő. 1. Az átalány terhére. 2. Az iktató 5. rovatában az elintézés napját, tehát az elküldés idejét kell feltüntetni, mert akkor van elintézve az ügy, ha el is van küldve. 3. Nem vagyunk illetékesek ezt elődönteni, ellenben a csendőrt jelentse előjárójának a rokonság mielőtt. Ez az egyenes út. 4. Az nem leportyázása az őrsállomáson, ha egyéb portyázás közben csupán áthalad azon, ennél fogva a portyázási áttekin-tésbe ezt bejegyezni nem lehet. 5. Ha a les valamely tereptárgy közelében van előírva és megtartva, ezt a szolgálati lapon a 2. függőleges rovatban így lehet feltüntetni a tereptárgy bejegyzése után: Les hely. Ekkor az 1. függőleges rovat természetesen üresen marad.

Somogy. Folyó évi július 15-iki számunkban megüzen-tük, hogy a kardvívás oktatásához használt szolgálati könyvben látható ábrák egyike Gelencsér Ferenc tiszt-helyettes ábrázolja. A másikat akkor még nem sikerült megállapítanunk. Most Fonyó László alezredes úrtól arról értesültünk, hogy a másik ábra Vaszary József ny. áll. alhad-nagyot, testületünknek évtizedeken át volt kiválóan érdemes tagját ábrázolja.

MAGYAR

GYARTMANY

FEGYVEREK, LŐSZEREK, SPORTÁRUK
ZUBEK FEGYVER- ÉS SPORT-
 ÁRUHÁZÁBAN
 BUDAPEST, IV., MŰZEUM-KÖRÜT 29. SZ.
 ALAPÍTVA: 1871. ÁRJEGYZÉK INGYEN!

M. Kir. csendőrség tagjainak leghosszabb részletfizetésre!

Hálózatra Ebedő Egyes bűrdarabok stb.	Szalón Recamier Fotelek Matrac Sodrogy stb.	Ebédőszőnyeg Futók Örsekkötők Szállatarkarók Paplanok stb.	Fehérnemű és Ágytámla Vásznak Inganyag Ruhaszövet stb.
---	--	---	---

Írjon nekünk és a legpontosabb árjegyzékkel szolgálunk
 Lakásberendező és Textil Vállalat, Liszt Ferenc-tér 5. T. 271-77

**TELEPES ÉS HÁLÓZATI RÁDIÓK
 GRAMOFONGÉPEK ÉS LEMEZEK
 CSILLÁROK** Részlete is legközelebb. Cserékre!

Reich Miklós cégnél

Budapest, VI., Vilmos császár-út 45. szám. Nyugati-utca sarok.
 Kérje a legújabb árjegyzéket!
 A m. kir. csendőrség és rendőrség tagjainak árnegyedmény.

IRÓGÉPEK, Újak és újajajkítottak, kellékek

Áron szállít a m. kir. csendőrség tagjainak.

**KARBANTARTÁS,
 JAVÍTÁS.**

Tel.: 442-24.

ÉDES ÉS DECSY
 Budapest VII., Akácfa-u. 13.

éjszakát kellett a könyvek mellett átvírasszanom. A következő év január 1-én megalakult a részvénytársaság: én a könyvelési osztály főnöke lettem havi 200 márká fizetéssel.

Még régebbi időből fennállott egy 3700 márkás mérleg-hiba, ezt most mindenképpen meg kellett találni. Minden szabadidőmet, sőt az esteimet is ennek a hibának a keresésére fordítottam. Miután sohasem esett szó arról, hogy ezért valami külön tiszteledijban részesülnek, felkerestem Fr. igazgatót és megállapodtunk, hogy a részvénytársaság következő évi tiszta nyereségéből fél százalék részesedést fogok kapni. Nyárára már erősen neurastheniás lettem, szükségem lett volna egy kis szabadságra, de az igazgató nem adott szabadságot. A hiba sem került meg. Egy értekezleten Fr. gúnyosan odaszólt nekem: „Hát majd hozunk egy lörvényszaki könyvszakértőt, az majd egy óra alatt megtalálja Önnek a hibát.” Rögtön telefonáltam az egyik legjobbnévű ilyen szakértőnek, aki megígérte, hogy még aznap este eljön. Ezt közöltem Fr. igazgatóval, aki ugyan fanyar képet vágott a dologhoz, de azért megígérte, hogy estére ő is eljön. A könyvszakértő megérkezett, tájékozódott a hiba felől és megkérdezte, mit tettem, hogyan kerestem eddig. Mikor elmondtam neki, nevette: „Hát akkor mi keresnivalóm van itt nekem?” Éppen ekkor lépett be a szobába az igazgató, akivel a könyvszakértő nindjárt közölte, hogy amit én eddig tettem, az egyedüli lehetséges mód a hiba megtalálására. Az igazgató megjegyezte: „Azt hittük, Önnek nagyobb gyakorlata van a hibakeresésben”. „Jól van, igazgató úr, megpróbálom.” Az igazgató eltűnt. Majdnem két órahosszat dolgoztam a szakértő, de végén abbahagyta: „Ez magasabbfokú öngyilkosság. Írják az egészet egyszerűen a tartalékszámára.” Hiszen így akartam én is, de Fr. igazgató nem akart belemenni, mert akkor talán néhány száz márkával kevesebb osztalékot tudott volna bezsebelni. A szakértő 40 márkába került és Fr. ezután — egyelőre legutóbb — békén hagyott a hibával.

Egyszer, egy csendes órában felkeresett. Visszatérő szókása szerint aprópénzt csörgetett a zsebében és így szólt: „En azt hiszem, azt a hibát mégis csak meg lehet találni. Igazán nem sajnálnék Önnek néhány száz márkát külön is fizetni érte...”

— Fr. úr — feleltem, — én eléggé bebizonyítottam Önnek, hogy tudom a kötelességemet. Az Ön külön pénzéért sem tudom a megtalálást siettetni vagy a hibát éppen elővarázsolni.

Elbeszélte ezután hosszasan, hogy mi indította őt tulajdonképpen arra, hogy a céget részvénytársasággá alakítsa, hogyan akar majd a részvényeitől megszabadulni stb. Csödétkoztam az elbeszélésén és nem tudtam, miért mondja ezt el nekem, mit akar vele tőlem?

Másnap hívatott a munkát finanszírozó bank igazgatója és kikérdezett a hibahistória felől. Az eredmény az volt, hogy a hiányzó összeget, mint a régi tartalékszámára tartozó, a cég régi tulajdonosainak ki kell fizetniük. Erre a saját igazgatóságom azzal az ajánlattal lepelt meg, hogy Délmetországban, M-ben, fölökot akarnak létesíteni és felajánlottak, hogy annak vezetését vegyem át. Feltételek: fizetés, mint eddig, 7½%-os részesedés a tiszta nyereségből, éves szerződés. Fr. igazgató hozzátette: „Az első évben nem jön majd ki több az Ön számára, mint 6000 márká, de tudja, hogy a többi fölökvezetőnek mennyi jövedelme van?” Igen, ezt tudtam, mert például a lipocsei és kölni urak a múlt üzleti évben egyedül részesedésben 17.000, illetve 28.000 márkát kaptak. Igaz, hogy ennek az aranykornak már a vége felé tartottunk.

Fényes kilátásaimra való tekintettel a cég az átköltözési költségeimnek csak a felét volt hajlandó megtéríteni.

December 27-én érkeztem meg M-be, a feleségem a gyermekkel egyelőre K-ba utazott, amíg a lakásberendezés megérkezik. Gázszerezőüzletem eladására az idő rövidsége miatt nem gondolhattam, de egyébként is belátva, hogy két úrnak egyszerre nem tudok szolgálni, az üzletet felosztattam. M-be körülbelül 1000 márká üzleti és 400 márká magánadóssággal érkeztem meg. Ehhez jött még 200 márká költségek költsége, amit nekem kellett viselnem, áprilisban pedig a csak akkorra felszabadult irodahelyiségek legzűlésegesebb berendezésének költsége körülbelül 600 márká. Magánvagyonom régen nem volt már, de az üzlet jól indult és az első évi részesedésem a mérleg szerint 1400 márkát tett ki. Kifizeltem az adósságaimat úgy, hogy csak 400 márká maradt és arra számítottam, hogy a következő évi részesedésem is legalább annyira rög majd. Fr. igazgató azonban először különféle kifogásokat emelt ellene, majd később egész egyszerűen megtagadta a kifizetését. Rájöttem, hogy kár volt hinnem az ígéretben, de már késő volt.

A második évben a berlini központ késedelmeskedéssel következtében elvesztettem a legjobb bajor és württembergi üzletfelőmet. Emellett a berlini központ olyan nagy önköltségeket számított fel nekem, hogy elvesztettem minden versenyképességemet. Ha emiatt szót emeltem, a leggorombább szemrehányásokat kaptam. A legjobb lett volna, ha az egész fölökvezetést odaadom nekik, de nem tehettem, mert az adósságok odakötötték. A B-i viszonyokhoz képest hihetetlenül magas élszámok, a vég nélküli ünnepnapok és a vendégfői élet, amely nélkül üzletet csinálni lehetetlen volt, megtették a magukét. A bevétel és kiadás közötti aránytalanság mindig nagyobbá vált.

Mint a szakma egyik legjelentősebb cégének képviselőjétől, a cég megkívánta tőlem, hogy utazásaim alkalmával mindig a legelső szállodákban lakjam és ennek megfelelően öltözködjek. Erre megint csak több ment el, mint az engedélyezett napi 10 márká utazási költség, már pedig az év legnagyobb részében utaznom kellett. Ha a havi elszámolásom beküldöttem, oldalakra terjedő kifogásokat kaptam rá. Ezért aztán a sikertelen utazások költségeit és bazonló kiadásaimat nem számoltam el nekik, úgy gondolva, hogy ha majd jobban fog menni az üzlet, a nyereségből ezeket a költségeket is fedezni fogom. Az év vége felé azonban az anyagárak annyira leestek, hogy az én rongyos raktáram értékeiből, amelynek a beszerzési ára 140.000 márká volt, egyszerre 13.000 márkát kellett leírnom. Na, Isten veled, üzleti haszon és részesedés!

Nem tehettem egyebet, mint hogy a régi lyukat új lyukakkal tömtem, ami azonban tudvalevően mindig az ember vagyonának lemorzsolódásával jár. Mikor a következő év márciusában végre bátorságot vettem magamnak és mérleget csináltam, hogyan is állok voltaképpen, alaposan megíjtem: 8000 márkával passzív voltam.

HÁLÓK EBÉDLŐK ÚRISZOBÁK

KOMBINÁLT
BERENDEZÉSEK

BUDAPESTI BUTÓRSZALONBAN

BUDAPEST, VIII., BAROSS-UTCA 21. SZ.

Nagy választék.

Kedvező részletezésre!

Fratelli Deisinger

kávé és tea behozatal

Budapest, IV. ker., Ferenciek-tere 1. szám.

- ◆ Kávé és tea különlegességek.
- ◆ A m. kir. csendőrségnek cukor, rizs és terményárak kivételével 5% engedmény.
- ◆ Kérjen árjegyzéket!

Megbízható, nagy átütőképes masszív strapagép a gyári új Mercedes Prima Portable
IRÓGÉP gyári propaganda

170.⁵⁰

Kedvező
fizetési
feltételek

DIXI IRÓGÉPSZAKÜZLET, BUDAPEST
VI., PODMANICZKY-U. 1. TEL. 15459

A feleségemnek fogalma sem volt ezekről a gondjaimról. Március 25-én balesetüldöztem a gyermekekkel együtt Berlinbe, édesapármnak a születésnapjára és egy jóbarátom első gyermekének a keresztelőjére. Nagypénteken áldozni akartam; legzűlésebben meggyóntam volna mindent, de az állapötögyön vizsáztartott. Nagypénteken reggel mégis elmentem a Mátyás-templomba, abban a hiszemben, hogy áldozás előtt úgy, ahogy Berlinben szokott lenni, gyónás lesz, de csak hamar megtudtam, hogy a gyónás és feloldozás nélkül magamhoz vettem az Úr testét. Ennek, úgy látom, így kellett történnie. Az Isten mindig igazságos.

Április 24-én kisfiunk született, de április 26-án már elvette a jó Isten, Vörhenyben meghalt. A kis koporsója előtt állva megfogadtam magamban, hogy az életemen alaposan változtatni fogok s most már nyomasztó gondjaimat minél több lerázom a nyakamról. Mindent megfogadtam és semmit sem tartottam be. Nem volt-e az Isten igazságos, ha aztán vasvesszővel ütött le rajm?

A húsvéti ünnepeket arra akartam felhasználni, hogy egy K.-i mérnök barátomtól kölcsönkérjem az üzletemből hiányzott összeget. El is utaztam, de a végén nem mertem a kérésimmal előállni. Jobb is volt így.

(Folytatjuk.)

Abesszinia-pályázatunk eredménye.

A f. évi 15. számunkban hirdetett pályázatra 127 pályamunka érkezett be. A pályázók általában komoly munkát végeztek, adataik és fejtegetéseik sokszor meglepően jók, a kiválóbbak tájékozottsága pedig az erősebb bírálatot is megállja. Vonatkozik ez nemcsak a különféle forrásokunkból merített földrajzi stb. alapadatokra, hanem a kérdés szerteágazó szálainak a világos helyes felismerésére is.

A legjobb pályázatok beküldői: Deák Kálmán örm. (Budapest), Farkas János tthts. (Budapest), Komoly Dezső tthts. (Budapest), Kóvi Pál alldgy. (Bicske), Mécsáros Mihály törm. (Sikdó), Tolnai András örm. (Nógrádverőce), Török Sándor prbeső. (Mészegnyő), Ujlaky Lajos ny. tthts. (Sarkad), Vincze György törm. (Zalaegerszeg).

Ezek egyenlő értékű, igen jó és igen nagy munkával összeállított pályázatok, legigazságosabbnak láttuk tehát az elsősg kérdését a sorshúzára bízni, ezen az alapon Deák Kálmán örm. (Budapest) nyerte el a jutalmul kitűzött 20 kötetes kis könyvtárat. De nem zárkozzhatunk el a többi kiváló pályamunka megjutalmazásától sem, a fentebb felsorolt pályázókknak egy-egy bekeretezett művészi festményt, vagy rajzot juttatunk (valamennyi kép csendőrtárgyú). Hasonlóan jutalmazzuk Kiss Sándor I. törm. (Gödöllő) pályázatát, amellyel egyes dolgokban nem egészen értünk egyet, de felfogása annyira talpraesett és érdekes, hogy a jutalmat megérdemli.

Külön ki kell emelnünk Gödöllőt, ahonnan részint az őrsbeliek, részint a más őrsökből odavezényelték 18 pályamunkát küldöttek be. Az alább között jobb pályázatok sorában ezeket a pályázókat is az állományilletékes őrsök megnevezésével tárgyaljuk.

Jó pályázatot küldöttek be: Antal Imre örm. (Nagy-létény), Bakonyi János tthts. (Oztopán), Beczók József

tthts. (Zalaegerszeg), Bőze István törm. (Ibránd), Buzási Balázs csb. (Táplószéle), Csik László örm. (Torony), Farkas József törm. (Székesfehérvár), Halász János törm. (Budapest), Kerékgyártó Mihály örm. (Debrecen), Kerepesi Antal csb. (Kelebia), Kézér Márton csb. (Baglyassalja), Komáros csb. (Kecskés), Kovács Sándor örm. (Gödöllő), József prbeső (Zomba), Kovács Gábor tthts. (Budapest), Kőviri József tthts. (Rajka), Ladányi Zoltán prbeső. (Ereszkvadkert), Lakatos István törm. (Zákány), Majoros István törm. (Székesfehérvár), Majoros Ferenc tthts. (Szany), Magyarócs János I. csb. (Gödöllő), Nyitrai Imre csb. (Kéköz), Pálkördi Gyula prbeső. (Torony), Polkés Imre örm. (Lőrinci), Pelényi János prbeső. (Kisbénye), Sebentényi Péter törm. (Csigdyós), Solymosi Kálmán prbeső. (Drávaszabolcs), Szabó IV. törm. (Gödöllő), Szabó Dénes csb. (Örd), Szék János tthts. (Gyula), Szatmári Sándor örm. (Tótkomló), Székely Ferenc csb. (Balaton-zsárdi), Szőke Simon csb. (Lengyeltyű), Tenke Imre csb. (Vámosmikola) és Varga Balázs törm. (Gödöllő).

Diktált vázlatrajzolási pályázat.

Vegyünk elő félfy olyan papirozt, amelyen rajzolni lehet. Feon írjuk rá a pályázó nevét és örsét, vagy más beosztását. A lap alsó szélétől 8 cm. nyire rajzoljuk meg az 1:20 000 méretarányúnak megfelelő mérlét. A lap felső balsarká felé rajzoljuk be az északi irányt. Az északi irány a lap felső szélé. Azután rajzoljuk a vázlatot:

1. A papiros közepe táján ház.
 2. A ház déli oldala ellett kocsiút kelet-nyugati irányban. (A háztól mindkét oldalon 4.5 cm. hosszú elég.)
 3. A háztól 500 m-re nyugatra az úton patak felett kis tálid.
 4. A tálidól 700 m-re északra messze látható magányos lombos fa.
 5. A háztól a fálg taliga-út, amely a fán túl még 200 m-n-re halad ugyanazon irányban.
 6. A fától keleti irányban 600 m. hosszú fasor.
 7. A hídől délkeletre 400 m-re erdő északi sarka. Az erdő délkeleti irányban húzódik 500 m. hosszúságban. Szélessége 300 m.
 8. A taligaút végétől a híd alatt patak folyik el, amely mintegy 100 méternyire az erdő délnyugati oldala mentén halad el.
 9. Az erdő keleti sarkától taligaút, amely a háztól 200 m-re keletre ér el a kocsitút.
 10. Ettől a ponttól délkeletre 600 m-re gémeskút, tőle délre 200 m-re fásor, amely mintegy 100 m. széles.
 11. A gémeskútól 1000 m-re északra ház, amelyhez délről kocsit vezet, amely a házik kocsitútól ágazik el.
- Pályázatot csak a csendőrség legényeiből egyénciől fogadunk el. Határidő: október 1. az eredményt az október 15-i számunkban fogjuk közzélni. A legjobb pályázatot Azbey Imre bekeretezett, művészi rajzzal jutalmazzuk.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

MOHACSY LAJOS százados.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság. Budapest, VI., Rózsa-u. 111. — Felelős ügyvezető: Györy Aladár.

Pollák Rezső „ALBA” cipőáruház
Székesfehérvár
Bőr- és lakás-áru szegcsipők, csizmák, női és gyermekcipők legjobb beszállítójának. Kérjen képes árlégyeteket.

GROSZ LAJOS egyenruha felszerelési vállalat
Székesfehérvár, Rósszka-utca 15. Tel.: 5-93
A m. kir. csendőrség szerződéses szállítója.
Postaküldemények. Olcsó árak. Részletfizetés.

VISELJÜNK ÉRMELEGITŐS HIMALÁJA KEZTYÚT!

Törvényileg védve.

 Gombolás nélkül tökéletesen védi a csuklót.

Nem szaladnak le a szemek. Nem feslik.

A bundaszerű bélés a keztyűvel egybe van szőve.

Kellemes viselet.

Gyártja: Magyar Keztyű- és Kötszövöttárugyár LÖFFLER SÁMSON

BUDAPEST, DESSEWFFY-UTCA 11.

TELEFON: 27-6-32.